Bibliotek 1800

Æbelø

Sophus Michaëlis

Sophus Michaëlis

Æbelø

Til

August og Kirsten Enna.

eBibliotek 1800

2025

context and not in the light of latter-day prejudices, and we can and will not accept any responsibility for the author's views or language.

I

Midt i søen ligger den lille ø.

Den sø, der omskyller den, er en rest af havet, der trak sig bort, mens landet langsomt højnede sig og afskar forbindelsen. Set fra luften ser søen ud som et dødfødt barn, der reves bort fra sin moder oceanet.

Oprindelig var den lille ø en brændingbestormet grund i havet, nu er den en holm i en ferskvandssø. I sit indre gemmer den lag på lag af forvitrede muslingeskaller, der, når de kommer for lyset, smuldrer som perlemorglinsende mel. Opslemmet dynd dannede dens muld, og bølgerne bar til den olden og bog og ellens frugt. De lune sommervinde tilpustede den blomsterstøv og frø, og planterne sloges om hver tomme af dens jord.

Nu ligger den i søen som et lille afsondret fort, bygget af buske og træer, tækket af tungt og solhærdet løv. En hær af høje sivlanser løber ud langs den flade bund og spejder til alle sider, om nogen fjende nærmer sig.

Men nej, i århundreder lå øen herreløs, den vildtvoksende natur skræmmede mennesker bort.

Endnu er der over den et minde om den evigtrislende brænding, der omgav den, da den var et skær i havet.

Det suser og syder gennem det vindtørrede løv, som søgte fra alle kanter en svag, men vedholdende brise ind mod denne holm. Og alt det sydende sus har vendt sig indad og samlet sig midt på selve øen som en forunderlig mumlen, der hvisker og hvisker med millioner af blades tunger.

Men mod aften stiger bruset til et tungt og monotont suk, der går så uhyggeligt dybt til naturens sjæl, at ravnen vågner derved og skræpper højt som et ondt varsel. For ravnen er den eneste fugl, der bebor denne ø. Alle de små sangere tør ikke være i det evigtrislende sus, som ville drukne deres spæde sang. De flyver forbi på skyndsomme vinger, og det dybe løvmørke drager dem ikke.

Engang er en såret kriger tyet hertil. Han lå i en båd, gemt under et forrevent sejl, han lå langs bundplankerne uden at kunne røre sig, hans tunge brændte i sårtørst, hans fingre klamrede om det bræt, der lå over bundvandet, neglene borede sig fast i det møre træ og rev det bort, og han drak af det slimede grønne vand, han så en regnorm krympe sig deri, men han væmmedes ikke, han drak og drak af den rådne drik, og trætheden tog ham, og han sov ind.

Så drev strømmen ham mod Æbelø, ind mellem siv og rør, der lukkede sig om ham og lig en lansevagt førte ham videre som øens fange.

Bredden dannede en lille fjord, hvor bunden hævede sig på den ene side som en kroget finger. Denne finger greb ham og holdt ham fast. Og søen rejste sig under aften og drev tungt op mod øen, og den lille båd huggedes læk mod den grusede grund, og vandet trængte ind og vækkede den sovende kriger.

Hvor længe han havde ligget der, vidste han ikke, men jernsværdet var blevet rødt af rust, og blodet var størknet til en tyk skorpe på hans bryst.

Vandet isnede ham igennem, og træernes susen isnede ham endnu mere. Ubarmhjertigt begyndte det stigende vand at skylle blodskorpen bort og at løse sårets rande.

Han huskede intet. Kun når han pinte sine sanser, var det som han endnu for sine øren hørte jernet rasle og skrige og eder og vilde ord skrige endnu højere.

En edderkop var dalet ned fra løvet over hans hoved og havde begyndt at spinde mellem hæftet på hans sværd og bådkanten, som det ragede op over.

Han smilede sygt, da han så den løbe op og ned. Den gav slip på sværdknappen, faldt og firede sig langsomt ned, til den nåede rælingen. Således tog det lille bitte dyr uden videre det sværd i besiddelse, som for kort tid siden havde slået gnister i kampen. Rolig lænkede det våbnet med sin næppe synlige tråd. Det skulle aldrig bruges mere.

Med stive lemmer krøb han op af båden ved skub, der skar ham i såret. Han trykkede den våde sejldugspjalt mod det løste sår, hvoraf blodet løb tyndt og næsten uden farve. Og halvt faldt han ud af båden, ind på den solstegte strand, hvor visne blade blandede sig med græs og rådnede siv.

Der løb to røde myrer afsted med hinanden, de flakkede rådvilde om på hans finthårede bryst. Så slæbte han sig længer og længer op, og solen sugede vandet af hans tøj, og alt for snart gispede han i brændende hede.

Suset over sit hoved forstod han ikke: det var en underlig blanding af hviskende ømhed, således som man hvisker i sin første elskov, og af truende mumlen, som når naturen truer over at være forstyrret i sin fredhellighed.

Og den sårede mand lukkede sine øjne, og suset trængte ind i ham og fik ham til at skælve. Ingen fugl greb med skarp stemme ind i det dumpe mumlende brus. Det var som et tungt og ubønhørligt kvad, et suk fra hans egen livsstreng, der skjalv

under nornens uafvendelige kniv: Nu skal du dø – nu skal du dø.

Jo længere han slæbte sig ind under løvet, desto stærkere lød bladenes tunger. Og solen begyndte at synke.

Han lå i et højt mylder af toppede planter med røde trævlede blomster, og favnehøjt i vejret strakte sig tykke stængler, der bredte skærme til alle sider med nedhængende svøb fra fine hvide blomster.

Han fornam en sød og pirrende lugt. Højt over hans liggende hoved skinnede runde, grønne æbler med store rustrøde pletter på den ene side.

Kunne blot vinden rive et af disse vilde æbler løs og lade det falde for hans vederkvægelses skyld. En eneste af disse grønne kolde sure frugter! Men ingen faldt, skønt løvet raslede over ham, så der ikke var et stille blad på den hele ø.

Men lige for hans øjne groede nogle store sorte bær. De skinnede så blanke, så klare, de var fulde af væske, af saft – giftbær vidste han det var, men for ham kunne de ikke rumme gift, ikke død, kun livsens søde drue. Og hans feberfamlende fingre knækkede planten over ved roden, så den faldt, og de sorte bær slog ham ind i ansigtet og søgte selv hans mund. Men over ham luede de rustrøde pletter på de grønne æbler, og vinden førte deres søde vellugt ned til den døende mand.

Hans sidste ord – han sagde ingen. Hans sidste tanker – han tænkte ingen. Hans sjæl var fyldt af det rislende sus, hans sjæl gik over deri som en enkelt bølges suk i havets store klage. Og tilbage lå en kold og sammensunken krop, af hvis sår der ikke mere flød hverken blod eller vand. Han er død – suste sivskoven

og bar det hele øen rundt, til det pustedes bort over den vuggende sø, som standsede sin gænge for at lytte.

Da tav med ét det aldrig før forstummede sus, og ravnen vågnede ved den pludselige stilhed og skreg højt, og de fjerne skrænter kastede langsomt skriget tilbage.

Men den rastløse edderkop spandt siden i natten sine tråde over den dødes sværd. Og fugtigheden satte sine rusttænder dybere i jernklingen, og jordens mund åd liget som en nedfalden frugt, så hurtigt som kødet af en fersken, kun knoglerne blev tilbage og måtte gnaves med større sindighed.

Og visne blade dækkede det hele, og ingen søgte den forsvundne, og ingen talte de tusinder af dage, de hundreder af år, som randt, før Æbelø igen blev gæstet af et menneske.

2

Alle fugle var frie.

Svaler svippede over gravens døde vand. Bogfinker smuttede ud og ind mellem vandpilenes fintløvede vidjer. Ud fra et sort kælderhul i den røde mur, der sank helt ned under vandskorpen, strakte sig et magert kirsebærtræ, som kunne det være en vissen arm fra en indespærret fange, og spurvene hakkede i de få sygeligt røde bær, der vinkede på de yderste bladløse kviste. Højt op over tårnets spidse kobbergrønne hjelm strøg en ravn med smækkende vingeslag. Inde i skydeskårene på solsiden trippede nogle duer og kroede sig frem i solskinnet, så de oppustede brystfjer glinsede med farver som anløbet stål.

Alle fugle var frie.

Kun på nordøstsiden af gården sad en ædelfalk fastsnøret til en jernring, der hang på en stang langt ud fra muren og svinglede for vinden, som netop her strøg om hjørnet. Krampagtigt holdt den fangne falk sig stiv og fast med sine fjerede kløer i ringen, som uden ophør gyngede i blæsten.

Ind i pupillens brune mørke, der som en brønd var indfattet af en guldlysende ring, stirrede to hvasse menneskeøjne. Fuglens og junkerens blik mødtes som stål mod stål. Fra falkens øjne lynede en ubændig grumhed, der i den grad beherskede fuglens ejendommelige udtryk af rovlyst, at selv det jernblå næb syntes at krumme sig og slibes af dette diamanthårde blik. I bogstavelig forstand var det falk, der stirrede på falk; for junkerens navn var Sylvester eller Sølver Falk.

Sølver standsede den slingrende ring og løsnede behændigt båndene om falkens fødder. Begge hans hænder bar tykke gule læderhandsker. Han holdt den højre hen for falken, der villigt satte sig på den tykke tommel, lokket af lidt råt kød, han viste den i sin anden hånd.

"Håhå," sang junkeren, da den grisk hakkede efter kødet, "nu er du villig." Lynsnart trykkede han en lille rød læderkappe ned over dens hoved og øjne, gik ad den lille åbenstående dør tilbage ind i loen, satte falken på en stang og trådte selv ud i gården.

Efter mange dages sultekur og dressur i den svinglende jernring uden hvile dag eller nat, skulle nu falken endelig prøves.

Sølvers øjne søgte op til de kurrende duer, der kom og forsvandt i de åbne skydeskår. Han begyndte at kalde ad dem og strøede en håndfuld ærter ud over en af de slidte pletter på den græsgroede gårdsplads. Et øjeblik efter dalede en due ned, så to og tre, til sidst et helt brus med baskende og hvinende vinger, og et halvt hundrede næb pikkede ærterne op, idet de tættere og tættere nærmede sig Sølvers fod. Så knælede han ned; en sølvgrå duerik gik frem og åd af hans hånd; i samme nu havde Sølver grebet den og skåret halsen over på den med en kniv, han lynsnart snappede fra bæltet.

Hele dueflokken svirrede skræmt til vejrs. Sølver hentede falken, der klamrede sig til hans venstre hånd, spændte en rem om dens ene fod, kastede den dræbte due højt op i luften, og idet han rev hætten af dens hoved, slyngede han falken efter duen.

Falken spredte sine vinger, og som magnetisk tiltrukket af den livløse duekrop, der allerede sank i luften, skød den skråt ned på den, greb den med sine borende kløer kun få alen fra jorden og lå i næste nu for Sølvers fod.

Dens sult var skærpet i dage og søvnløse nætter, og dens korte seglkrumme næb flænsede i duens bryst. Men Sølver rev byttet fra den, strakte bydende hånden ud, og falken plantede sig lydigt på handskens tykke tommel, idet den sendte ham sit bitre gule blik.

Junkerens stærke øjne luede af triumf. Han fæstnede behændigt en lang line, han havde surret om sin arm, i remmen om falkens fod. Han greb en sten og ramte midt i en skare skræmte duer, der med ind- og udtrukne hoveder så til fra et lavt tag. Duerne fløj til vejrs, og Sølver kastede falken op i luften.

Instinktmæssigt dalede alle duerne mod jorden, som vidste de, at ædelfalken kun griber sit rov i flugten. Kun en eneste fløj lige op i luften og søgte at holde sin fjende under sig. Men falken steg og steg, nåede den, vandt i højden – et hastigt ryk i Sølvers arm – der brast linen! Falken steg endnu et øjeblik, foldede så vingerne ind til kroppen, skød lodret ned og plantede sine kløer i duen, der nu dalede, men med spredte vinger: de sank tilsammen og blev borte bag den kobbergrønne tårnhjelm.

Junkeren skreg af jagtglæde, løb over gården, sprang med ét sæt op i den højtsiddende tårndør, hvis trætrappe han væltede, og fo'r op ad den smaltrinnede sten-vindel, der som en ormgang borede sig op gennem det tykke tårn.

Jagtens rus var i hans blod, de svære munkestens klamme kulde og skummeltrøde halvmørke dæmpede den ikke, men lod

kun fantasiens billeder stråle dobbelt gyldne. Alt mens han ilede opad, så han falkejagten, hvorom han drømte: et hærtog af ryttere med falke på hænder og hovedets læderhjelm. Som dødbringende skyts kastede han de stolte fugle ud i luften. Som udskudte af blider for de frem og skød ned på ræve og hjorte og hejrer. Han så hvorledes de med spilede vinger klamrede sig fast til de store fugles nakke. Å, disse kongelige falke, de var som bevingede tanker, der lynende fo'r ud af jægerens blodtørstige sjæl!

Vejen op gennem tårnet var lang, og heden blev efterhånden tung inde i vagtrummene bag de skoddede luger. Der lå en svend langt ud ad gulvet og snorkede med opknappet loddent bryst og et væltet trækrus ved siden. Sølver sparkede hårdt til ham, idet han fo'r videre.

Endelig var han i øverste stokværk, der lå skummelt og osende af kalk og harpiks med uhøvlede fyrretræsluger for alle udsigtshullerne. Kun nogle knivsmalle solstriber sneg sig ind gennem revnerne.

Sølver stængede fra, dag og blæst styrtede ind, solen blændede hans øjne, vinden fyldte hans bryst med et vandflodslignende voldsomt pust.

Til denne side måtte falk og due være faldet. Han bøjede sig ud af lugen, hans blik sank ned langs tårnsiden til pilekrattet dernede på bredden af den krusede sø, der lydløst gnistrede sine sølvreflekser op til ham.

Intet at se og intet at høre til falk eller due.

Sølvers øjne gled ud over søen, der smult bortkrusede sine vande, til de sitrede i løvskygget læ derude under de soldisede

bredder af Æbelø. Rolig som en lukket grøn løvhytte lå holmen midt i det kviksølvglinsende vand.

Da greb Sølvers falkeskarpe blik en lille båd, der fra den modsatte kant syntes at styre for stærkt sejlpres lige mod den lille herreløse ø.

I det samme var falk og due og jagt blæst ud af Sølvers tanker.

Denne båd måtte komme fra genbogården der ovre. Og da nu det brunrøde sejl vendte i vinden og bar ind under øen, blev han va'r et lyserødt flor, der ligesom flagrede op i agterstavnen. Det var en kvinde, der sad alene i båden og lod vinden drive sig ind for at erobre den herreløse holm, han selv endnu aldrig havde dristet sig til eller blot tænkt på at betræde.

Hvem denne kvinde var?

Ved dette spørgsmål til sig selv videdes Sølvers øjne ud, som ville de åbne sig for at rumme den hele himmelhvælving. Da spiledes hans næsebor ud som for at drikke alle skoves vellugt.

Som i en strålende drøm genså han sit eneste møde med hende. Og op af hans erindring groede et vildnis af kæmpestore konvaller, grønne som kun konvallers krus kan være i det tidlige forår, og hvide klokker vældede frem på liljekonvallernes tynde stængler, og blomst faldt ud af blomst i lange hvide buer.

Foråret groede omkring ham, og livets grønne almagt myldrede op af jorden i duftende krusblade, der voksede og voksede for at favne ham, så han kun tænkte, hørte, så og lugtede grønt. Og han sank ned i det spirende hav og kyssede de friske planter, mens tusinder af hvide blomsterbjælder ringede syngende duft ud over hans hoved.

Hans hår følte solen som et kys, men med ét var det, som blev hans nøgne nakke overskyllet af en endnu varmere lysbølge, og han rejste sit ansigt fra jorden:

Foran ham stod en ung pige, der var som lutter lys. Et skælvende blegrødt klædebon svøbte sig blødt om noget usynligt fast og slankt, hvis glans sivede gennem det tynde stof med perlehvidt skær. Øjnene var uden pupiller, uden blik; når de så, var det som hvide skyer gled frem fra en himmelblå baggrund. Om det fintbøjede hoved dannede håret en glorie af bleggyldent solspind, der sitrede med fine glimtende tråde i den blidt bevægede luft.

Sølver sprang op og stod hende ansigt til ansigt. Hendes kinder rødmede som af hastig gang, hendes øjne smilede af forårets overmodige lykke. Vinden pustede hårspindet bort fra hendes pande, og han så dens fine blå årer – som drømmenes sarte floder over kyskhedens hvide slette.

Hvor de smilede til hinanden. Hvor den grønne skov groede op omkring dem. Hvor vinden lod deres ånde flyde sammen. Ukendte smilede de til hinanden som to serafer, skabte af forårets gud i ét og samme billede. Hendes hænder åbnede sig mod hans, og ned foran hende, som ud af hendes skød, sank de blomster, hun havde samlet. Så bøjede han sig ned og plukkede de høje konvaller, der groede frem under sømmen af hendes kjole. Det kom ham for, at der bag det blegrøde klædebon var en vidunderverden, en levende gylden rigdom, hvoraf han så et eneste glimt, da en fodspids i et nu kom til syne med en dunkelgrøn turkis på den hvide skos midtribbe. Ved hendes guldstukne bælte hang en lysegrøn ærtebælg, men ud fra dens åbnede flige skinnede store hvide perler i stedet for ærter.

Sølver troede et øjeblik, at alt var en drøm. Skovbunden løftede og bar, og blot ved at følge træernes opadstigende rytmer med øjet syntes han, at sjælen højnede hans legeme, så det voksede synligt som alt det grønne omkring dem. Træernes blade åbnede sig over deres hoveder, og alle de knoppede tanker brød ud i blomster. Sølver nynnede uden selv at vide af det:

Ring, konval du hvide,
vår i skoven ind.
Dryp din duft den blide
i mit grønne sind.

Solen, solen synger
højt sit gyldne kvad.
Let mit hjerte gynger
som et birkeblad.

Sølver vuggede sine hænder i luften, og en hånd vuggedes mod hans som en blomst, der af vinden gynges mod en blomst. Han lukkede sine øjne for ret at sanse det lette flygtige håndtryk. Det gled igennem hans hånd som et ulegemligt pust. Var det da et åndesyn, der vandrede ved hans side? Han åbnede sine øjne, standsede og så til siden. Nej, denne jomfrukind var af kød og blod, rundet og rødmende under guldglinsende dun. Sølvers sunde stærke virkelighedssans vågnede, denne kind drog hans vantro mund, og længselsitrende sank hans læber ind derimod, langsomt, umærkeligt og dog uigenkaldeligt.

I det øjeblik kysset åndede sig ud over den bløde varme kind, gled en sky for solen, en af de små hurtigsejlende dampskyer. Da blev lyset med ét mat, som faldt der tåge ned i alle blomster,

som grånede det grønne bladkrus, som sluktes glansen bag det blegrøde flor, som fyldtes selv hendes øjne af damp.

Alt dette sansede han ikke før i samme øjeblik hans egen kind klang under et susende slag.

Sølvers stolthed brændte op under denne uventede hån fra hendes hånd. Hans læber skiltes i et nu over hans sammenbidte tænder, hans øjne skød lyn, så styrtede han sig næsegrus til jorden for at tøjle sit opblussende raseri med denne hidsige bevægelse. Hans hænder sled og flængede i de grønne planter, mens han skreg: "Skoven er min! Skynd dig at gå! Skoven er min!"

Han huskede endnu hendes harmglødende ansigt og de blegblå årer, der svulmede op i hendes pande. Han huskede det hånlige blik, hvormed hun vendte ham ryggen. Kun et nu så han på hende, så borede han sit ansigt ned i jorden og bed i bladene: "Skoven er min, skoven er min!"

– – – "Øen er min!" skreg Sølver nu i dette øjeblik, da han stod på tårnet og stirrede ud over søen. Mindet om dette møde var faret som et lyn gennem hans sind, og så stærkt levede han det hele om i erindringen, at hans kind blev blussende rød netop der og kun der, hvor hendes hånd havde mærket den. Hans blod blev optændt af hævnlyst. Den dag havde han været svimmel og svag af forårets stærke luft. Han, som besad den ubændige ungdoms trang til at herske og tilegne sig alt, hvad der vakte hans attrå, havde dengang mistet sin selviskhed, fordi han ydmyget og blændet havde knælet for hendes åbenbaringsagtige skønhed. Thi skøn var hun, og hun havde båret en perlefyldt ærtebælg ved sit guldstukne bælte. Han havde straks gættet sig til, at hun måtte være en datter af

herren til Egenæs der ovre hinsides søen. Som en falk havde han sultet efter at se hende igen, men det var ikke lykkedes ham, for hun havde ikke oftere forvildet sig ind på hans skovområde, og Sten Basse åbnede sin gård og sit selskab for ingen.

Nu så han hende styre ind under den lille herreløse ø midt i søen, den han aldrig selv havde gæstet, men kun skinsygt våget over, at heller ingen anden betrådte. Fra ældgammel tid havde den ligget som et fredet skel mellem de to gårde og deres part af søen.

"Øen er min!" skreg Sølver endnu engang. Så sprang han i lange sæt ned ad tårntrappen, løb gennem gården, over den skrøbeligt knirkende vindebro, over det smalle stykke eng, der suppede under hans fødder, løb til søen, løsnede en båd, roede ud mod vinden, handlede ilsomt og instinktmæssigt som en falk, der flyver på sit bytte, og besindede sig først, da han drejede om sivskoven ind i den lille vig, hvor en båd var løbet på land.

Båden var tom, men på bredden lå et lyserødt klædebon. Hvor var hun selv? Tanken om hendes nøgenhed gød ild i hans blod, og han drev båden hårdt op på den smalle bred. Som han nu rejste sig fra toften for at springe i land, veg han blændet tilbage. Foran ham stod hun, han søgte, som skudt op af jorden, nøgen og hvid mod det grønne løv, beskinnet af solen, uden en dækket plet på sit legeme, og dog rolig og rejst, med armene stolt krydsede under brysterne. Hendes hårs bleggyldne spind faldt som en kappe over de blødt skrånende skuldre. Intet af al hendes skønne glatte nøgenhed rødmede uden de rosenfarvede knopper på de små jomfruelige bryster. Men øjets glans var

som samlet til et stålblåt strålespyd, og dette spyd flammede gennem den forvovne, der krænkede hendes nøgenhed med sit griske blik. Det var som hejrens stolte næb, der sylspidst borer sig i falkens bryst, i det øjeblik denne slår ned mod dens nakke.

Sølver var som lamslået, han gispede efter vejret og følte blodet buldre i sine tindinger. Hans blik blev slået ned af dette rolige flammende blik, der tydeligere end ord sagde: Kvindeskænder – se min nøgenhed – min kyskhed vanhelliges ikke af dit urene øje – men du skal dø af dette syn.

Men da Sølver slog øjet ned, var hendes øjes truende magt forbi med det samme. Hans indre øje så hendes skønne nøgne legeme som i et lyns blændende ramme. Brynden væltede sin stigende bølge gennem hans blod, han sprang imod hende, idet han stønnede: "Øen er min, jagten er min, og du er mit bytte." Han var hende så nær, at han troede at spore hendes nøgenheds fine duft, der var som duften af modne solbær, da hun med ét veg tilbage ud i søen, der netop på dette sted var dyb. Hendes elfenbensblanke lemmer smuttede ind under det sølvblå gyngende vand. Sølver tøvede intet øjeblik, men fulgte efter. Vandet sugede hans klæder tunge som bly, men alligevel stræbte han ud ad. Hendes hoved var synligt, hvorfra det gule hår flød ud og bredtes foran ham som en bølgesitrende vifte; ellers var alt forsvundet. Sølver svømmede efter og greb et par gange ind i det skønne hårnet, men det smuttede hen over fladen i glimtende slangelinjer. Med ét forsvandt det ind under det nedhængende elleløv, grenene slog ham i ansigtet og hindrede hans forfølgelse. Det var som træerne bøjede sig ned for at gribe og skærme hende. Et øjeblik tabte han hende af sigte; men hans rus varede ved, al hans manddoms attrå var

hidset op, besiddelsesbegæret bruste i hans blod. Han så fremdeles hendes solbeskinnede nøgenhed for sig og de rødbrune strittende brystknopper. Rasende vred han ellegrenene til side og så hende i færd med at gå i land mellem gamle trøskede træstubbe, hans hånd greb frem og berørte hendes våde glatte hud; men i det samme vendte hun sig imod ham med angstfuld fortrukken mund og med skumblå øjne. Hendes hånd løftede sig og svang et gammelt rustent sværd mod hans hoved, der havde mistet sin læderhue under forfølgelsen.

Et hug – et skrig – ikke fra ham, men fra hende – og mens Sølver tumlede tilbage i vandet, knagede grene og kviste, hun krøb bort mellem buskene, løb til sine klæder, kastede dem i båden, greb en åre og stagede bort, forsvandt mellem sivene, nøgen, med sit lange våde hår klæbet til skulder og lænd. Det løse sejl baskede og slingrede omkring masten.

På dette sted, hvor for århundreder siden en døende kriger var drevet ind, hvor edderkoppen havde lænket hans sværd til uvirksomhed og glemsel, lå nu Sølver med blødende hoved, såret af kvindehånd med netop hint sværd, der rustrødt og halvfortæret var raget frem som en knokkelhånd af jorden for at hjælpe den forfulgte.

Han vaklede i land og segnede om i græsset. Hans lange hår hang vandtungt ned ad nakken, blodet piblede svagt af hans pande. Men Sølver tørrede det ikke bort. Hans læber stivnede i et smil – ikke af hån eller trods, men af fanatisk opskudt lidenskab. Hans hjerte hamrede af begejstring over dette skønne, han havde set, dette blændende nøgne, hans øjne havde indsuget, dette vidunderlige stærke, der havde standset ham.

Længe lå han bedøvet af sin egen tanke, inden han søgte sin båd, spilede sit sejl og lod det drive for den stilnende vind.

Han stirrede lige ind i den stærke aftensol – den syntes ham kold. De grønne banker dansede lave og forkuede omkring søen, der med ét syntes ham snæver og lille som en vandpyt. Selv himlen var lav – aldrig havde verden forekommet ham så begrænset. Hans blik fløj hastigt til de røde mure hinsides søen; de truede ikke længere, så forsvindende så de ud. De enkelte hvide hyttepletter langs bredden, de mange små møllers udspændte korsarme, alt var som tåbeligt legetøj, bestemt for spurve og sommerfugle. Kun ét var stort og vældigt: flammen i hendes øje, hadet i hendes kind, hugget fra hendes hånd.

Med en besynderlig vellyst følte han såret smerte helt ind mod pandebenet, hans fingre strøg over såret og blev røde af dets blodige skrift, og han smilede over at vide sig mærket af hendes kraft.

Hugget havde ramt hans inderstes hårde flint, så lidenskabens gnist var slået løs.

Han elskede jomfru Gro.

3

Sølver lå uafklædt i sin alkove. De gyldenlakgule gardiner var trukket for. Det sidste dagslys sivede gennem dem med et underligt gustent kryptskær. Sølver tænkte sig hvilende på låget af en sarkofag som en mægtig henfaren herre, og gardinerne bevægede sig som viftende bannere om hans hovedgærde.

Han følte en saligt glidende mathed i sit blod og dog lidt af sårfeberens fantasitændende brand. Altid ville han hvile i denne billedløse døs. Og dog var det til tider, som et nøgent kvindebryst langt borte fristede ham. Begge de små brystvorter var røde som skinnende bær, der rakte ham deres søde gift. Hans læber og arme strakte sig uden at nå de ildrøde bær.

Fjernt gennem mur og træ hørte han trilrende fløjtesignaler, hovslag og skridt, højrøstet tale og råb. Råbene kom nærmere, og med ét lød det lige ind i hans øre:

"Herre, Sten Basse holder for porten og begærer Jer i tale."

Sølver blev liggende uden at røre sig. "Sten Basse? – Hvem er Sten Basse? – Luk ham ind."

"Han vil ikke over broen."

"Hvad vil han da?"

"Han vil hente Jer som sin gæst, siger han."

"Jeg kender ham ikke."

"Han vil hente Jer som gæst til sin datter, siger han."

Sølver rejste sig over ende. Så stærkt fo'r blodet ham til hovedet, at det opbrød sårets fine hinde, så det igen begyndte at bløde.

"Hils og sig, at han har taget fejl af vej og gård. Jeg kender hverken ham eller hans datter."

Karlen fo'r ud af kammeret. Men Sølver havde forstået truslen fra herren til Egenæs. Han stod op og åbnede en lille kigluge ud mod vindebroen og så tre ryttere ride bort, den sidste en kantet og bred skikkelse i kulsort kappe. Et øjeblik vendte han hovedet og stirrede lige mod det glughul, bag hvilket Sølver stod, et surt og stikkende blik, der gled forbi og svandt, kom og gik som en spillende slangetunge.

De følgende dage holdt Sølver sig mest inden døre. Såret lægtes kun langsomt, og Sten Basses indbydelse havde bragt uhygge og angst i hans tanker. Datteren måtte have berettet om det angreb, hvormed han havde krænket hendes nøgne person – det var et åbenlyst voldtægtsforsøg, og nu lurede Sten Basse på hævn.

Sølver ønskede ingen fejde. Egnen vidste at fortælle om Egenæs-herrens barske og lovløse færd og det stærke karlehold, han altid havde på sin gård. Sølver havde derimod kun få folk i sin tjeneste. Han behøvede ikke at indskærpe dem forsigtighed; for af sig selv anede de overfald lige fra den dag, Sten Basse red op for gården. Broen holdtes bestandig oppe, og hver nat skiftedes de til skarpt udkig, at ingen båd skulle gå over, og ingen overrumpling finde sted.

Sølver selv bevægede sig først ikke langt udenfor gårdens enemærker. Men efterhånden måtte og ville han længere ud. For sit eget vedkommende trodsede han al forsigtighed og droges mod det sted, hvorfra faren truede, skønt han ikke åndede trygt, før han igen havde sin egen grav og mur omkring sig.

I flere dage rislede regnen ned. Skoven randt som af tusind små vandfald, der skyllede sandet frem under den tyndtmuldede skovbund. Ensom gik han over det våde mos, der ikke gav lyd, men sank blødt og svampet under hans fod. Egene bruste under regnen, birkene gyste som af kulde og rystede regndråberne af sig. Time for time skød svampene op og bugnede i al denne trøskende og smuldrende væde, – fantastisk formede knolde, giftigt gule, blæksorte og irgrønne, og slanke paddehatte, hvide som handskeskind, blegrøde som menneskehud.

Sølver gyste for disse underlige forrådnelsesblomster, der syntes at gro for trolde, og undgik at røre ved dem.

Instinktmæssigt søgte han til den plet, hvor han i foråret havde truffet jomfru Gro. Konvallernes grønne krus var der endnu, men uden friskhed og uden blomster. Han lagde sig ned i de våde planter og lod vandet kølne sin pandes sårrift. Thi han bar ingen forbinding over sit sår. Solen skulle altid se det. Sølver ville ikke skjule sin brøde og sin straf.

Hvor fjern var den forårsdag, og hvor uvirkelig og udvisket den lyserøde skikkelse svævede for hans erindring. Altid gled dragten bort, faldt som anemonens blade om frugten, og foran ham stod det nøgne hvide legeme, hans blik havde krænket. Han havde hørt om en græsk yngling, der skuede gudinden i badet og til straf blev forfulgt og sønderrevet af hunde. Skulle nu den samme skæbne vente ham selv?

En fortærende længsel rasede i hans blod. I tanken knælede han altid for det uudslettelige syn, der slog ham til jorden med øjnenes vrede himmelflamme. Ydmygt tilbad nu han, hvis unge stærke trods hidtil ubændigt havde favnet fri og ufri kvinde, og

for hvem kærligheden indtil nu kun var en sund tilfredsstillelse af drift, en hed leg i den lyse dag, en højtleende lyst til at lyse op i nattens mørke.

Nu græd han længslens hede gråd med sit ansigt begravet i grønne, blomsterløse planter, der rislede af regn. Og fo'r sammen ved en hård svirrende klang i luften over sit hoved, som troede han, det var en jernbolt, der søgte hans pandeskal. Sin falk havde han fundet igen; mæt af bytte var den frivilligt vendt tilbage og var lydigt sprunget på hans hånd. Da nu Sølver fo'r sammen, flagrede falken i det samme op og hvæsede sit uartikulerede rovskrig, som var der bytte i nærheden.

Sølver rejste sig forundret. Ved siden af ham lå en mand indhyllet i en sort kappe. En gul læderkabuds var krænget ned over ansigtet, så hverken øjne eller næse kunne ses, kun en bred og blodløs mund, trukket skarpt ind om kæberne, og et underligt spredt hageskæg, stridt og stikkende som nålene på en kaktus.

Skikkelsen lå på ryggen med hånden under hovedet. Sølver kunne ikke slutte, om den var vågen eller sov; men han havde en ubehagelig fornemmelse af, at de usynlige øjne stirrede stift på ham.

"Hvad vej er *du* kommet?" spurgte han tøvende og skræmt.

"Samme vej som du – over jorden, gennem luften," svarede en ru og enstonig stemme.

"Jeg troede, jeg var alene," stammede Sølver.

"Alene – alene – hvem er vel nogensinde alene?"

"Hvorfor kunne jeg ikke høre dig komme?"

"Man hører sjældent, hvem der kommer. Og hvoraf ved du, jeg ikke var her først?"

"Så havde jeg set dig, da jeg lagde mig her. Jorden du ligger på, er min grund."

"Den grund jeg ligger på, er altid min. Vil du have den, må du flytte mig forinden."

Sølver sprang op og svang falken på sin hånd. Den fremmedes spottende rolige stemme tirrede ham til vrede.

"Nu er det nok med snak! Hvem er I?"

En klangløs latter kom frem under læderkabudsen, uden at de blodløse læber rørte sig.

"Lille junker – lad der nu ikke gå galde i din feber. Dit sår kunne tage skade af det. Hvad om jeg nu bildte dig ind, at jeg var Sten Basse? Nå, nå, bliv ikke hvid som en kalket væg – hvad er det for en rød figur, du bærer på din pande? Du skulle forføje dig snarest hjem, inden den begynder at bløde, og så stænge godt både for sår og gård. Skynd dig, at du ikke kommer for silde og finder Sten Basse for gården. Håhå, du holder af at jage med falk – ikke sandt, hedder ikke du selv Falk? – men du jager ikke godt. Når en falk sigter uden om, bliver den til skamme og let at tage for fjenden. Gå du nu hjem med din falk og øv dig selv lidt mere. Men for alle ting, skynd dig, at Sten Basse ikke skal besøge dig forgæves."

Igen lo den fremmede skærende klangløst. Og endnu havde Sølver ikke set hans øjne. Han blev rød af harme over denne latter, hans øjne lynede, men den fremmede blev ved at le, drejede så hovedet om på siden, trak kabudsen længere ned over mund og hage, drog vejret dybt og sovende og begyndte at snorke.

Sølver havde aldrig følt sig så uhyggelig til mode. Hvad betød denne hånlige og gådefulde tale? Stod den fremmede i ledtog

med selve hans nyserklærede fjende? Skulle han straks vende hjem eller først afæske ham en nærmere forklaring? Han sparkede ublidt til den fremmede, der imidlertid ikke lod sig vække, men snorkede videre.

Advarslen for Sten Basses besøg havde opskræmt hans fantasi. Hvor let kunne ikke gården blive overrumplet i hans fravær? Den fremmedes ord var ikke lutter dunkel tale. Noget var der sikkert i gære.

Pint af alskens anelser gik Sølver tilbage gennem skoven ad uvejsomme stier under dryppende træer. Falken sad på hans arm og skuttede sig af og til, når dråberne stænkede på dens hvide, brunspættede fjerham. Men Sølver brød sig vej gennem egepur og unge nåletræer, der søgte at gribe ham med strittende grene. Han ville skyndsomt hjem. Skoven kunne vrimle af fjender og gården være truet.

Men den hastige gang jog frygten på flugt. Sølver spottede sig selv, fordi den gådefulde fremmedes frække tale havde formået at skræmme ham. Endnu nogle skridt, og han fortrød, at han ikke havde aftvunget ham en tydeligere forklaring. Få øjeblikke efter vendte han om og ilede tilbage. Men han havde ikke mærket sig vej eller sted, træerne så uforstående på ham og skiftede plads i uberegnelig forvirring. Han søgte og søgte uden at finde, blev hidsig og troede til sidst på kogleri. Da han endelig igen stod på den konvalgrønne plet, var den fremmede som sunket i jorden. Skovbunden bar intet spor, intet fodtrin lød der omkring. Fortumlet i den øde, våde skov overtalte Sølver sig til sidst til at tro, at det hele havde været en drøm, et sansebedrag.

Alligevel ilede han hjem, så hurtigt han kunne. Regnen var hørt op, skyerne jog af sted for en stærk blæst, der afdækkede et stykke kummerlig blå himmel. Fra skovbrynet søgte han ud på en åben mark for ligesom at fylde sig med fri luft. Nu smilede han ad sin egen tåbelige indbildningskraft, og solen smilede i det samme og luede i tusinder af faldende regndråber, der regnbueglimtende skiltes fra blade og grene.

En agerhøne fløj op lige for hans fod. Sølver afkappede sin falk, der jog den, slog den og villigt lod sig fratage sit rov.

Glad over sit bytte fordybede Sølver sig igen i skoven og stod kort efter frisk og kæk i sinde foran den optrukne bro på sin gård. Alting var lydløst og fredhelligt – solskinnet fik tårnets store sten til at gløde, svalerne skar små vingesmut i gravens matblanke vand.

Han fløjtede sit signal. Brokæderne raslede og peb. Sølver trådte hårdt i plankerne og svingede sin agerhøne i luften. I det samme bragede den jernbeslåede port tilbage. Da tabte han fuglen af sin hånd og lod venstre arm synke, så falken med baskende vinger reddede sig opad til hans skulder. For foran ham i portgabet stod den sorte kappe. Læderkabudsen var skudt højt op over det kaktusstrittende skæg og blottede to sure stikkende øjne.

"Håhå," lo den ru stemme ham i møde. "Vel mødt, junker Falk! Sten Basse har ventet dig længe. Hvor blev du af? – Din vægter var noget uhøvisk. Jeg bad ham lukke op. Han ville ikke. Han brugte kæft. Så slog en lille jernbolt lås for hans mund, og nu siger han ikke mere."

Sten Basse sparkede til en halvdød svend, der lå støttet op mod portvæggen med lukkede øjne, blodig mund og nervøst

krympet hovedhud.

"Vær nu min gæst!" tilføjede han og rakte hånden ud mod Sølver.

Denne trådte et skridt tilbage. Hans øje var blodskudt, og arret i hans pande luede. Et hadefuldt raseri greb ham mod denne sortklædte røver, der havde opbrudt porten til hans gård og slået hans svend ihjel.

Han stod på springet til at styrte sig over sin fjende. Men dennes skumle sikre smil gav ham et øjebliks fatning, et eneste glimt af beregning. Han trådte Sten Basse ganske nær under øjne og strakte armen frem som for at gengælde det tilbudte håndslag. Men i samme nu løftede han sin knyttede hånd og drev den i modstanderens pande.

"Hvorfor slog du min mand?"

Sten Basse greb sig til øjet.

"Hvorfor slog du min mand!" hvæsede Sølver endnu en gang. "Fordømte ufredsmand! Røver!" Han greb efter den tykke jagtkniv i sit bælte. Men nu styrtede Sten Basses karle sig over ham, afvæbnede ham og bandt og bastede ham i en håndevending.

Sten Basse havde imidlertid fattet sig. Han havde straks grebet sig til panden, nu strøg han fingeren over brynet og det ene øje, der var lukket af blod; men det andet skinnede skadefro, han pegede på det halvlægte sår i Sølvers pande og sagde:

"Eja, bitte junker, du har lært at slå, men du har også selv fået hug, hvad? Den skramme klæder dit ansigt som en blomst et jomfrubryst. Hvor har du fået den rosenstrime? I lovlig kamp, ikke sandt? Du har aldrig været røver, vel? Du har naturligvis

langt større ære af den flænge, du har fået, end af den, du har givet. Ikke sandt, bitte junker? Nu koldt vand i blodet, lille kalkun! Nu er vi to venner, hvad?" – han strøg Sølver om kinden med en uhyggelig iskold hånd – "Nu skal du være min gæst, godvilligt, ikke sandt? og mit hus skal være dit, og mit bedste skal ikke være dig for godt."

Sølver blev gående ført til Egenæs. Sten Basse red i forvejen på en af hans egne heste.

4

Sølver blev skubbet ned ad nogle kældertrin, en smal tung dør gik langsomt op, hans bagbundne hænder løstes, og han sparkedes ned i et mørkt dyb, mens døren lukkedes efter ham.

Han ramlede ned ad et par usynlige trin og lå en stund bedøvet af det gysende mørke. Intet vindue, ingen adgang for dagslyset. Først da hans syn langsomt skærpedes i mulmet, så han langt borte til den ene side en lille firkant af lyslinjer, der måtte skrive sig fra en lukket skodde.

Han rejste sig og gjorde et par skridt. Gulvet var hårdt af mursten, der drønede for hans fod, som kunne grunden være hul derunder. Så begyndte hans øjne at vinde styrke, især da han vendte sig bort fra det indsivende sprækkelys. Han skelnede utydeligt det store rum, hvori han befandt sig. Ubestemt anede han over sit hoved store plumpe gjordbuer. Han famlede sig langs væggen og følte under sine hænder tykke klamme mursten med grove kalkstrimler imellem. På den ene væg opdagede han en bred sovebænk af uhøvlede brædder, dækket med skind og ulddækkener; bagved var muren beklædt med et flere alen højt panel i brede fyldinger. Ellers stødte han hverken på bord eller noget andet.

Der lugtede køligt som i en brønd.

Sølver søgte mod lyssprækken – hvert skridt på stengulvet gav drønende ekko. Da han standsede, blev der så stille, at han hørte bruset af buske udenfor, et brus, der vandt i anskuelighed ved de svage blege skyggerids af blade, der ligesom kogledes lysende ned i mørket.

Så var han da stænget inde i sit fængsel, sin grav. Der var en dump fortvivlelse i hans sind, en uhyggelig bevidsthed af, at han var i en uforsonlig fjendes vold, at her i dette klamme kælderrum skulle hans trods gå sig træt og hans vrede knækkes i stormløb mod ufølsomme mure. Hvad havde Sten Basse i sinde? Sikkerlig ville han hævne både sin datter og det slag, han selv havde fået. Han øjnede ingen frelse. Hans gård var beslaglagt, hans folk taget. Inden bud kunne nå til fjerntboende venner og hans eneste slægtning, søster Elsyf, ville måske alt være for sent.

Skyggebilledet af svajende løv flyttede sig for hans fod. Det var som et ondt mareridt det hele – gravmulm gennemvævet af ligagtigt lys – en uhyggelig drøm, der som en kæmpeedderkop spandt ham i alle mulmets og forglemmelsens støvede tråde.

Fra stenfliserne klang med små mellemrum et svagt og nøgent klask – det måtte være en tudse, der hoppede om i det blinde mørke. Nu skulle tudser være det eneste liv omkring ham.

Og dog følte han, at et sted over hans hoved, oven over det klamme trykkende hvalv, var hans elskovs mål sluttet inde af de samme mure, som herfra tunge og tykke steg til vejrs og et sted mødtes til et violduftende rum, gennembrudt af dag og sol, men lysende af et indre skønhedens lys: Jomfru Gro den dejlige, han én gang havde skuet for aldrig mere at se. En vånden, en higen hævede hans bryst. Der, over ham, var hun; han ønskede at være selve denne hvælving, denne mur, at give den døde stenmasse liv af sit hjertes varme banken, at stige op og knæle og være den sten, der bar hendes fod.

Inde bag det høje panel lød med sekunders mellemrum en raslen som af en kæde, og et ryk, et fald i denne kæde. Det lød som et kæmpemæssigt tårnur, hvis lodder gik helt ned i grunden, og hvorfra sekunder, minutter og timer faldt ned i mulmet, ned i den øde tomhed.

Nu knagede døren, og i åbningens svage lys kom Sten Basse til syne fulgt af nogle svende, der bar et bord med mad og kander.

"Føj, hvor I sidder i mørke! Luk dog gluggen op!" sagde han og gik frem mod Sølver, bøjede sig mod lysstriben og skød skodden op.

Lyset væltede ind, skummende som vand af en sluse. Dagen lå med ét i rummet, og livet var der med det samme. Det grønne skær fra træerne derude faldt hen over de våde blodrøde murstensfliser.

Sten Basses læderbaret var krænget ned over det sårede øje. Det andet stirrede sort og stærkt på Sølver, idet han rakte ham et sølvkantet træbæger med kruset rand, af hvis ene bugt han selv havde drukket.

"Vær mig velkommen, junker Falk! Og tag til takke med dette tarvelige kammers. Til Eder er ellers det bedste ikke for godt. Bered Jer derfor på, at jeg har det bedste til Jer, alt hvad Eders hu begærer. Jeg drikker Jer til som vært og ven."

Sølver greb bægeret, spildte vinen ud på gulvet, idet han så fast på sin fjende, og satte det hårdt i bordet.

"Sten Basse, hvad er det I vil mig? Spot er overflødig."

"Hvad jeg vil, junker Falk? I hører jo, jeg vil hædre min gæst efter al formue. Tag nu for Jer af, hvad mit hus kan evne. Men er I ilter og lysten efter andet end mad, så giv stunder, giv

stunder! I skal få det, bitte junker! Det kommer. Aftenen falder på. Eders sovebænk er blød og god. Det bedste har vi i vente til jer. I skal få, hvad I begærer."

Sten Basse smilede bestandig. Det var som prægede alle tændernes smil sig gennem læbernes tynde hud. Rolig og sikker gik han op ad trinnene og trak døren til efter sig.

Det bruste i Sølvers sanser. Intet af alt dette forstod han. Hvad mente Sten Basse? Var det døden han havde i vente? Han var jo hjælpeløst i hans vold, uden forsvar, uden håb.

Han så på brødet og de store stykker ristet kød på bordet. Var det den dødsdømtes sidste måltid? Skulle han dø, uden at nogen erfarede det, uden at nogen vidste, hvordan han var forsvundet?

Sølver gik hen og kastede sig næsegrus ned på lejets tæpper. Og igennem sin ryg, tungt op gennem hele bygningen fornam han, hvordan de gik på ham, hvordan fødder drønede op og ned ad trapper, hvordan lænker raslede og våben klirrede og døre smældede i, og det var, som om alt livet i den hele gård skred nedad mod hans fængsel og samlede sig omkring hans leje som mængden om den, der skal lade sit liv. Og uret faldt og faldt derinde ved siden, som skulle tidens lodder dale ned og knuse ham.

Nu knagede døren virkelig og tunge og lette trin kom over gulvet mod hans seng. Men Sølver rejste sig ikke. Sten Basses røst skar sig pludselig ind i hans øre, skrattende som en skåret kniv mod sten.

"Junker Falk, I har ikke villet tage min datter med vold, som hun siger, – vel? I attrår hende, som sig anstår velbyrdig og redelig mand. I bejlede kun på urette tid og sted, ikke sandt?

Derfor vil jeg ikke gå i rette med Jer, men bringe Eder, hvad I begærer. Jeg vil hædre min gæst med det bedste jeg formår. Tag hende nu. Jeg giver Eder min datter til hæder og hustru, til halv seng og halvt bo, til lås og lukke og til halvt vundet. Skøn nu på min godhed, lille junker."

Uden at løfte hovedet hørte Sølver denne spottende tale. Han vidste knap, om han vågede eller drømte. Ville da dette gækkeri aldrig tage ende? Hvor længe ville Sten Basse brutalt forhåne sin fange? Han drog et befrielsens suk, da skridtene fjernede sig, og den hårdt smældende dør afskar den rå latter.

5

Så var Sølver ene, hensunket i sin dumpe rådvilde ensomhed. Han ville ikke igen slå øjnene op og omkring sig se dette lukke, denne hvælving, dette friske løvskær som en spot ind i kælderens jordsvøbte mulm.

Han hørte suset af træer deroppe, igen det nøgne klask af de springende tudser, igen det dumpe fald af urets lodder. Men efterhånden slugte ensformigheden alle disse lyde, stilheden sank ned over ham, og tilbage i luften blev kun et langsomt åndedrag, der højner og sænker brystet, et åndedrag, der stiger og falder som et suk. Sølver holdt sit vejr, men åndedraget var der alligevel, fint og let og sagte, det var ikke fra hans eget bryst, for der dunkede hjertets slag for af og til ligesom at snuble over sig selv. Var det da murene omkring ham, var det fængslet selv som åndede?

Sølver drejede sit hoved og åbnede øjet: Der lå igen den skumle hvælving, og det grønne skær bruste ind af gluggen. Men det sugedes ikke bort af mørket, det nedadstrømmende lys brødes mod en skikkelse, der stod høj og slank i en dragt, som lyste himmelblå i dagen, men i skyggen rødmede som ild, – et hvidt ansigt mod den grønne dag – et skinnende øje, hvis blik ikke stængtes af mure, men så langt ud af gluggen, – et blik, hvis stærke stråler drog hende og ham ud under endeløs himmel, ud over syngende vand. Hendes hænder holdt om nakkens lange gyldne hår, og gennem hår og barm, gennem hele den blomsterslanke skikkelse bølgede åndedraget ud og ind som en svag dønning i et aftenstille hav.

Det var hende selv, jomfru Gro, der stod i hans fængsel, stænget inde med ham, stænget ind i hans magt, givet i hans arm af faderen selv. Sølver begreb intet mere. Himmel og jord flød i ét, gulvet svandt under hans fødder, murene trak sig bort, mørket skyllede frem, intet blev tilbage uden hun, stående i et brus af grønt lys, spillende i farver som himlens lilla og solnedgangens ild, åndende, åndende, så hvert hendes åndedrag sitrede gennem universet, – åndende, så hans hjerte stod stille for at lytte.

Han vovede ikke at røre sig. Hun stod som gledet ned i hans fængsel ad lysningens flod, og han skælvede for, at lyset igen skulle suge hende til sig – bort – bort – for at lade ham være i det evige mørke.

Hvor sitrede dog hans hjerte, hvor tilbad hans sjæl. Ydmyg blev han, som han aldrig havde været, grebet af en hellig magt, opløst i andagt. Alt hans liv samlede sig i hans blik og lyste af hans øjne som en skinnende glans, der kappedes med lugens rislende lys om at stråle over hendes skikkelse som et vandfald uden lyd.

Han vidste ikke, hvilken magt der drog ham ned i knæ og slæbte ham hen over de kolde fliser, til han med ét lå for hendes fod, og til hans læber berørte sømmen af hendes kjole. Men al hans sjæls hede og begær flød ud i et eneste sagte hvisket: "Tilgiv mig, tilgiv mig!" og i denne stille bøn følte han for første gang i sit liv den vidunderlige sødme i at ydmyge sig for en kvinde, blive lille og dog lykkelig ved at knæle.

Han så ikke det foragtelige smil, der i et nu krusede hendes læber, mens hun lod sit blik falde på hans bøjede nakke. Men som et kølleslag faldt dette ene ord over hans hoved: "Kryb!"

Fortryllelsen var hævet. Sølver knælede ikke længere. Han havde rettet sig i vejret som en hugorm, der fra den sammenrullede dvaletilstand pludselig skyder sin krop frem til forsvar og angreb. I et nu sluktes den magiske nimbus om hendes skikkelse, og han stod ansigt til ansigt med en kvinde, han havde krænket, og som nu gengældte hans flammende blik med et isnende smil, der tydeligere end ord talte – ikke om blidhed eller tilgivelse, men om et uforsonligt had.

Sølver sagde hæst: "Jeg kryber kun, fordi jeg selv vil!" Og han knejsede med pande og skulder som for at vise sin egenmægtige vilje.

Men Gro smilede, som man smiler ad et barns indbildskhed: "Et ord af min mund – et smil – og I kryber igen."

"Så prøv det!" sagde Sølver, der havde genvundet sin naturlige stolte trods. "Hvorfor prøver I ikke?"

"Fordi – fordi I er den sidste mand, på hvis nakke jeg ville besmitte min fod med at træde."

"Er jeg da ringere mand end andre?" spurgte Sølver med en stemme, der dirrede af undertrykt vrede.

"Mand?" gentog Gro spottende: "Mand!"

Sølver svarede ikke. Han stirrede på hende, til luen i hans øje kølnedes og hans knyttede hænder løsnede sig i rådvildhed. Gros blik fulgte forandringen og ledsagede den med et foragteligt smil. Sølver kastede et lynsnart blik omkring sig og skiftede tanker med det samme. Han så det madfyldte bord, det tomme murstensgulv, den jernbefæstede dør. Mandsbrutaliteten skød op i ham og forjog alle blide følelser. Den æggedes frem netop ved den spottende tvivl i hendes gentagelse af ordet mand. Her stod han fanget overfor en

værgeløs kvinde, der var stænget inde med ham, han begreb ikke i hvilket anfald af galskab hos faderen. Men i hans eget sind steg hævnlysten til raseri mod den fjende, der havde overrumplet ham. Var han ikke herre i sit fængsel, stærk og enerådig inden for dets mure? Sten Basse anede ikke, hvad han havde gjort. Døren derhenne var stænget med bjælker, ingen var vidne til hvad der skete i dette fængsel. Nu var hans datter i Sølvers magt. Han kunne tage hende med vold, fuldbyrde det forsøg, hvorfor Sten Basse havde taget en grusom hævn, dræbe hende om han ville, og når faderen kom igen med ny spot over sin fange, slænge ham datterens skændede lig i møde og hånle.

Først gjaldt det en prøve: Var fængslet beluret eller ikke? Han greb bordet med fade og kander, løftede det højt i begge sine arme og kastede det af al magt mod den stængede dør, så det klirrende og drønende ramlede tilbage ned over trinnene. Den blandede støj vakte mangeartet ekko, men ikke en lyd opstod der uden for. Efter braget blev der så stille, at han hørte spurvene kives oppe i træerne udenfor gluggen, og spinkelt klang ned i stilheden højt oppe fra luften en grov og sprukken røst, der afsluttede et vægtervers med en høj langtrukken tone efterfulgt af en dybere kort:

Solen går i sø.
Dag og dåd skal dø.

Derefter hørtes nogle skrattende falske stød i et horn og derpå klemtede nogle underligt udsvømmende klokkeklange fjernt borte fra for også at ringe Solen ned.

Sølver lyttede ved døren. Han vendte sig om og så Gro bestandig stå og stirre ud af gluggen, hvorfra lyset nu faldt mattere end før og kastede flagrende skyggeblomster over

hendes blege ansigt. Sølver trådte til og lagde sin hånd på hendes skulder. Hun fo'r sammen som i kulde. Sølver så på sin egen dristige hånd og følte sit mod vokse. Han drog en tung massiv guldring med ældgammelt bomærke af sin lillefinger – den eneste ring, han besad, arvet gennem mange slægtled.

"Her, min allerkæreste, tag min fæstensgave", sagde han og rakte hende ringen.

Uden at tøve tog hun ringen. Uden at tøve kastede hun den ud gennem gluggen.

Nu blev Sølver grebet af den vildeste harme. Forbitrelsen kogte i hans blod. Han bøjede sig ind under hendes ansigt for at gribe hendes blik; men dette mødte ikke hans, skønt det var rettet lige mod hans øjne. Det var overhovedet intet blik, men et dyb, hvori alt det sidste dagslys, der nu blånede ovenfor, sugedes ned som i en brønd.

Sølver blev rasende på dette lys, der ligesom kun søgte hende og om hendes skikkelse lagde en glorie af uantastelig skønhed. Han krøb ind i murens dybe tragtformige indsnit og trak træskodden til. Så vendte han sig om, og hun var borte for hans øjne, slugt af mørket. Et par skridt og hans famlende hænder stødte mod hendes bryst, han greb hende i sine arme, løftede hende op, vendte sig i retning af træbænken, snublede flere gange imod væggen, fandt endelig frem til lejet og kastede hende derpå. Hun havde fundet sig i hans tag uden modstand og faldt ned som livløs med slapt nedhængende arme.

Sølver lagde sit ansigt tæt til hendes. Hans ånde brændte, hans blod var som ild, hans hidsige harme var på nippet til at gå over i sanselighedens sydende koghede. Hans tænder knitrede,

hans næsebor prustede, hans læber krummedes frem og fandt hendes mund.

Hendes kind, hendes hud, hendes læber var kolde som på en død.

Sanseløst gav han sig alligevel til at kysse hendes ansigt gang efter gang som for at vække varmen og livet i den kolde hud. Men for hvert kys var det som stivnede hun mere, som skrumpede læberne ind og forsvandt over tændernes fugtige is. Og det krøb koldt igennem Sølver fra dette favntag, der sugede heden og brynden af hans nerver så længe, til han med ét skjalv af kulde og gyste i den pludselige tanke, at han havde et lig under sig. Dog i det samme fornam han selve det højnende åndedrag i hendes bryst, stærkt i al sin kulde, så stærkt, at det pustede ham bort, som vinden flytter et blad. Halvt tumlede han, halvt skød han sig selv bort fra hende, gled ned og lå til sidst på det klamme murstensgulv.

6

Sølver lå på gulvet, gennemisnet af en kulde, der var stærkere end selve de klamme flisers. Det krøb igennem ham, som var han nøgen og hele hans hud kuldeplettedes af tudsers slimet-fugtige skind.

Mørkt var der som i en tilmuret grav, så mørkt, at når hans øjne spiledes op som for ved egen kraft at tvinge lys frem af mulmet, slog synsnerven gnister og luende ringe af anstrengelse.

Hvor længe han lå således halvt bevidstløs og sløv, vidste han ikke. Han vovede ikke at rejse sig, ikke at røre sig til siden af angst for igen at føle det isnende legeme.

"Hør" – var der med ét en underlig skinger stemme, der hviskede: "Hør, så sandt I er en mand, så skaf mig ud! Kald på min fader! Jeg vil ud – skaf lys – skaf luft – jeg er ved at kvæles – jeg vil ud!"

Sølver følte den samme rædsel for mørket. Han krøb over gulvet på sine knæ. Ofte lynede ringe for hans øjne, og han greb for sig i den tro, at det var glugsprækken, han havde for sig. Langs den ene væg famlede han sig frem så længe, til han fandt nichen og fik skodden stødt op.

Hvad var det for et kummerligt skyggeblåt skær, der denne gang faldt ind: Armod – armod var der i lyset. Han så på sine hænder, de var blege som et par pletter. Han rejste sig og stak hovedet ud af det smalle hul, der passede ham som en halskrave. Han så gyldne stjerneprikker tindre svagt gennem

sorte susende løvmasser – det var som stjernerne pinte sig gennem bladene for at skinne lidt spinkelt lys ind i hans ansigt.

Forresten kølede luften dugstærk og drev dog heden op i hans kolde kinder.

Da han trak hovedet ind igen, stod Gro bag ved ham, lang og tynd i det svage lys. Kjolens ildfarve var for længst slukket, og det blå var svækket til gråt.

"Skaf mig ud – skaf mig ud!" bad hun. "Jeg er angst hernede – ikke for Jer – men for mig selv og for mørket – skaf mig ud!"

For første gang hørte Sølver en mild rytme i denne stålsmidige stemme. Et blødt pust åndede ud af hendes bøn.

Han blev til mand, til beskytter og følte sin styrke vokse ved denne bøn. Han gik mod døren, snublede op ad trinnene mellem resterne af det knuste bord og huggede hårdt med hele sit legemes vægt mod døren. Forgæves at han brød på. Der fandtes hverken lås eller klinke, som kunne brydes. Døren måtte være stænget udefra med massive ege- eller jernplanker.

Længe blev dog Sølver stående og lod sine angreb drøne mod døren, ikke i håb om at få bugt med den, men i håb om at nogen kunne komme til. Forgæves. Hver gang han holdt inde for at lytte, sukkede gjaldet bort under hans eget fængsels gjordbuer, og han hørte i stilheden dobbelt tydeligt de kippende bump inde bag panelet. Til sidst midt under hans fornyede stormløb var det med ét, som hørte han et brat og dumpt fald. Han lyttede, og alt var stille. Det måtte være urets stenlodder, som stødte mod grunden.

Han opgav alt og vendte tilbage til lysåbningen. Gro var sunket sammen uden klage, uden lyd helt inde i murtragten under det sidste lys. Hendes øjne var lukkede, hun støttede sit

hoved mod hullets skarpe kant, og hendes arme hang slappe ned.

Sølver bøjede sig over hende: Åndedraget var næsten uhørligt, men uregelmæssigt og tydede ikke på at hun sov. Som en tørstig plante strakte hun sig ud af fængslets eneste lufthul for at gribe den sidste dråbe lys, inden mørket slukkede alt.

Sølver turde ikke berøre hende, ikke tage hende og bære hen på bænken. Han forstod, at hun ikke kunne fjernes fra denne lysåbning. Han hentede alle lejets skind og bredte dem over hende, skød dem ind under hendes legeme, fik varsomt hendes hoved løftet så meget, at skindet kunne glide ind og dække den hårde kant, og alt dette uden direkte at berøre hendes hånd eller hoved, – i den grad skælvede han af forsigtig ømhed. Al hans råhed var borte, al hans brynde. Her lå hun for ham som en syg og sart blomst, der måtte dækkes til for nattekulden.

Og til sidst strakte han sig selv på de kolde stenfliser uden tæpper, uden ly, skød sig så langt ind til hende, at han rørte hendes fødder og varsomt, uendelig forsigtigt tog den kolde grund bort ved at liste sin arm ind under dem som støtte, uden at hans hånd dog nogensinde berørte dem.

Således lå de i den tavse nat. Og mørket tog dem, det steg ned som tunge sorte bølger, der klukkede ind ad den eneste åbning og fyldte rummet. Det var som gurglende, glidende vand, der vuggede de trætte tanker op og ned som vragstumper.

Udenfor var løvet holdt op at suse. Flagermusenes korte spidse hvin skar gennem den stille luft.

Men mørket blev ved at skumme ned, og mørket bruste, og de lå som et par varme gispende livskim midt i det uendelige

øde.

Sølver halvsov i en underlig døs – af sult og mathed – ved Gros fødder, uden at elske, uden at attrå, men kun som liv, der klynger sig til liv dybt i nattens store knugende grav.

7

Sten Basse var en barsk fatalist. Han havde dannet sit livssyn ved at betragte naturen i denne dens vældige kamp for tilværelsen, der har været iagttaget til alle tider, årtusinder før den blev påvist systematisk. Det øje, der trænger ind i naturkampens utallige småepisoder, vænner sig til at se blod, blod i alle farver – hvidt og grønt og rødt. Længe før vore dages naturforskere undersøgte grøftevandets organismer og mikroskoperede hver stump levende cellevæv, har der været hænder, som drejede løvet på træerne og så insekterne på bagsiden i færd med at æde bladkød og svøbe bladet som en hud om hver sin lille verden. Der har været mænd, som ikke var uvidende om, at deres fødder for hvert skridt søndertrådte liv, og som i menneskenes blodige nærkampe kun så store larmende gentagelser af den strid, der oftest uden lyd føres i alt liv, stort og småt, og som er selve livets spore og fornyer.

Sten havde fra sin barndom af søgt samkvem med naturen, den vi kalder den stumme, fordi den ikke ejer menneskeforståeligt mæle, men vel skrig af smerte og skrig af glæde. Han havde tidligt fået øje på, hvordan livet kryber gennem jorden, skærer gennem luften og smutter gennem vandet i de utalligste former, hvordan livet bogstavelig talt æder sig gennem liv.

Og han havde fattet foragt for dette såkaldte liv i dets enkelte og magtesløse ytringer. Han havde opsporet det hensigtsløse, det myldrende, det utalte, det usete, det uhørte i den uendelige verden.

Han kendte dyrenes drifter. Han så dem parres i frygtløs åbenhed, som var de i selve parringsøjeblikket det eneste levende, uden fjender, uden forfølgere. Han så dem knuse hinanden, fortære hinanden i ubekymret ligegyldighed, besjælet af den stærkeres ret, men underkastede en endnu stærkeres ret – høg over høg, til mennesket som det allersidste og allerklogeste rovdyr dræbte det stærkeste dyr, spiste dets kød eller klædte sig i dets skind eller klemte dets muskelstolte sider mellem sine hæle.

Næveretten sad ham som instinkt i blodet. Han havde deltaget i opbud, været over grænserne, slået ned på knortede fjender, der fløjtede et underligt blødt plattysk, brugt stridsplejlen til højre og venstre, mejet fjender som skår i en kornmark og berust sig i duften af frisksprøjtet blod. Der var ingen humane skrupler, ingen tårekilder til at rinde over lemlæstede kroppe. Der var avlet i ham selv den rette krigslyst, som altid vil spire af indædt nag og had til fjender, for de havde sparket på ham selv i håndgemænget, rettet deres bolte mod hans øjne og på nidvis stukket med lanser efter hans mave.

Han anerkendte ganske vist en konge og et fædreland, som havde ikke en guddommelig, men alligevel en uafviselig ret og pligt til som familierede at værge jord og indtægt, og som helst endog skulle søge vinding fra naboerne. Landet var for øvrigt i splid med sig selv. Standsinteresser og begærlighed hidsede herremand mod konge, bisp mod herremand, herremand mod herremand indbyrdes. Sten Basse kendte også krapylets krav. Han havde set en flok rasende bønder slå kreds om sin gård og brænde de kornfyldte lader af, han havde slået ned iblandt dem som blandt en hob ulve, han havde sat pris på hvert

grovskægget oprørerhoved, han havde taget sig selv rundelig til rette og siden måttet døje kongelig tiltale og fængsel for sin grusomme selvtægt.

Således var han mærket som den bitre livsforagter, han var. Livet havde vel værd i hans øjne, men kun et ringe og et meget relativt.

Når han med sin store knippelstok stolprede over sine stenede marker og så træploven magtesløs ridse sine lave furer i den karrige jord og doven skrælle det øverste lag for at afdække nye sten, forbandede han dette trælsomme agerslid, hvor ingen kornfold høstedes, før der var høstet fold af sten. Når han så de fire elendige krikker ase frem til de trevne råb, der lød som støn fra den misdannede krogbenede hoveribonde, kunne han gribes af en pludselig rasende lyst til at sparke både øg og plovmand, at de kunne styrte om og rådne i den utaknemmelige jord. Rovnaturen i ham kunne ikke finde sig i stilstandskultur. Hvor langt rigtigere og raskere ville det ikke være at øve rov og ran, at befare landevejen og kræve kopskat, at fravriste sjakresjælene det møjsommeligt sammenskrabede bytte. Der var jo dog kamp på alle felter i livets uendelige verden. Hvorfor skulle manden nogensinde nedlægge sine stærke våben? Hvorfor skulle kampen standse mellem menneskene? Nogle var født til at trælle, andre til at røve. Og om man skød en hjort i skoven eller en købmand på alfarvej – drab var det begge dele, men drab var nødvendigt, og drab var en lyst til livet.

Derfor var Sten Basse frygtet af sine bønder og alle fredelige sjæle og kun afholdt og yndet af dem, der som han elskede våben og våbnenes brug.

Hovfolkene veg langt til side for ham, når de mødte ham på broen. Hellere havde de ladet sig falde i vandet fra de rækværkløse planker end rørt ved hans klæder. Men inde i gården logrede hundene ham i møde og snuste til ham som for at lugte frisk blod, og portsvenden hilste dybt med sit store rødskægget grinende fjæs. Når han steg op i tårnet, morede det ham at iagttage edderkopperne, som havde spændt deres net i glughullerne mod vest. Han havde sin bestemte yndling, der ligesom havde vokset sig stor og tyk under hans beskyttelse. Han fangede fluer til den og havde vænnet den til at gribe offeret lige ud af hans fingre. Engang da han standsede ved gluggen, så han et tyndt grønligt insekt med fire gennemsigtige vinger, der spillede som anløbne ruder, og med øjne, der lignende små bitte kulørte perler. Det lille dyr, som lignede et spøgelse af et forårshåb, gispede i lufttrækket som i et koldt bad. Sten tog det og rakte det til sin edderkop, der lynsnart trådede sig frem, men efter ligesom at have vurderet byttet, trak sig baglæns tilbage igen. Sten knuste vårfluen mellem sine grove fingre og lo: "Næ – næ – du æder ikke blodløse gespenster."

Sten selv yndede ikke spøgelser eller blodløst føleri. Han hadede alt uvirkeligt, alt uforståeligt, alt overnaturligt. Han hadede sygdom og sot og gav hellere en såret mand dødsstødet, end at han skulle leve som krøbling. Hans helt var hin berygtede italiener, hvorom han havde læst i en krønike, Ezelin, kaldet "Guds svøbe", der udryddede sine fjender som kunne det være giftslanger; der tilintetgjorde adelsfamilier med rod og top og sved hvert eneste skud af, der lod bøddelen meje mennesker som korn og i alt skal have ombragt 50.000 liv, hin vidunderligt

stærke menneskeforagter, der rasede i Norditalien som en dødsengel, og som, da han endelig blev taget til fange af sine fjender, nægtede at pleje sine sår eller tage næring til sig og endda levede 11 dage i sin utilgængelige stolthed.

Sten havde set til bunds i menneskelivets intethed. Han var fortrolig med naturens ødsle husholdning og lydhør for dens talløse røster eller rettere for dens grænseløse stumhed; for kun et forsvindende ringe tal af disse røster opfangedes af et øre. Han hørte livet skrige af jubel og skrige af nød, men han så det segne uden lyd i døden, uden anklage mod noget forsyn, upåagtet af det myldrende liv trindt omkring. Hvad livet var, vidste han ikke; han så kun det var noget sejt og stædigt, noget, som krympede sig led for led under døden, den stive ubevægelighed. Han havde set regnormen gennemskæres af spaden og blive ved at leve stykke for stykke; han havde set søstjernens i brændingen løsrevne arme vride sig som slanger og fortsætte livet som selvstændige individer; han havde set oldenborren krybe frem med spillende følehorn, skønt bagkrop og ben var borthakket af en stær; han havde set en afhugget arm bøje sig i albueleddet og et afhugget hoved skære tænder. Overalt havde han iagttaget livets stumme afmagt overfor den stivnende død. Men samtidig med at han foragtede det hjælpeløse liv og hånede al menneskelig lidelse, fordi han så, hvorledes i naturens evige kamp alting led og dog bukkede under uden at udtrykke sin klage, uden krav på deltagelse, samtidig hadede han døden og gyste ved tanken om, at når den engang kom til ham, ville den isne hans arme, så han ikke kunne slå sin usynlige fjende i ansigtet, og lamme hans tunge, så han ikke kunne udspy sin protest.

Sten Basse havde giftet sig med en kvinde, han tog med vold. Bedst som han hoverede over at have knækket hendes vilje én gang for alle, bed hun ham i hagen, så blodet sprang frem, og spyttede ham hans eget blod ind i øjnene. Han studsede af beundring over denne kraft. Han havde tænkt at forlade hende med det samme. Nu løftede han hende i sine arme, bar hende ud af hendes faders gård, ned i stalden, bandt hende til sin hest og red bort – hjem til sit eget.

Deres ægteskab havde først været som en lang række gentagelser af det første sammenstød. Til sidst elskede hun ham, som hesten elsker jernbidslet mellem sine tænder og pigsporen i sin flanke. Hun lod sig ikke kue af de hug, han gav hende, men den svageste var hun, og hun elskede ham, fordi han var stærk nok til at være den stærkeste.

Hun skænkede ham børn. Og i ham, den store livsforagter, fremspirede der en tro på livet netop i disse børn, der skulle træde ind i livskampen hærdede med al den stolte overlegenhed, han selv havde samlet, med stålsatte nerver, der ikke skulle krympe sig i blødagtig følsomhed, der kun var en begyndelse til kraftens og livets svækkelse.

Men selve den hensigtsløse tilfældighed, hvorover han hånlo i naturen, ramte ham i hans eget kød. For døden snappede hans sønner bort, tilfældigt og uanet, som svalen snapper myggen i luften.

Den ene styrtede som lille dreng i borggraven, mens faderen stod på tårnets øverste tinde og målløs af skræk hørte plasket og nødskriget uden middel til at kunne redde; for at styrte sig fra tårnet var den visse død og at ile ned gav netop døden forspring til at sejre.

Den anden søn fik solstik på marken og døde straks efter at være båret hjem. Men den tredje fik dog den tungeste død – tungest for Sten selv; thi han døde for vådeskud at faderens egen hånd.

Og for hver gang knyttede faderen, der ellers hadede sot og sygepleje, sine hænder i raseri mod den blinde tilfældighed, mod den usynlige død, der umeldt, uden varsel og sygdom røvede hans børn. Den sidste gang, da han holdt sin tiårige søn i sine arme med det blødende hul i nakken, bed han i sin egen tunge af smerte, strøg over drengens bløde hår og dernæst over sin egen pande uden at mærke, at blodet drog sit røde spore i pandens vilde rynker.

En søn og en nyfødt datter havde Sten tilbage. Sønnen slap han aldrig af syne. Han tog ham med på hesten, når han red ud. Han lod ham sove i samme seng. Ofte om natten listede han sin hånd ind på hans hjerte og følte henrykt dets sunde boblende slag. Om dagen lærte han ham våbnenes brug og skjalv af glæde, da han fik hærdet hans muskler til første gang at spænde stålbuen, hans egen gamle armbrøst uden hjælp af vinde eller drev. Selv bar han aldrig skudvåben efter sin tredje søns død. Og når de kom hjem fra jagt, lod Sten Basse sønnen kredense sin drik, rakte ham bægeret og nødte ham til at tømme det halve.

Sten hadede døden, der havde frarøvet ham så meget af hans levende kød og blod. Sine sønner jordede han ikke i ligkapel eller kirkejord: ingen skulle se ham græde som en kvinde eller bøje hovedet af sorg. Aldrig ville han ydmyge sig for døden.

Sønnens lig bar han ud i den tidlige morgen, ned til søen, hulede selv en grav ved foden af det skønneste træ, han kunne

finde. Så tog han alle sine kostbareste skind, mår- og gråskind og et gammelt hermelin, hans fader havde båret over brystet – og lagde som underlag for sønnens lig. Og i sit ubændige had til det liv, der umedfølsomt levede videre omkring ham, dræbte ham alt levende, der kom indenfor hans hånd, fugle og vildt, han mødte på sin vej, slagtede det og lod blodet rinde i gruben som et dødningeoffer. Sin bedste hund slog han ihjel og kastede i graven. Det grønne løv omkring ham tirrede ham til raseri, blomsterne grinede ad hans tab i deres blussende farvepragt. Og som om han ville true døden ind i alt og hævne sig på den stolte sejrrige natur, rev han i vildskab alle skud og planter op, flængede buske og blomster, rykkede unge birke og graner op med rode, plyndrede og hærgede alt omkring sig og slængte grene og urter ned i graven, der ved dette myrderi højnede sig som en undgældelsens trofæ for, hvad døden havde berøvet ham. Liv skulle sones med liv, og hans tab skjules i dynger af tab.

Da den tredje søn omkom ved vådeskud, var den sidste endnu kun en dreng. Sten tog ham med sig den morgen, han bar liget ud. Han valgte en vældig ældgammel eg. Drengen fattede ikke, hvad det skulle betyde, men faderen så underlig strengt på ham og befalede ham at søge alle de fuglereder, han kendte og kunne finde i skoven. Sønnen gik og samlede og bar til – reder med skrigende unger og reder med varme æg. Faderen gravede graven og lagde sønnens lig deri. Så vendte han alle rederne og lod fugleunger og æg falde deri. Drengen stod og så til med tårer i øjnene. Han forstod ikke dette myrderi, men så bønfaldende på faderen. Denne blev rasende over blikket. Han greb drengen og svang ham ud for sig i sine

arme, tænkte et øjeblik på at kaste den levende til den døde – så havde døden intet mere at røve fra ham, så var dens umættelige gab stoppet med det sidste offer. Men drengen klamrede sig så fast til hans hals, som om ingen magt skulle kunne rive ham derfra mere, og hjertet slog i den lille krop og hamrede sin fortvivlelse helt ud i hændernes krampagtige tag. Så slap han drengen, væltede grene og blomster ned, rev unge bøge op med rode, sønderlemmede alt, hvad frisk og blomstrende han så omkring sig, og lukkede graven dermed. Samme dag lod han egen fælde, som en uhyre kæmpekrop dækkede den sønnens grav, og ingen vovede at røre den.

Da han samme aften kom hjem med sin søn, den sidste, berusede han sig i drik og tvang vinen i drengen også.

En fordærvelig lidenskab vaktes i sønnen. Han forelskede sig i stærke drikke, mere og mere jo ældre han blev. Han sneg sig ned i oplagskælderen, borede hul i de gamle ankre og sugede vinen ud med et strå. I lediggang gik han hjemme hos faderen, hans fantasi blev sulten efter handling og søgte næring i vinrusens tågede drømme om bedrifter. Da faderen for sent opdagede det, forbandede han skæbnen og ønskede, at han havde slået drengen ihjel, før han blev voksen. Nu slap han ham aldrig af syne, afholdt sig selv fra vin for ikke at friste ham; men intet hjalp det. Sønnen skaffede sig vin, om ikke på anden måde – så ved at stjæle.

Så døde hans moder. Ingen vidste, hvor hendes lig blev jordet. Sten Basse tog det en nat og roede over til Æbelø, vadede i land med sin kolde byrde og gravede det dybt ned i jorden under de hængende elle: Han viede øen til døden, og de talløse ravne skingrede deres ligvarslende råb over hans hoved.

En morgen var sønnen forsvundet, ingen kunne sige hvorhen. Han kunne ikke være forulykket, men måtte have gjort sig usynlig med forsæt. Thi på hver af de tre sønners jordtuer fandtes hensat en fuglerede og i den fældede eg var et stort kors udskåret, frisk og blødende af saft. En hest var taget af stalden, og sønnen måtte være redet af land. Først år efter fik Sten Basse bud fra Tyskland, at sønnen tjente i mange fejder, og at hans navn nævnedes med hæder.

Længe håbede faderen at se sin søn igen. Men meddelelserne fra ham var tilfældige og usikre og måtte opsnappes som sjældne trækfugle, der ikke hørte hjemme i landet. Til sidst udeblev de helt. Men skønt år randt på år, tillod Sten ingen at udtale den formodning, at sønnen kunne være død. Døden skulle ikke igen meje på hans jord. Sønnen *skulle* leve. Og af den lange tavshed tog han sikkert pant på, at han *var* i live og en skønne dag ville overraske ham med sin hjemkomst.

8

En aften ved solnedgang holdt nogle mænd med en båre i krattet foran Egenæs. På båren lå en dræbt mand. Det var Sten Basses sidste søn. Han var faldet som den hest, der traver hjem ad lange veje, karsk og stærk, for at styrte på tærsklen. Fra de tyske felttog drog han hjem med lægte sår og friskblomstrende ære. Kun et par mil fra hjemmet blev han slagen i tvist med en mand, han aldrig tilforn havde set.

De standsede i krattet med båren og stirrede op til gården, hvis kantede luger sugede den sidste sol. Ingen ville være over at bringe Sten Basse melding. De turde ikke bringe liget for hans åsyn eller kaste ordet død for hans mund. Til sidst rejste sig den dræbtes egen svend, der havde fulgt sin herre i år og dag.

"Døden er lyst i fred," sagde han. "Jeg gad set, om ikke den sidste søns død kan knække hans stive nakke."

Han gik op på gården og lukkede sig op og frem gennem alle døre. Han dunkede i den sidste og trådte ind i den egebrune brede hal, hvor Sten sad for bordet i den røde sol.

"Guds fred i stuen!" sagde svenden og trådte hen til ham.

"Kommer du med Guds fred?" spurgte Sten og mønstrede den fremmede skarpt. "Ingen har meldt dit komme."

"Døden kommer altid umeldet," svarede svenden og så igen uden at blinke.

"Er du Døden måske?" spurgte Sten spottende.

"Nej, men jeg melder ham."

"Ham tager jeg aldrig imod," sagde Sten og vinkede med hånden, som ville han bryde samtalen.

"Ikke om han kommer i skikkelse af Jer egen søn?" sagde svenden og lagde en blottet klinge på bordet.

"Min søn? min egen søn?" gentog Sten og rejste sig på en underlig knagende måde, som knirkede alle ledemod efter et årelangt sæde. – "Hvad ved du om min søn?"

"Her er hans klinge – han bruger den ikke mere."

"Så bruger jeg den for ham," sagde Sten og løftede det skårede jern over svendens hoved. "Sig nu, hvad du ved. Men vogt dig for at lyve!"

"Jeg lyver ikke", sagde svenden, hvis pandeårer svulmede under denne trussel. Han slyngede sandheden frem som et slagsværd: "Jer søn er død."

Men Sten hylede under slaget: "Død – død – sig det igen – død! – hvem har set ham død?"

"Jeg selv," sagde svenden, skønt han følte, det blev hans sidste ord.

"Så gå og se om igen! Se om igen! Dit forbandede øje så fejl. Det var dig *selv*, du så død!"

Sten drev sværdet gennem hans isse i et frygteligt hug. Uden lyd segnede svenden. Men Sten styrtede ud af hallen, til vejrs, op ad krinklede trapper og stiger, til han nåede tårnets øverste tinde. Solen luede blodig-gylden ind til ham gennem alle luger og sprækker – det var som lysets hånende grin ad den smerte, der rasede i Stens bryst. Han steg op og op, til han stod på den øverste terrasse og så solen synke i flammende blod som en uhyre dødens hilsen. Det tyktes Sten, at selve det blussende solansigt var dødens eget fjæs, der besprængte hans pande,

hans mund, hans hænder og klæder med sit lunkne purpurrøde blod. Og han hev sværdet over brystningen imod solen, han så det lyne i et sidste blink og falde, som skar det dybt ned i solens blodigt grinende ansigt.

Den nat forlod han ikke tårnet. Sanseløs sad han og stirrede efter solen, til mørket havde bortskyllet den sidste dråbe af dens blodspor. Natten duggede hans hår og hans øjne og lindrede blodets hede brand. I denne nat stred han den sidste dyst med døden og blev sejrherre. Thi han blev stiv i sin tro på, at svenden havde løjet og fået løn som forskyldt for sin løgn.

I stilhed fjernede gårdens folk liget af deres herres søn og lagde det i en ældgammel halvrådden kiste i det forfaldne kapel. De begravede også den dræbte svend og vaskede blodet af gulvet. Da Sten igen gik ned i hallen, stod hans vinkrus foran stolen, halvfyldt som aftenen før, og der var intet spor af mord eller ufred tilbage. Guds fred var der i stuen.

Og Sten troede til sidst, at det hele havde været en ond drøm. Ingen af folkene sagde noget til ham. Han spurgte usikkert, om der var kommet nogen den foregående aften, men de svarede: "Nej herre, ingen!"

Sten blev ved at have sin søn derude i fremmede lande. Han klyngede sig til troen på hans liv. Og alt som datteren Gro voksede til, udmalede han tiere og tiere for hende, i hvilke kampe hendes broder deltog derude. Og kom der langvejs melding om forandring i Tysklands forhold, sagde han altid: "Der har Erik været med! Og der har Erik hjulpet til sejren!"

For dybt nede i hans klippehårde sind, var det som fjeldgrunden svandt og jorden blev skør og blød og frugtbar og fremelskede en lille solbelyst plet, hvoraf alle faderkærlighedens

blomster skød, milde og fredelige, og der græd faderhjertet sin dug over alle minder, og der spirede og voksede forhåbninger om denne ene søn, som var fjern og skulle blive ved at leve, selv om han måske aldrig vendte tilbage, og om denne ene datter, hvis gyldne hoved han hver dag kunne tage i sine svære hænder og kysse med sin farveløse runkne mund.

Men stolt og foragtende og stiv var han, og han søgte at fremlokke stivheden i sit eget blod, i sin eneste datter. Hun måtte ikke kende til frygt eller svaghed, hendes vilje skulle hærdes og hendes mod stålsættes som en mands.

Da han hørte, at hans datter havde været i fare, men frelst sig selv, svor han voldsmanden hævn; men samtidig lo hans hjerte af stolthed over hendes uforfærdethed. Han tog junkeren til fange og lovede ham dyr og langvarig pine til bod for hans frækhed; men samtidig frydede han sig ved tanken om at sætte sin datter på en endnu farligere prøve. Han ville se den purunge uøvede fugl strække vinger og kløer til forsvar og angreb. Derfor satte han den i bur med den iltre jagtfalk, sikker på, at den ville bjærge sig selv i denne fare. Derfor hastede han næste morgen ned at åbne buret for at se, hvorledes de to stridbare fugle havde enedes om natten.

9

Men Sølver sov ved foden af sin jomfru som en løve med indtrukne kløer ved et uskadt bytte. Og nattesuset tog dem og skvulpede deres drømme bort til den lille ø, hvor deres første kamp stod.

Den lå i mørket, koglende op af den sorte sø sit viltrede slyng af vidjer og buske, der alle skælved og sang med i den monotone natursang, der syded og dirred i sig selv som en kedel boblende tanker.

Og hugormen kasted sin levede yngel ved det blege stjerneskin, der stjal sig ned mellem porsbuskene, og sneglen krøb sin nattevandring og sommerfuglelarven pupped sig ind for at være blindet, når dagen steg med sit stærke skær, og muldvarpen skød sit muldtårn op i tunge dumpe stød.

Øen var herreløs – øen var menneskefri. For halvt begravet i sandet lå kun to hovedskaller, den ene længst hvidnet og vitret bort i vand og sand, den anden friskere og hel, med tændernes emalje kun halvt løsnet af kæben lig blanke perler, der er ved at falde af deres indfatning.

Og manden, som havde jordet sin hustru her, hvor ingen skulle finde hendes grav, sov drømmeløs i sit lumre sengeskab, halvt druknet i dyner af gammeltlugtende dun.

Og sværdet, hvormed hans datter havde værget sig mod voldtægt, var atter sunket til hvile i det lave vand for at ruste videre i sin glemsel.

Og fra østen drog de bovnende skymasser frem og fyldte himlen med det lunefulde formspil, som ikke al jordens øjne

kan iagttage, og ikke al jordens hænder overkomme at nedtegne.

Og sildigmånen vaskedes bort af disse skyer, som et gustnet ophovnet ansigt af en druknet skylles bort i bølgerne.

Og jorden drejede sig og førte millioner af sine beboere ind i nattens skygge og andre millioner ud i dagens glans.

Og solen steg over Æbelø.

Og Sølver vækkedes.

Længe havde i hans halvvågne bevidsthed sitret den flirende kvidder af lærker højt i luften. Det var som blinken af glasskår skar sig ind i hans synsnerver gennem denne lyd. Hans øjelåg plirrede nogle gange, og han drejede sig helt rundt over Gros fødder. Lufttrækket fra lugen slog ind over hans ansigt og vækkede ham.

Han slog øjnene op.

Det var som solen væltede ind ad hans åbne øjne. Det var som flydende og flammende guld kastedes ind i hans indre og fyldte ham helt indeni med en forunderlig hede.

Solen stod netop og udfyldte gluggen til en stor blændende firkant, der fik grønne og violblå og orangegule kvadrater til at danse for hans indre øje.

Med et eneste tungt skvæt rystede han morgenkulden af sig. Hans blod tændtes gysende med det samme, og han så ihukommende på Gro, der lå foran ham med fødderne stemt mod hans hofte, med det øverste pur af sit løste hår tændt i flimrende sollue.

Hun sov endnu i korte kippende stød, og de fine øjenvipper sitrede under solen.

Sølver vågnede med hele morgenens rå virkelighed i sine sanser. Han så den fine fugtige søvnhinde over hendes låg og samlet som en lille hvid dråbe i øjekrogen. Han så hendes hænders svulne blå årer, han så den meget spidse skos fine hvide skind buge sig blødt ind om tæerne på hendes fod. Og han skelnede duften af hendes legeme, der var som modne solbær, endnu stærkere efter denne nat i klæder og huder.

Og et eneste nu overså han den hele hændelses nøgterne yderside: Han selv fanget i Sten Basses vold, spærret inde med hans datter, gjort tam af en kvinde, kuet af fængselsluften, gjort modløs af mørket, krybende som en hund for foden af en ung pige, som hendes egen fader havde givet i hans vold.

Behersket af dette ædru klarsyn ville han rejse sig og skoggerle ad hele sin tåbelige umandighed, le ad sin frygt nu i den morgenblanke, lærkesitrende dag, le ad denne unge sarte pige, for hvem han sidste aften havde skælvet, tage hendes uskyld nu hun sov som en sten og give hende tilbage til hendes fader med samme brovtende hån, hvormed denne havde betroet ham sin datter "til hæder og hustru, til halv seng og halvt bo, til lås og lukke" – haha.

Men da Sølver ville rejse sig, mærkede han først, at hans ene hånd var fanget – grebet i søvnens ubevidsthed og holdt fast af hendes lange fine fingre, der klamrede sig om hans hånd, netop nu da han ville rykke den løs. Og en pludselig indskydelse af mild grædefærdig svaghed betog ham ved dette uvilkårlige tryk af hendes hånd. Det var som hendes sjæl i søvne klamrede sig til ham som til en hjælper og frelser mod ham selv, mod hans egen rå vildskab. Sølver mindedes en gang, da han netop løftede sin kniv for at støde et rålam ned, hvorledes dette

ligesom krøb i ly under ham og strakte munden op som efter det moderlige yver.

Sølver fik ikke lang tid til at gøre sig klar over sit sinds underlige blødgørelse; for i det samme glammede det over hans hoved, gluggen formørkedes, og han så et par glubske køtere halse ind ad hullet. Straks efter sparkedes de til side af et ben i en høj rytterstøvle, og han genkendte Sten Basses skrattende stemme:

"Nå, har I vel sovet, børnlille?"

Et eneste øjeblik kom Stens hårde skadefro ansigt til syne i hullet, mens han bøjede sig helt ned til jorden. Så fjernede han sig med de halsende hunde.

Men Gro var vågnet. Hun rejste sig halvt over ende og stirrede stift ind i Sølvers solbeskinnede ansigt. Hendes hoved virrede genkendende frem og tilbage. Alle linjer om mund og øjne vibrerede ud og ind og ud i en voldsom gråd. Lågene blev med ét røde, kinderne blussede under grådens blåligt gysende skybrud, der skyllede frem af usynlige kilder. Hun græd og græd, rædselsslagen over denne opvågnen i et kælderhul, ind i hvis klamme fugtnat hun så, mens hendes voldsmands ansigt luede solstærkt foran hende, – uden at forstå eller samle noget af alt, hvad der var gået for sig.

Hun hulkede i en ustandselig gråd, der lød som en dyb, dyb stønnen. Og hun blev ved at hulke, selv da hendes fader stængede fra døren og steg ned i kælderen med sine hunde, der labbede snusende frem for straks efter at vende tilbage til kødet på trinnene.

Sølver havde uden at vide sine levende råd bøjet sig ned over Gros hånd og kysset den.

"Har du gjort min datter tort, lille junker, har du været hende for nær, skal ingen straf være dig for streng!" hvinede Sten, fo'r frem til sin datter og sluttede hende i sine arme med en sådan voldsomhed, at baretten gled af hans hoved og blottede det sorte bind, der over det ene øje var knyttet op om det gråsprængte hår.

"Gro, lille sisken, lille stærke Gro, blev du ræd, blev du skræmt? Er der handlet ilde med dig? Gro, lille Gro, har jeg ikke troet dig stærk – græd nu ikke! græd nu ikke! – har jeg ikke troet dig stærk nok til at knække denne bitte karl og lære ham høviskhed på en nat?"

"Forbandede ..." hvæsede han Sølver i ansigtet. "Har du rørt hende, skal du aldrig komme til at røre dig mere. Svar, har du rørt hende? Har du rørt hende, svar!"

Sølver stod forsvarsløs overfor dette skummende raseri. De to hunde havde forladt kødresterne på trappen og stod nu på hver side af deres herre og peb og gøede om kap med ham.

"Svar, har du rørt hende?"

Da skød en vild lyst til hævn op i Sølver: Hvorfor ikke? Det havde været hans livsfjendes mening at fornedre ham og vise hans afmagt overfor den kvinde, han attråede. Nu troede den gamle at være fanget i sin egen snare. Gro græd ustandseligt. Alt var for Sølver og hans hævn. Hvorfor ikke lade Sten tro, at hans frygtelige mistanke havde grund?

Der var en æggende kulde i Sølvers røst, da han langsomt svarede:

"Ja. jeg tog hvad du gav. Du bragte hende selv i min nærhed, du lagde hende selv i min favn. Nu kan du tage hende igen. Jeg forsmår din datter og har ikke begæret hende til hæder og

hustru, men kun til gammen for en nat. Tag hende igen! Tag hende igen!"

Stens ene øje spyede ild. Men Sølver lod sig ikke antænde mere. Rolig lagde han armene over kors og kneb læberne sammen. Og Sten turde ikke slippe sin datter, der var afmægtig og ordløs af gråd, for at styrte sig over Sølver. Han halvt bar sin datter op ad trinnene og tørnede døren op.

"Vent, lille junker, vent! Du har været min gæst, og du er det endnu. Slå dig nu til tåls herinde. Har jeg ofret dig mit bedste, kan du vente dig mit værste. Vent, lille junker, vent! Gør dig nu til gode så længe! Maden driver jo på gulvet. Vær blot ikke altid så ødsel! Du kunne komme til at savne. Glem så ikke at gnave dine egne fingre!"

10

Først da Sten forsvandt igennem døren og denne straks efter larmende blev stænget, følte Sølver sin grænseløse forladthed og anede, hvad skæbne der ventede ham. Først da han så hundene forsvinde hver med sit bytte af den føde, han selv havde slængt på gulvet, følte han i det samme sulten i sine indvolde.

Men Sølver ville ikke tabe modet. Han krøb op i gluggen og søgte at kigge ud. Han så kun ugræsset gro stift og langt over den knudrede gårdsplads, han så kun den høje lind tæt udenfor og hyldebuske blomstre på siden af en opgangsdør, der stod i forbindelse med jorden ved en spinkel tømmerstige, der kunne trækkes op.

Dog var han glad for dette kig ud i den friske luft, for denne hyldelugt, der pustedes ned til ham, ja selv for den lille krybende slyngplante med gule blomster, der strakte sine ranker imod ham. "Fredløs" hed den jo – fredløs var han selv.

Han gøs for at vende sig tilbage mod kælderrummet. Og dog, når solen faldt derind, var det som om klamheden trak sig tilbage op ad væggene og gemte sig i kroge og hjørner. Som holdt tudserne op at hoppe, ækle ved det stærke skin. Han skelnede det ujævne, røde teglstenstavl, der på de lyssky pletter havde hvide skimmelovertræk, og højt op under hvælvingen sporede han spindelvævet i tunge støvfyldte hæng, der lignede forladte reder.

Hvor længe han havde ligget der i gluggen og stirret, vidste han ikke. Han så nogle karle vade gennem det tykke græs, han

hørte brøndvippen knirke og spandens lænker rasle op og ned. Fra nogle vinduer højt oppe på mursiden sloges vand ud og kastedes affald ned.

Engang slentrede en rødskægget karl tæt forbi lyshullet og blev fangen va'r.

"Nådigherren slikker sol?" sagde han grinende. Sølver værdigede ham intet svar.

"Tag Jer vare, I ikke får solstik. Hun brænder hedt ved middagstide."

Sølver lod som han hverken så eller hørte. Men karlen tog træskodden og smækkede den hårdt i, så den ramte Sølver i panden. Sølver puffede den tilbage med harmfuld kraft. Men i samme nu blev den på ny smældet i og en tung jernkrampe lagt for.

"Hæhæ, bitte junker. I trænger til lidt svale."

Så var Sølver alene i mørket, alene med sin sult og alene med sin angst. Sollyset stjal sig ind til ham i tynde strimer, tudserne begyndte igen at hoppe og tiden sneglede sig afsted. Sølver gættede sig til dagens forliden efter klokken, der ringede til davre og nadver.

Efter vesper hørte han skrig og råben udenfor højt oppe fra. Der kastedes noget susende og klaskende ned i gården. Det måtte være kødresterne fra herskabets bord. Hundene blev sluppet ud, de styrtede sig over ben og affald, og ned fra tagene kom krager og alliker flyvende for at rives med hundene om byttet. Der blev en støjen og glammen, en knurren og skræppen derude, afbrudt af tilråb fra tilskuerne. Sølver skelnede Stens skingrende stemme og hørte hvinen i luften som af skud og basken som af utallige vinger. Så døde larmen hen igen,

hundene blev stille, og fuglene svang sig til vejrs og hvæsede bort over tagene, og ind fra markerne lød på ny lærkernes sang som en evig rislende melodi.

Og Sølver bøjede sit hoved i tankeløs forpinthed. Han sad og så på de fine solstrimer, der randt over hans hænder. Et blåt slør af sitrende støvgran hang ned fra de blanke ildklinger. Solen randt over hans hænder og trak sig højere og højere op, luede et øjeblik i læbernes røde blod, gnistrede i øjets blå og skød så langt hen i rummet på det muldne tunge spindelvæv, hvis tråde alle skinnede i det støvede væv. Og så trak ildklingen sig ud med ét og var borte, og Sølver sad uden sol og uden varme på de uldne skind, der længst havde tabt solbærduften af Gros legeme og nu kun lugtede stramt af får og ræv.

Den svage luftdønnen af landsbykirkens sprøde klokkekimen fortonede hastigt, da solen gik ned. Ak, for Sølver var den længst gået ned. Og han så for sig den lille røde murstenskirke: Han gik ind ad den lave dørbue, der krummede sig som et åg over hans nakke, og han så den kalkhvide væg rundt, hvor dødningedansen svang sine grelle figurer i farver som af levret blod eller irret grønt. Alle dens uhyggelige billeder ridsedes op i hans syge indbildning med en levende styrke. Djævlene svang deres lange haler som skorpioner om ofrene, de svovlgule luer hoppede under kedlerne, og forkene prikkede de nøgne kroppe, hvoraf sveden randt som tunge dråber blod.

Og Sølver fjernede lemmen mellem de slidte gravsten og steg gysende ned i det stinkende liglukke under gulvet, hvor kisterne stod i dybe lag ovenpå hverandre med sunkne låg og fremstikkende skeletter.

– Men alle de grufulde billeder forsvandt for den frygtelige tørst. Sølver klæbede sin tunge til de våde fliser, og tilsidst lå han og søgte brød og kød på gulvet og slikkede en størknet dråbe vin af det knuste bæger.

11

Tiden sled sig langsomt hen for Sølver. Dagen gav ham intet tidsfordriv og natten ingen hvile. Møjsommelig samlede han de spildte madrester op fra gulvet. De stillede ikke hans hunger. Og værre virkede tørsten. Feberen brændte i hans kinder. Med udstrakte håndflader famlede han langs sit fængsels vægge, helt ned til grunden, hvor den rå kampesten stak frem, dugget af den klamme kælderluft.

Engang lagde han sig helt ned i den inderste krog, draget af den kølige em, der opsteg derfra. Stenene blev koldere og koldere nedefter – hans hænder gled nedad og vædedes mere og mere – til sidst troede han i et øjebliks hallucination at fornemme fugtigheden drive mellem sine fingre – han stak dem i munden – og aldrig havde nogen vin læsket hans gane så dejligt som disse fugtdråber, der samlede sig på kampestenenes skimlede kanter.

Han borede sit ansigt dybt ned i den inderste krog og – o under! o vellyst! – det var som om vandet rislede frem, stilfærdigt sivende som blod, men dog – det rislede, det randt, det flød, det veg for nyt, det løb som en åre, en puls med frisk livsaligt vand – det vældede frem af stenen, og det sank – han syntes, han kunne se det blinke i faldet – det sank ned i jorden tykt som en hel lille strøm – fingertykt blev det ved at rinde, og Sølver bøjede sin mund til og fangede den lille åre i sin mund som et kys, som et håb, som en frelse.

Ja, Sølver drak håbet ind med det samme. Længe efter at han havde drukket sig mæt af det kølige kildevand, lå han med

hånden under den stille sivende strøm og nød det som en uendelig fryd at føle det drive og drive og ikke holde op. Og det var, som om dette vand havde opløst i sig alle markers duft og alle enges blomsterkrydrede ånde, det havde solens gyldne tilsætning og høets saft, og det hastede mod ham som en usynlig fe, det snoede sig lydløst ned lig et blinkende livets bånd deroppe fra den blå himmel.

Og Sølver vædede sit ansigt med vandet. Han gned sine øjne som med en livsfornyende salve, han besprængte sine hænder dermed og sit hede bryst, han lod den spinkle stråle sno sig som et sølvbånd op om begge sine blottede arme.

Og berust langt stærkere af det ædru vand end af den hedeste vin gik han næsten dansende tilbage til sit leje og lagde sig på de mange skind, og så lå han og stirrede ud i kælderrummet, der syntes at blive lysere og lysere gennemtrukket af sitrende guldtråde, og det var som solen sad bag den skoddede glug og spandt sit guldvæv dybere og dybere ind i hans fængsel, trak sine tråde i en bred rundkreds og befæstede dem i alle rummets hjørner, og mellem alle disse løb der af sig selv tværtråde, der sprang frem fra den ene gyngende streng til den anden. Og til sidst var han spundet ind i hele den luende væv, og nu begyndte selv væggene at få farve, og hvælvingen funklede som kobber, gennemåret af sølvtråde …

… Hvor længe Sølver havde sovet, vidste han ikke. Han anede ikke, om nat havde afløst dag og denne påny var veget for nat, eller om han kun havde sovet en time. Men da han slog øjnene op, lå han i et skælvende grønt halvlys som den første aften han blev spærret inde.

Gluggen var åbnet udefra, og der var atter vej for lyset.

Sølver rejste sig mat i alle lemmer og vaklede hen til åbningen. Netop nu styrtede hundene frem i gården til aftenfodring. Sølver kunne høre Stens hæse stemme, og da han bøjede sig stærkt frem i gluggen, fik han øje på gårdherren oppe i et vindue, hvorfra han smed kødben ned af et stort tinfad. Bag ham skimtedes Gros ansigt lysende blegt over den sorte kjole, der endte højt i halsen med en bræmme af endnu sortere pelsskind.

Hundene glammede og gjorde kæmpemæssige sæt i vejret efter hver bid, der kastedes ned. Og allerede var også luftens rovdyr på færde og dalede med baskende vingeslag for at snappe deres bytte. Enkelte søgte straks at gribe det i faldet, inden det nåede jorden.

Sten Basses stemme skingrede: "Ville – og Tyre – herhid! – Der er til Lump! For Satan, tag det! – Vorre, se her! højere, højere! Svup! Der! – Skal rakken dernede i hullet også have sit ben? Han ser så forsulten ud!"

Dermed kylede Sten en vældig knokkel over efter gluggen. Men Sølver var så længe forud blevet ramt af hans hvasse pilblik, at han fik tid til at trække sig tilbage. Kødbenet faldt for kort, men den rødblissede svend tog det og slængte det ind ad gluggen. Sølver bed sig i læben af harme over denne lurvede spot. Han greb knoklen og kylede den tilbage, løb så hen og kastede sig næsegrus ned i sine skind, forfulgt af skoggerlatter fra mange munde.

Efterhånden stilnede larmen af. Hundene trak sig tilbage hver i sin krog med sit ben til eftergnavning. Krager og alliker fløj klodset rundt og nippede i kødsporene mellem græsset.

Sølver kunne høre Sten blive ved med at le og fjase. I mellemrummene lyttede han efter svar; men aldrig opfangede han lyden af Gros stemme.

"Skal vi se den bitte junker efter?" hørte han Sten sige så højt, at han forstod, det var beregnet på at høres af ham selv. "Måske er han blevet noget klejnere end før. Høj, gå ned og hent ham op til vanding."

Kort efter brød karlene ind til ham. Skønt han intet foretog sig til nødværge, bastede de hans hænder bag ryggen og førte ham op.

Det svimlede for hans sanser, da han igen stod i luften. Alligevel rettede han sin ryg, skønt nerverne ligesom våndede sig i lys og luft, og stirrede stift ud for sig med sammenbidte tænder.

"Byd ham at drikke – han kan nok være tørstig," befalede Sten fra vinduet. Den rødblissede svend holdt en fyldt spand op foran hans mund.

Det forbavsede øjensynligt Sten, at Sølver ikke drak med glubende begær, som han havde ventet.

"Den bitte junker er svært stivsindet endnu," sagde han. "Vil han ikke have vandet forinden, så giv ham det foruden!" skreg han ned. Og karlen hældte vandpøsen ud over hovedet på Sølver.

Sølver gispede et nu under det våde gys. Så drejede han sit hoved opad og stirrede fast på Sten. Han så et eneste øjeblik Gros blege ansigt og det hvide blink i hendes øjne – kolde og fremmede så de på ham – så vendte hun sig bort, og hendes lyse hår og sorte dragt gled ind i vinduets mørke.

"Du har ringe ære af dette, Sten." Sølver fornam sin egen røst besynderlig rusten og dog skarp som et tveægget sværd. "Jeg er i din vold uden ret. Du kan tage mit liv uden ret. Men du er en nidding, om du længer piner mig som hidindtil."

"Håhå, lille junker!" lo Sten. "Ved du virkelig, at du er i min vold – med ret eller uret – som du vil! Du ville min datter på liv og ære –."

"Jeg har hverken taget hendes liv eller ære."

"Nej – nej, bitte junker. Dertil var du ikke mand nok. Men du var fus nok til at slå din overmand, ikke sandt? Og du kommer ikke fri, før denne skramme er lægt. Bed nu du til alle gode magter, at de hjælper mig lidt snart og trøster dig så længe i din ensomhed. Al den tid jeg har stor lyst til at prøve, hvor længe det vil vare at spæge en hanekylling som dig."

Dermed blev Sølver ført tilbage til sin kælder. Han var afmægtig til at gøre eller indvende noget. Han trøstede sig med sin kilde, der var ham som en uset hjælper.

Men endnu samme aften blev der gennem gluggen kastet brød og kød og en gammel tør klædning ned til ham, og et lille vandtrug blev stillet udenfor hullet.

Og dermed begyndte Sølvers bedring. Modet voksede, og han følte, at der blandede sig en blidere vilje ind i den ublu behandling. Han sendte jomfru Gro en hed tanke af taknemmelighed, for han tvivlede intet øjeblik om, at han skyldte hende denne vending til det bedre. Han bar det hvide blink fra hendes øjne i sin sjæl som en fredens blomst, og det var igen som den første dag, at hans elskov forvandledes til tilbedende længsel, der fra kælderens dybe grund sendte sine kim i vejret op mod den plet, den sten, der bar hendes fod, og

hans tanker slyngede sig som rødder om denne sten og smygede sig i inderlig ømhed til denne kvinde, der var stor og stærk og dog så svindende svag, et kyskhedens fnug, et dejlighedens glimt fra en finere og renere verden, hvor intet var råhed eller begær, men alle følelser smeltede hen i stille sitrende sjælesvingninger.

12

Det var en aften, at Sølver var træt af at tænke sine egne tanker – de havde så ringe flyveevne i dette lukke. Han tænkte på sin falk, der vel nu fløj vild over heden. Han tænkte på sit korn, der vel nu blev høstet af Sten Basses folk for at fylde de Egenæs lader. Han tænkte på sine egne folk: De var vel dræbt eller gået i Stens tjeneste. Hans armbrøst rustede derhjemme på væggen. Det friskbryggede porseøl blev surt i hans kælder.

Hans tanker forsøgte at svinge sig ud over egnen og få et glimt af det øvrige land at se. Men der bares sikkert intet nyt til denne kant, og der bares intet nyt derfra. Ingen anede måske, at han sad i bolt og lukke, og ingen tænkte på at befri ham. Ingen ænsede, hvor han var, eller om han overhovedet var i live. For ingen savnede ham. Klokkeblomsterne svinglede over markerne, kornet gik i hæs, sommerfuglene flagrede rundt, og nattergalens unger fløj fra reden nu som hver sommer. Søen skvulpede sin tungsindige sang. Æbelø lå hen med sine siv i blomster og sine vilde æbler raslende ned, plukket af vindens usynlige hånd, for at falde i jordens rådnende mund.

Så varmt og stille var det i luften, at Sølver troede at kunne spore lugt af modent korn helt ind i sit fængsel, båret over vold og grav, over mur og tag blot for at føre frugtstøv og vellugt ned til ham. Så hedt var der udenfor, at alskens fluer og biller sværmede ind ad gluggen for at friskes op i hans kølige halvmørke. De tumlede ind i store stimer, vilde som af solstik, faldt til jorden, kravlede op og kom til sig selv igen for på ny at søge ud i lyset.

Så stille var der, at ingen vejrfløj knirkede, ingen lærke trilrede, men kun insekternes summen hørtes højt op i luften, hvor en af de små grønne ruder knagede op.

Hyldebusken hang ganske stille og umuliggjorde ham ved sin ubevægelighed at få noget kig af vinduet deroppe. I hele timer kunne han ellers stå her for at fange et glimt af Gros guldhår i den åbne rude.

Sølver lænede sit hoved baglæns ud af gluggen, så kun en strimmel af den blå himmel sank ned i hans halvtåbne blik.

Da kom som noget selvfølgeligt, som noget lige så naturnødvendigt som at den blå himmel sank ned i hans øjne, en klimpren af spinkle strenge – nogle lette åndeagtige akkorder, frygtsomme lig lønlige suk, ingen må høre, fine og født af metalstrenge, der klinger under en følsom kvindefinger.

Og på denne strøm af klingende akkorders krus, der snirklede sig hen som hvirvler i rindende vand, vovede en kvinderøst sig frem i en vuggende melodi, der dvælede længe i højden for straks efter at synke ned i korte sonore toner, der flød sammen med strengenes akkompagnement.

Jomfru Gro sang, så han på hendes røst måtte tro, hun var alene på den hele gård.

Hun sang visen om herre Tidemands runer. Fra strofe til strofe spandt den enkle melodi sin vidunderlige stemning af middelalderlig mystik og vemodig elskov.

Hun sang om herre Tidemand, der ville lokke jomfru Blidelille til sit skib med ramme runer, og som kastede runerne skrevet i roser ud for strande.

Det var jomfru Blidelille,
hun ganger ud mod den strand;
fandt hun der de roser to,
de fløde ind for det land.

Tog hun op de roser to,
stak dem i ærmelin,
så bar hun dem i bure hjem,
lagde dem på sengen sin.

Det var jomfru Blidelille,
hun vågner om midjenat:
sine stærke drømme,
dem talte hun til så brat.

Jeg ved ej, hvi mig monne lange,
og hvi mig monne så trå
alt efter hannem herr Tidemand,
jeg aldrig med øjen så.

Og fostermoderen befaler at brede silke og fløjel blå på Blidelille, at hun måtte få søvnen. Men hun står brat op og klæder sig og går ned til stranden, og hun træder ind ad

skibsbord til herr Tidemand, og han går hende spottende i møde:

Værer velkommen, jomfru Blidelille,
værer velkommen os til hand!
Var der ikke ridder og svende
udi Eders faders land?

Der var både ridder og svende
udi min faders land:
det gjorde I med de ramme runer,
at jeg kom Eder til hand.

Tåren randt af øjenbrå,
hun vredtes ved de ord:
så gjorde hun kors for bølgen blå,
sprang ud fra snekkebord.

Det var jomfru Blidelille,
gjorde kors for bølgen blå:
så tog hun den liden grøn sti,
til havsens bunde lå.

Længe stod herre Tidemand,
og undredes han derpå:
så kaste han sin kåbe,
skød sig for bølgen blå.

Ilde så var den rune skreven,
og ilde så var hun skabt:
at slig to ædelig kongens børn

skulle blive så ilde fortabt.

Og Gros stemme døde bort i melodiens sidste monotone krusning, strengene dirrede til hvile, og den tungsindige sang var rislet gennem Sølvers sind som en uklar drøm.

Alt blev stille. Gro havde fjernet sig fra vinduet, og så lydhøre var Sølvers sanser, at han troede at føle hendes trin gå bort, tabe sig i en lang korridor og forsvinde ind i et kammer bag tunge blå draperier, ind i den tykke mur, hvor hendes leje måtte være imod solnedgangens lys, mod søen, mod Æbelø. Der lagde hun sig fladt på sine albuer og stirrede ud i aftenens vældige violette skydrag, der som en uhyre drage rugede over den gyldent gnistrende ø.

Bort så hun, bort fra fangen, på hvis skæbne hun ikke tænkte, – bort stirrede hun til det fjerne hav, der vred sig langt derude som en kæmpemæssig orm, hvis blanke bølgeskæl stundom kunne sende et hvidt lys mange mil ind over det flade land op på den banke hvorfra jomfruen stirrede ud efter den usete fæstemand.

Bar havet mon på sin ryg et skib med silkesejl, der bugnede højere og bredere end nogen fugls vinger, en kongesnekke med takket gylden kronring om masten, en dristig sejler, ved hvis ræling herr Tidemand stod og skar de ramme runer i rosens fine blomsterkød? Og længtes Gro mod disse roser, at de skulle skylle ind for den strand og flyde netop hende til hand?

Da følte Sølver sin kærligheds uendelige afmagt overfor denne rene jomfru, som hans råhed havde taget i favn, hans attrå skoldet med sin hede ånde, og som dog havde isnet ham ussel og fej og svag. Da begreb han, at kærligheden for at sejre først måtte ydmyge hans egen kraft, slappe hans muskler og

blødgøre hans rå vilje, – at elskoven først måtte stemme alle hans legems fineste nerver som sitrende strenge til kun at hviske et navn og sukke en eneste melodi. Da begreb han, at han måtte riste kærlighedens mystiske runer i sit eget hjerte som i en blødende rose og kaste det i følelsernes vældige hav og bede det flyde jomfru Gro til hånd.

Da kom tilbedelsen i hans blod, og han skjalv og bøjed rystende knæ, og alle hans årer risled opad i et stort og sugende savn. Det var som savnet steg op gennem luft og løv, gennem mur og tømmer, steg i lige linje til Gros leje, til hendes mund og sugede ånden fra hendes hjerte som en himmelstige ned til den ensomme fange.

Sølver bøjede sit hoved ud gennem gluggen. Hans mund berørte græsset udenfor, og hans hånd greb frem og plukkede en ranke af den gule fredløs' blomster. Han trykkede kyssets rune på den fine lille blomst, og han kastede den ud, og han ringeagtede sin egen svaghed, da han så den lette ranke dale til jorden. Dette bud skulle aldrig nå til jomfru Gro.

13

Men fra den dag var Sølvers beslutning taget. Ikke at han troede på runer og ville øve hemmelige trolddomskunster; men han ville samle alle sine tanker, al sin vilje til elskovens ene hovedsum, han ville skærpe sin fantasi til at se lukt gennem væg og mur, til at følge Gros skridt på den stille gård, til at drikke ånden fra hendes nattesøvn. Han ville tvinge sit blod til at kime hendes navn gennem dages og nætters uafbrudte stilhed. Han ville tænde al sin bevidsthed, alle sine ønsker, al sin livskraft til et eneste brændende bål, hvorover luften skulle sitre og som et usynligt fluidum stige op og tvinge sig frem til Gro, hede hendes kinder og betage hendes blod og magtstjæle hendes hu, så hun med eller mod sin vilje droges til ham i hans fængsel.

Om dagen kunne han i timevis lytte ved sin glug efter de mange forvirrede lyde af dyr og mennesker, hvormed gården fyldtes. Og alle lyde randt gennem hans øre som gennem et sold, uden at ænses, uden at holdes tilbage – der var kun én klang, én stemme, som trommehinden indsugede og holdt fast, en stemme, hvoraf den svageste lydbølge nåede ind i hans hjerte og trods sin næsten umærkelige svingning drev hans blod i stormende brænding. Den fine sølvklang af Gros stemme ridsede sin spinkle skrift ind i alle hans hjernes blade, og skelnede han end ikke ordene, blev dog den blotte fjerne lyd til et sprog for hans tanke.

En sjælden gang kom hun til syne ved en rude, altid ventet, altid anet af Sølver med en sådan styrke, at han ofte indbildte sig, at selve hans tankers stærke koncentration havde manet

hende frem. Og da var det, som om gården fyldtes med hvide lys, som om hvert blad på træerne blinkede, som om hvert græsstrå gnistrede, som om hver af fredløsplantens gule blomster åbnede en begærlig mund.

En gang kom hun til syne i selve gården. I timer havde Sølver ligget bag sin glug og kaldt og hvisket og kaldt igen. Og da endelig døren højt oppe åbnedes og Gro trådte frem og steg ned ad den stejle trappestige, rejste Sølver sig med udbredte arme og med hamrende hjerte, som var han forvisset om, at hendes gang kun kunne gælde ham.

Men Gro gik ikke frem mod hans glug. Hun skred over græsset, der krummede sig under hendes tunge sorte fløjlsslæb, og frem imod hende førtes en stramt optømmet hest.

Men en sådan bevægelse bragte Gros gang i græsset, at det tyktes Sølver, at alle stråene skælvede og bølgede hendes fodtrin til ham som en duft af skjulte violer.

– Sølver spiste kun hver eftermiddag, når hans kost blev skubbet ind ad hullet. Den karl, der bragte træbakken, besvarede aldrig de spørgsmål, Sølver stillede til ham, med andet end et bredt grin. Det hjalp ikke, at Sølver gang efter gang bad ham bringe hilsen til Sten og begære ham i tale. Enten han overbragte fangens ønske eller ej, tog Sten Basse intet hensyn dertil. Og til sidst spurgte Sølver ikke mere. Han indskrænkede sig til som sin eneste berøring med yderverdenen at stille træbakken op i gluggen uden at oppebie det øjeblik, da den blev ombyttet med en ny.

Men når han havde spist, satte han sig ufravigelig i gluggen og stirrede ud gennem buske og træer, op mod det vindue, hvorved Gro havde sunget hin aften.

Det var på den tid, da lind og hyld blomstrer. Lige udenfor gluggen kuplede sig en gammel lind, hvis løv blev gulnet af tusinder og atter tusinder af blomster. Og hver dag, så længe solen skinnede, blev dette træ besøgt af myriader af bier. Nedenfra set var der blomst ved blomst, og hver var gæstet af sin bi. Summende krydsede de travle insekter hverandre, og deres fine musik blev en tusindstemmet symfoni fra uendeligt høje, spinkle metalstrenge, hvis hastige svingninger flød sammen til et klingert summende brus. Til sidst troede Sølver, at det hele træ blev én uhyre levende kube, hvor hver celle var en blomst, og hvor bierne, lokket af den søde duft, uvilkårligt dannede hjem og glemte alt andet for denne bugnende rigdom af blomster.

Tværs igennem det tætte bisummende træ sendte Sølver sin stumme hede kalden op til Gros rude. Han hørte sit eget hjerte synge højt over det sitrende bihav og råbe til Gro: Kom og spil! Kom og syng!

Men Gro kom ikke. En eneste gang troede han at høre akkorderne begynde at hviske frem under hendes fingre. Men da lød det, som om et vredt tag rev alle strengene over, så de døde i en skurrende klang. Og Sølver hørte aldrig visen om herr Tidemand mere.

Men Sølver gik til sin levende kilde, der randt i fængslets mørkeste afkrog – lydløst over skimlede kvadre. Og han lukkede sine øjne i skælvende ømhed, mens han nærmede sine læber til den spinkle strøm, og al hans sjæl samlede sig i det ønske, at kilden skulle bringe ham et kys fra den elskede, et kys i en dråbe, der var dryppet fra hendes udslagne hår i den friske

sommermorgen, et kys i duggen fra en blomst, hun havde kysset.

Og når det levende vand flød fra hans læber igen, da var det viet af hans mund til hilsen og bud – duften af hans elskovskys skulle være opløst deri og følge det ned gennem grundsten og jord, til det sivede ud i brønden, og hele denne brønd skulle det meddele hans kys, og alt vandet skulle gennemduftes deraf som af en dråbe rosenolie, og lutret af hans kys skulle det skinnende og krystalblankt nå den mund, hvorefter han alene tørstede.

– Sølver rensede sit fængsel for smuds og tudser og kryb. Omhyggeligt afsøgte han de skumleste kroge, greb de lyssky dyr og sendte dem ud af gluggen til sol og græs. Selv gæstede solen ham hver dag og trængte sejrrig frem som en venlig forbundsfælle, der vandrede i en stor lysende rundkreds over murstensgulvet. Og hvor dens stråler satte spor, forsvandt den blege svamp og skimmel, og hele den plet, hvor Gro havde hvilet, blev luftig og tør og ren, så Sølver kunne kysse det sted, hvor hendes gyldne hår havde ligget, og den sten, der havde båret hendes unge fornemme fod.

Om natten faldt han ikke i søvn uden at arbejde sig dybere og dybere ind i tanken på hende. Hans viljekraftige fantasi var altid stærk nok til at trænge sig frem og finde, hvor hun var. Den tvang sig ud af den skoddede dør, den pressede sig frem ad de krinklede gange, den famlede sig op ad vindeltrappen, hvor foden næppe kunne finde fæste, den løftede egebjælker fra de stængte døre – uden nogensinde at gå fejl, drevet af en magisk stedsans, nåede den gennem gange og døre frem til den sidste, der lydløst åbnede sig, til draperiet, der tungt gled til side, så han stod for Gros leje og så hende stirre sig i møde med store

hvide øjne, hvis pupiller ligesom var gledet til siden ind i søvnens mørke.

Sølver var sikker på at finde hende – han var virkelig hos hende – han så alt til den mindste enkelthed: en lille bedeskammel, hvis vinrøde fløjl endnu ikke var slugt af natten, – rosenkransen hængt på krucifikset, dannet af brune buksbomperler med et kors af måneskinsfarvede stene, – den tunge højryggede stol skjult under hendes kjole, der var rød som vilde roser, – bæltet, hvis sølvskæl blinkede på gulvet, – en stor perles rolige hvide glans på en sko af snefarvet skind.

Og frem over lejets tæpper, der var bræmmet med brede hermelinskanter, lå hendes to lysende arme, og den højre hånds fingre sitrede, som greb de om en anden, en usynlig hånd.

Og i dette kammer blev Sølver dvælende, lige til søvnen drog ham selv, til hendes brysters bølger sugede ham nær, til hendes fingre filtredes i hans, til deres åndedrag blandedes og låget sænkedes for hendes hvide blik.

I dette nattesyn inkarneredes alle hans tanker og sanser. Han *var* i Gros kammer: luften gennemrisledes af duftstrømme – ind gennem den åbne lille rude, der skinnede som et dunkelblåt hul mellem de lukkede løvgrønne ruder, pustedes duft af honning og lindeblomster for at mødes med det unge legemes solbærduft – fra de blanke stene i det lille kors flød måneskin ud som fosforlys fra en Sankt Hans-orm – den vidt udbredte kjole med de lange ærmehæng myldrede med store vilde roser, der dryppede ned på gulvet som duftende lysblade – himlen vibrerede med alle sine toner og farver i dette lukkede rum, i denne drøm var al jordens herlighed krystalliseret, og Gro

skinnede på sit leje som en diamant, der er skabt midt i det uendelige mørke…

… Og Sølver sov, stærk i sin sejrrige vilje, der oversteg alle hindringer og virkelig borede sig vej til den elskede – op gennem sten og træ lig en plante, der gennembryder alt, lig det kirsebær, der fra kælderen i hans egen gård tvang sig ud gennem muren op mod sol og himmel.

Men undertiden kunne han vågne i et pludseligt anfald af smerte – da svandt drømmens hele glans som et lys, der pustes ud, og over sit ansigt følte han det kolde nattetræk fra gluggen, og mørket koglede i hans øre, og han fornam sit fængsels lænkende mure, skønt han ikke så dem. Med ét lå han sunket dybt ned fra hendes side, dybt nede på sit ensomme leje i lugt af ræve- og fåreskind. Og han udmalede sig, hvorledes Gro vågnede i samme øjeblik og greb ud i luften med søgende arme, og han næsten legemligt mærkede hendes nøgne fødders vandren over kolde sten, og han dreves med et sæt fra sit leje hen til gluggen for at se hende stå højt deroppe og stirre ned efter sig.

Og en gysen for igennem ham, da han virkelig så et hvidt glimt højt deroppe i det øverste stokværk – et hvidt glimt af et natteblegt ansigt og to hænder, der vredes i hinanden. Og i samme nu hørte han oppe i luften, højt over tag og tårn, et underligt skingrende hvin, der sved hans øre, således som et glødende jern må svide øjet. Og uhygge og overtro greb ham så stærkt, som kunne det være selve sagnenes onde lindorm, der svirrede over hans hoved, så han gyste, indtil hans vågnende forstand sagde, at det kun var gravændernes træk.

Skælvende af kulde søgte da Sølver tilbage til sit leje og faldt i en tung, drømmeløs søvn.

14

En aften brød et uvejr løs over egnen. Midt i de klangsvage kirkeklokkers dinglende klemten bragede tordenen løs, og lynene glimtede dybt ned i Sølvers kælder, så selv det sivende vand i krogen kom til at blinke. Samtidig hvirvlede stormene frem fra forskellige himmelhjørner og brød mod hinanden i en underlig flængende og skrattende voldsomhed. Dybt ned i gården kom der ligesom hvin af vrede kæmpers klirrende klinger. Snart efter skyllede regnen skybrudsagtig ned i gården og drev ind ad gluggen som en bæk. Sølver trak skodden ind, men endda flød vandet ned, og samtidig sivede grundvandet fra alle kanter og steg og steg, som ville det vokse til en sø midt inde i Sølvers fængsel.

Fortumlet søgte han sin bænk og lagde sig påklædt derpå. Hans tanker søgte jomfru Gro, men evnede ikke at finde frem til hende, så stærkt larmede elementerne omkring ham, og hans viljes strøm blev brudt. Trætheden overvældede ham, og til sidst sov han fra orkan og vand og lyn.

Han vågnede gennemisnet af fugtighed, i fuldstændig stilhed – uvejret var forstummet, ingen lyd hørtes uden vandets sagte synken ned i grunden. Sølver frøs i sine klæder. Han afførte sig sin vams og kastede den ud på gulvet. Det var, som strakte selve mørket en arm ud for at gribe den.

Sølver krøb dybt ind i sine skind. Det stille sydende mørke greb ham på en besynderlig måde. Han tvang sine tanker mod Gro og sov ind.

… Sølver drømte sig langt ud på havet. Hans snekke havde kastet anker i glasgrønt vand, og så stille lå det, at øjet kunne følge ankertovet dybt ned til bunden, og så længe havde det ligget der, at der groede sø-anemoner op langs tovet, fimrende dyreblomster, der bugtede deres røde eller gulgrønne arme ud om den runde forslugne bug. Et underligt stribet lys smuttede ud og ind mellem bundens tangskove, i tusind glimt af fisk, der spillede om mellem de tavse træer. Det rustrøde anker var klædt i sølverne skæl af alskens skaldyr, og store perlehvide gopler hang som stille klokker i vandet rundt langs skibets sider.

Uendelig lys var natten, beskinnet af en blåhvid nordlysbue, der ikke blinkede frem i lys, men blev stående som en fast, stråleskydende kronring højt oppe på den stjerneflimrende himmel. Sølver sad på skibets skanse, omhegnet af slappe silkesejl. Men ræerne på de tomme master var lutter blomstrende stænger – fra den ene dryppede blå fingerbølblomster, fra den anden hvide klokkekonvaller, og masten selv steg i et svøb af grønne blade, og højt fra knappen knejsede en vimpel i form af en stor gyldenstøvet lilje.

Sølver sad bøjet over rælingen og stirrede ned i det stille sovende vand. Og fiskene dernede var som havets drømmende tanker, der krydsede ud og vendte sig i gnistrende skælblink og gled bort i kølige søskove. Og Sølver så sit eget billed i det blanke vand, forskønnet i det sølverne spejl, – og han så sine fingre famle om to roser røde som blod – og billedet dernede i vandet var rødere endnu end roserne i virkeligheden, og det trak dem ud af hans hænder, så de faldt og sank ned i munden på hans eget billed dernede. Og vandet sitrede dybt ned til bunden for rosernes lette vægt, og havet begyndte at gynge i

lange smalle bølgelinjer. Og hver bølge bar roserne bort, som kunne det være milevidt; men til sidst skinnede de som to dråber opskyllet blod inde på den fjerne strand.

Og Sølver så op mod himlen og begyndte at længes så stærkt, at skibets planker ligesom steg under ham, og han stirrede ind mod stranden, og så vildt svulmede hans længsel, at alle silkesejlene begyndte at bovne og ankeret at rykke i grunden.

Og hans øjne blev fulde af tårer, og de begyndte at dryppe som regn i havet, og han græd så længe, så længe, at det var som voksede selve havet ved hans gråd, og alle blomsterne i ræerne visnede og hang udtørrede ned, og mastens bladesvøb skrumpede ind, og selv masten bøjede sig som et knækket strå. Men Sølver stirrede mod stranden, og han stirrede et lille hvidt punkt til sig. Det kom ud imod ham, det voksede til et fnug, det vuggede sig frem, det skød sig op som et slankt gevandt, det skred frem over vandene som en hvidklædt kvinde med roser som to pletter blod foran på hendes bryst.

På nøgne fødder skred hun frem over bølgen – hun sank ikke – hun vaklede ikke – for hvert trin skød en gople sig ind under hendes fod som en bærende skammel, og når den gled tilbage, bar den på sin fine glasklare ryg et tydeligt spor af hendes smalle nøgne fod.

Sine hænder holdt hun korslagt lige under brystets blodige roser, og sit hvide blik havde hun naglet til Sølvers øjne, som linedanseren har sit øje rettet mod snorens yderste endepunkt. Og Sølver rejste sig grebet af forfærdelse, og uden at slippe hendes øjne gik han ned i læsiden til skibsbordets indgang, hvis tærskel ikke lå højere end selve vandet. Og Gro nærmede sig stedse. Og nu trådte hun ind ad skibsbordet, og Sølver veg

tilbage. Skridt for skridt fulgte hun ham med det dødblege ansigts smertelige blik opsuget af hans. Og han veg over til det andet bord, veg, til han følte det hårdt i ryggen. Men Gro skred frem, og det var ikke muligt at standse hende – han følte det, som ville hun trænge ind i ham som en afskudt pil i sit mål. Men i sidste nu, da hendes klædebon allerede flagrede imod ham, kastede han sig med et højt skrig til siden og så med en besynderlig gysen, at Gro gik frem, gik gennem rælingen som gennem luft og forsvandt i havet på den anden side, mens Sølver lå stønnende på dækket og kun foran sig så den røde rose, faldet fra hendes ene bryst, drivende som levende blod på dækket…

… Sølver vågnede ved sit eget skrig, og i det nu han slog øjnene op, var fængslet der også, og den skumle hvælving ligesom sank ned over ham og sagde: Jeg er her altid, og muren viste, om end kun svagt gennem mørket, sin skimlede stentrussel: Jeg er her endnu.

Og Sølver var atter bundet af den vågne bevidstheds nøgterne forstand. Drømmens spillende regnbuefarver forsvandt, da han gned sine øjne, og det var forgæves han stræbte at gribe blot en flig af det flygtende gevandt.

Hvor var det længe siden, uvejret havde raset derude. Solen måtte stå bag den lukkede skodde, for den strakte sine fangarme ind ad sprækkerne og hvirvlede mellem dem sine knivtynde slør af dirrende støv. Med ét listede strålerne tilbage ud af revnen, derpå skød de forenede frem, efter at der et minut havde hersket sort nat, i en lang lysende pil, der borede sig ned i gulvet og ligesom spiddede noget rødt, der gav sig til at bløde.

Sølver pinte sine øjne og troede at se syner. Han stirrede stift på gulvet, men det røde blev ved at ligge der, og den gyldne solplet kunne umuligt få murstenene til at lue så rødt. Det måtte være noget nyt, noget fremmedt, hvis farve således blødte midt i hans fængsel, noget, han ikke kendte og ikke anede årsagen til.

Sølver krøb over det klamme murstensgulv, hvoraf grundvandet først lige var sunket, og listede sig nærmere med skælvende forsigtighed, at ikke synet skulle svinde eller vise sig at være et bedrag af den strålende morgensol.

Og som han krøb over de våde sten bøjede han sig i undren dybere og dybere. For lige tæt ved den røde glans var der ligesom henåndet fodspor over gulvet, fine tynde spor vendt imod ham, ikke mere tydelige end om en lun luftning havde bortdampet stenens fugtige hinde uden om en fods omrids og ladet dens spor stå klamt tilbage.

Da Sølver endelig bukkede sig ned over den blodrøde plet og greb frem, famlede hans hånd som i angst for ingen ting at fatte. Men det var intet blændværk og intet skin, for hans fingre greb om en tung fuldmoden rose, og da han løftede den op til sit ansigt, forsvandt dens rubinrøde glans, trukket ud af solpilen. Men som i en rus af virkelighed inddrak han den stærke søde duft.

Da sprang Sølver op med sit vidunderlige bytte og skyndte sig til lugen. Krampen var sat på indvendig, altså havde ingen kunnet åbne den udefra. Han stødte den op, og i den indstyrtende soldag så han i sin hånd den tunge fulde rose, der tabte sine blade ud over hans skælvende fingre og havde dryppet stænk som af blod tilbage over gulvet.

Sølver samlede alle de spredte blade, blomsten forvitrede i hans hånd, og han trykkede dem til sin mund og sit hjerte. Snart vejede han dem i hånden, som havde det været tunge guldpenge, snart tog han et for et og undersøgte i lyset; men han så ikke andre runer end det fine strålenet af årer i bladkødet. Og alligevel stod der i denne naturlige livsens skrift et vidunderligere budskab at læse end i alverdens runer. Thi håbets sommerrose var vokset op af golde sten.

Og hvad gjorde det, at tvivlen kom og spurgte den røde rose: Hvem har lagt dig her i nat? Hvem har bragt dit duftende bud ind i mit stængte fængsel?

Hvem kunne være steget ned i kælderen? Hvorfra var denne blomst kastet ned til ham? Han stirrede op på loftets krypthvalv, som ventede han der at finde det hul, hvorfra den kunne være styrtet ned til ham – langt ned gennem mur og gulv fra selve Gros hånd. For højt deroppe måtte hun være som borgens evigt brændende lampe, hvorfra rosen var dryppet som blodig ild til ham.

Derefter kastede Sølver sig ned over stengulvet for på ny at finde de lette spor, han havde troet at skimte i mørket. Men der var intet mere at se, de åndeagtige spor var steget op i soldisen, og det hjalp ikke, at han atter lukkede gluggen og knælende gav sig til at søge: Der kom ingen fodspor til syne.

Den dag gik Sølver om på sit kældergulv som på den blødeste skovbund. For lykken var kommet til ham. Rosen kunne ikke af sig selv være skudt op af de hårde Sten, den måtte være lagt i hans fængsel af en beskyttende ånd, og ingen andre kunne beskytte Sølver end hun, hvem han anede usynlig under samme tag, og op mod hvis fod han sendte sine sitrende ønsker lig de

blinde ranker, der drevne af en sejrrig følsomhed dag for dag hælder sig en umærkelig linje mod det faste gitter, til de endelig snor sig derom.

Nu havde Sølver fundet støtte for alle sin længsels fine fimretråde, og de greb til og slyngede sig om den usynlige Gro, på hvem han nu tænkte dobbelt stærkt og dobbelt troende.

Således jublede han, så længe dagen smilede ned til ham, så længe lindetræet summede af biernes glade arbejdshymne, der ligesom spandt sig om den tanke: alt skal gro, hvor vi skal bo, og alt skal blive til honning! Blomster fler og endnu fler til føde for vor dronning!

Men da natten igen sænkede sine skumle skygger lig spottende fangevogtere ned i hans kælder, da kom tvivlen op i hans sind. Han tog de hensmuldrede rosenblade frem fra sit hjerte og kyssede dem med et suk: Nogen må have bragt denne rose ned i nat. Igennem gluggen er det ikke sket – altså har døren været åbnet – der er ikke anden vej.

Og Sølver gik hen til trappen og befølte døren, men det stumme jernbeslagne træ gav intet svar. Og Sølvers håb blev sygt og visnede som rosen, og til sidst gik han hen og samlede alle sine huder fra bænken og bar dem til stentrappen, og der lagde han sig til hvile i den nøgterne overbevisning, at den, der gæstede hans fængsel, måtte komme den vej og i fornyet fald vække ham af hans søvn, så han kunne få afgjort, hvem det var.

15

Nu randt Sølvers nætter hen i en tung drømmeløs søvn på et umageligt leje. Han havde opgivet sin tro på det overnaturlige og dermed sin tilbedende higen efter Gro. Dagen bragte ham intet glimt af hendes ansigt, og hans øre var ikke længer lydhørt nok til at sigte den fjerne klang af hendes stemme fra røsters og lydes forvirrede strøm.

Og om natten sov han ind i en slags sult efter at føle hende legemlig og håndgribelig i sine arme. Hans længsel steg ikke til vejrs som en andagt, en bøn, – den krævede og satte stævne, begærligt vækkede den ham midt i søvnen til at lytte og vente og spejde efter muligt at høre trin derude og døren knage og nogen træde ind.

Stakåndet tænkte han, og stakåndet sov han. Ingen blid drøm forjog bevidsthedens dumpe mulm for at vise ham Gro i sit levende lys, der er kraftigere og mere forklaret end noget virkeligt dagskær.

Nat gik på nat, og Sølver skræmtes kun op for at høre rotterne gnave over al den gård eller urets tunge lodder falde stødvist linje for linje derinde bag panelet.

En nat havde han ligget i den underlig susende blanding af slummer og vågen, da hver lyd udefra trænger ind i bevidstheden, der tumler kaotisk med sine billedrækker. Han hørte løvsuset gennem den åbne glug. Det raslede og løftede ham snart som en stigende og blinkende sø, snart sænkede det ham ned i et køligt kogende brus.

Trappens hårde trinkanter skar gennem tæpper og skind og føltes skarpe under hans nakke. Hans mund var tør, og øjenlågene brændte tungt, så han ikke kunne åbne dem.

Det kom ham for, at løvsuset med ét steg ned i rummet og luskede rundt i krogene som en stor lodden hund, der ikke kunne finde ud igen. Så klirrede det på fliserne som af en indkastet Sten. Så knagede det i panelet, og lyden af de faldende lodder blev nogle øjeblikke dunkende hård, som faldt de lige tæt ved hans øre. Så blev den igen svag og dæmpet som sædvanlig, og i det samme var det, som om løvsuset atter hvirvlede ud af rummet.

Sølver glippede med lågene og tittede frem for sig. Der lå en koglende grønlig lysplet langt hen over gulvet. Han rejste sig over ende og åbnede øjnene helt: Måneskinnet lå i en firkant på gulvet.

Da han ville lægge sig tilbage, ramtes hans øje af et lille stærkt blink. Han prøvede et par gange vekslende at rejse og lægge sig; hver gang kom blinket igen. Var det en lille Sankt Hans-orm, der lå tæt henne foran måneskinspletten som en lille ært af lys tabt udenfor den store firkant? Nej, en Sankt Hans-orm kunne ikke blinke.

Så stod Sølver op og trådte hen til pletten. Han bøjede sig og tog i sine fingre et lille guldkors, hvis seks små slebne stene ligesom i sig selv udstrålede måneskin. Det var som månelyset lå inde i hans hånd. Han lod det lille kors glimte og glimte, og hans hjerte slog af vidunderlig glæde; for det måtte være Gros kors – det var det, han havde set i drømme ved hendes rosenkrans. Gro havde altså været i hans fængsel. Lige nu var hun kommet og forsvundet som et syn; men korsets måneskin

var dryppet fra hendes rosenkrans – han holdt det i sin hånd som et uimodsigeligt bevis for det vidunderlige faktum, at Gro var hans nætters gæst, om naturligt eller overnaturligt, ville han ikke længer spørge. Han knælede, idet han kyssede de kølige sten i korset, og han bad til Gro; for han følte hendes sjæl i sin umiddelbare nærhed og fornam hendes brysters åndedrag og hendes stærke drømme som et hedt pust rettet imod Sølvers hjerte.

16

Fra Egenæs gik der aldrig bud efter nogen Guds mand. Sten Basse havde intet med kutterne at skaffe. Og disse kom kun med væbnet følge, når de skulle stævne ham for bispen.

Kun en enkelt broder, der foruden landsbykirken tilså Egenæs' gamle kapel, gæstede af og til herr Sten i fordringsløs venskabelighed.

Ingen vidste, når han kom vadende ad de smalleste markstier, forvokset og skæv, med hætten ridende på ryggens pukkel, mager, så det kunne kendes gennem kutten, med et stort svampet skæg og to små lavgrå øjne, der holdt mere af at tale end munden, og som talte med en langvarig stirren, der mildt ransagede uden at blive ubehagelig.

Broder Jørgen stod stundom stille på sin vandring, brød et aks af den modne rug og gned dets kerner ud i sin snavsede hånd. Han befølte kløver og kvæg, kneb fårene i ulden, talte unghøveder og heste, gik om uden notérbog og fyldte dog sine øjne så grundigt som nogen inventarliste.

På Egenæs var man vant til hans besøg og tålte dem uden at jage ham ud, for han var så stilfærdig og beskeden. Han gik ind i stalde og skur, i udhuse og lader, altid iagttagende, men aldrig ubehageligt. Han spurgte sig troskyldigt for, roste med små nik de kendsgerninger, hvormed hans videlyst tilfredsstilledes, han åbnede hver dør uden at banke på, klappede hvert dyr, velsignede hver røgter og gåsepige og var velset af alt tyende, da han aldrig kom nogen for nær, men bestandig ydmygt skjulte sine hænder i kuttens lange ærmer.

Herskabet gæstede han også, i reglen ved aftentide. Sindigt klappede han på sine flade såler op ad alle trapper, åbnede dørene uden knagen og trådte ind til Sten og hans datter som en fredelig aftenskygge, som en afdæmpet skumringsven, der kommer mere for at tie end for at tale.

Gro havde holdt op at træde sin væv og så langt ud af den åbnede, runde rude, vidunderlig stille overfor den myggesværm, der steg udenfor højt op mod den messinggule himmel. En enkelt gang skar en svale sig pilsnart gennem sværmen, smuttede ind ad ruden og svippede sine vinger op under de mørke loftsbjælker.

Da broder Jørgens finger tegnede sit lette kors over hendes pande, fo'r hun sammen og greb efter sin rosenkrans. Men broder Jørgen var allerede trådt hen til Sten, der sad i sin egen vinduesfordybning, hvor alle de runde ruder var åbnet, i skarp betragtning af de sorte fugletræk, der steg og sank i stadig rundsejlen over den modsatte tagryg.

Sten blev ikke forbavset over at se den lydløse grå kutte ved sin side. Han henkastede blot et ligegyldigt:

"Broder Jørgen endnu en gang!"

"Kapellet endnu en gang!" svarede munken. "Det ramler ned over sig selv. Gør noget ved det i tide!"

"Det gamle benhus har jeg ingen brug for."

"Giv det til klosteret! Men giv jordstumpen med!"

"De gamle ben må I gnave så meget I lyster! Tag stenene med og det hele skrammel! Men jorden lader I ligge, I tyvepak!"

Dermed var det gamle kævlsmål endnu en gang affærdiget.

Sten blev ved at brumme. Men broder Jørgen svarede ikke. Så skubbede Sten trevent sit trækrus hen til munken, og denne

drak langsomt og smaskende. Så gik han noget rundt i stuen, der havde vinduer til tre sider, og så ud af alle ruder, målte atter gulvet på kryds og tværs med sine slatne såleskridt og stod igen ved Stens side.

"I har en fange i kælderen."

"Hvorfra ved du det, lille munk? Går mine liggende gæster dig an?"

"I har en fange i kælderen," gentog broder Jørgen i en tone, som sagde han noget ganske ligegyldigt. Han så uhyre sikkert og mildt på Sten. "Driv ikke den leg for længe! Bispen ved det."

"Hils ham og sig, det er løgn, broder Jørgen."

"Jeg skal hilse ham og sige, det er sandt."

"Det er løgn! Har du set ham, lille munk?"

"Nej. Men jeg har intet imod at se Eders – gæst."

Sten Basse så tirret på ham, men broder Jørgen vedblev kun sagtmodigt:

"Om det da er muligt at få sådan mærkelig gæst at se. Tør I vise mig 'gæsten', herr Sten?"

Sten Basses ansigt begyndte at svulme af vrede. Men munkens hånlige spot fortjente et overlegent svar. Sten havde allerede besluttet sig, da Gro trådte til, greb sin fader i armen og halvt hviskende bad: "Gør det, fader."

Han gav sin svend en kort befaling, og få øjeblikke efter var Sølver på vej fra kælderen op til hallen.

I døren mødte han Gro og veg tilbage – så stærk en magt udgik der fra hendes levende skikkelse. Efter dages og nætters tankejagt mod fantasibilleder, der vel havde farve, men dog var stofløse som luft, kom det Sølver for, nu da han genså Gro, at hendes forms faste fylde lå som et tryk i luften, en uforklarlig

dragende tynge, der lagde bånd og legemlig vilje på alle hans sanser. Så stor var hun, så rundt hendes bryst, så hvælvet hendes hals. Som marmorsten stod hun på gulvet og åndede elskovens stærke virkelige duft over ham lige fra sin unge fornemme fod til sit tunge glinsende hår. Hun stod i halvskumringen med de hvide hænder og den hvide hals og pande selvlysende ud af dragtens kulsorte fløjel. Der var en blændende vidunderlig virkelighed over hende, som lokkede ham lig en stor duftpirrende blomst. Hans hoved droges ind mod brystets hede bølgende fasthed, og han følte en heftig higen efter at presse sine hænder mod dette levende kød og blod, som ingen drøm kunne fremtrylle.

I dette øjeblik skød broder Jørgens skikkelse sig frem på tærsklen:

"Junker Falk", sagde han, "jeg ser I lider overlast. Hvad er der imellem Jer og herr Sten?"

Sølver blev rasende over at se den plumpe kutte skyde sig frem for det skønne billede og svarede barskt:

"Hvad der er mellem mig og herr Sten, det *bliver* mellem herr Sten og mig."

"Forstå mig dog som ven! Hvor I har skæmmet Jer! Det fangenskab har taget på Jer!"

"Hvad taler I om fangenskab og skæmmelse? Ved I da ej, at jeg er Sten Basses frivillige gæst?"

Broder Jørgen vendte sig tilbage mod Sten Basse. Hans øjne funklede af en egen skadefro forståelse, og idet han gjorde korsets tegn for hver af de tilstedeværende, sagde han skarpt og langsomt:

"*Pax vobiscum!* Her er allerede den rette fred. Nu ser jeg, herre Sten, at I har en værdig og medgørlig gæst. Og jeg beundrer Eders strenge hustugt. Den har I lært på højere steder. Mindes jeg ret, så har I selv engang været 'gæst' på samme vis."

Sten havde rejst sig i harme over munkens frække hentydning til den fængselsstraf, han selv engang havde lidt. Han snappede det tunge krus fra vindueskarmen og kylede det hårdt efter munken; men denne var allerede ude på trappen.

Sten havde i trodsigt overmod ladet Sølver hente op. Men Sølvers hvasse svar til munken havde overrasket ham i høj grad. Han beundrede dette unge hårdføre sind, der ikke fandt sig i at blive beklaget.

Sølver stod overfor Gro med armene ud til siden og åndede dybt og stærkt. Hans øje indsugede det hvide lys fra hendes hænder og ansigt.

"Kom hid, lille junker!" sagde Sten Basse med en underlig lav røst, så hvert ord kom klumpende frem. "Det glæder mig, at I betragter Jer selv som min frivillige gæst. Hvor længe vil I være det endnu?"

"Indtil der er hel hud på Eders sår", sagde Sølver og lagde rask sin finger på Stens pande.

"Tag Jer vare, I ikke pløjer det sår op igen," sagde Sten, idet han trådte tilbage. "Tøv nu, lille junker, og lad os tales til rette."

Sølver vendte sig med afsky bort fra den fremstrakte hånd.

"Her er ikke tid eller sted," sagde han stolt. "Som fange blev jeg ført herop. Som fange går jeg frivillig tilbage. Vil I gøre mig afbigt, ved I, hvor mit fængsel findes."

Og Sølver gik rask ud af hallen uden at vende sig mod Gro, steg ned i sin kælder, gik ind i mørket og trak døren buldrende

til efter sig.

Dette fængsel var blevet ham kært, for det var befolket af alle hans kærligheds suk. Og mørket hyllede ham ind i sin kappe som til en ny riddervagt, og han skjalv ikke mere. Hans sanser havde grebet det blændende varme billede af den dejlige Gro og plantet det midt i hans fængsel. Han så det stråle for sine øjne i måneskinskorsets gnistrende skær, han sporede den vidunderlig modne duft af hendes bryst og fod og hår, og det kom ham for, at hans sanser i deres friske indtryk havde bortført jomfru Gro og taget hende lyslevende og tung og fast med ned i kælderens koglende mulm.

Og Sølver knælede i sin glug og kyssede det lille kors og bad til sin madonna og følte ligesom hendes faste levende kys i de kølige Sten. Og han spejdede efter stjerner mellem buskenes løv, og han længtes efter nattens store lys, at det skulle gå frem og levendegøre hans drømmesyner.

En græshoppe sang sin elskovsmelodi i små afbrudte sølvlyde, der syntes at komme så ganske nær fra og dog ligesom bragte duft fra modne marker og høje grøfteplanter.

Sølver følte i sit hjerte en svulmende taknemlighed mod natten og dens mægtige herre. Han kendte så lidt til livet i dets uendelighed af former og forstod intet af, hvad han så. Men han fornam naturens sunde søvn som en mild fællesmagt, der omsluttede hest og fugl, ko og insekt, blomst og bær, orm og kryb, hvert lille skud og hvert lille dyr i et uhyre moderskød, hvor alle var ens, alle lige små, men alle lige trygge. Og Sølver strakte sine arme mod dette høje ubegribelige, han favnede det i sin sjæls fylde, og han følte taknemlighed mod den stjerne, der lyste gennem løvet, mod bladenes melodiske raslen, mod det

fine døgnflueliv, der spredte sine vinger til parringstimens søde frihed, inden døden kom eller larvelivet igen begyndte, mod den sølvstøvede natsværmer, der strejfede hans kind, mod al den befrugtende sæd, natten var svanger med, mod blodets stærke banken i sine arme, mod selve den guddomslykke at føle sin egen sjæl, at leve, at længes, at attrå elskoven som fuldkommengørelsens lyst indtil døden.

Og Sølver var stolt og stor trods sin fangetilværelse. Hans stakkels forsømte legeme rankede sig i en hidtil aldrig følt kraft; hans stride uplejede skæg tyktes ham med ét manddomsskønt og naturligt. Høstmånedens brede flod af modne frugters vellugt vældede ned i hans kælder og rensede den ud. Og Sølver gik til sin kilde og vædede sit ansigt, sin hals, sit bryst og sine arme med dens rene krystalduftende vand, og han sprængte det i sit hår som en tindrende krone af dråber, blanke som rosenstene. Og han klædte sig nøgen og lod sommernattens luft afsvale og ligesom rense alle sine lemmer, inden han lagde sig på sit leje.

Det lille kors lagde han på sit nøgne bryst, og han blev ved at se måneskinnet ulme grønligt og blåligt frem af hver sten, og han kyssede det og i tanken tillige den hånd, der havde ladet det falde på hans fængselsgulv.

Så lykkelig var Sølver, som han aldrig havde følt sig tilforn, og så fri som ingensinde før. Ikke fordi døren den nat ikke var stænget, men fordi han endelig nu kendte sin kærligheds frigjorte kraft. Det var ikke længer brynde, hvorunder legemet krymper sig, ikke luer i blod og nerver, men det var lykken over at vide, at det væsen virkelig var til, som han kunne elske, at den helligdom var til, hvorfor han kunne knæle, – det var troens

vidunderlige magt, som får stenene til at synge og blomsterne til at tale.

17

Ja, Sølver følte det, at han kunne få stenene til at synge: De mure, i hvis dybeste afgrund han selv hvilede, var kun høje opadstigende hymner, der gled op forbi den elskedes leje for at mødes over hendes leje – det var som en kube af syngende celler, der alle omgav én dronnings kronede hvile.

Det var salighed at sove i det samme hus, ja blot at sove på den samme jord som hun.

Og Sølver sov ind som nattergalens han, når den i den lyse nat har ladet alle sin strubes toner sprudle for sin elskede og endelig føler lågene sænke sig selv til den lille lette blund, som en nyfødt solstråle kan sprede ved sin lune kildren på brystets fjer.

Da han pludselig vågnede, var der ingen ydre grund dertil, og tilsyneladende heller ingen indre; for hans søvn havde været klar og salig uden drøm og tanker.

Men med ét løftedes lågene for hans øjne og hans sjæl uden tynge og uden forbavselse. Han var vågen, ædru og dog tillige sært behersket af noget udenfor ham selv, en ejendommelig ukendt kraft, der lige så godt kunne være mystisk som naturlig.

Det kom ham for, at måneskinnet havde løsnet sig fra månen, havde frigjort sig fra den lovbestemte plet, hvor det skulle ligge på gulvet, og nu svævede omkring i rummet som et levende væsen.

Så faktisk tyktes denne indbildning ham, at han drejede hovedet til siden og slet ikke forfærdedes ved virkelig at se en skikkelse stå midt i mørket.

Men en hellig gysen kom over Sølver, da han stirrende anspændte sine øjne og efterhånden i det måneskinshvide klædebons svage bølger skelnede de faste kvindelige linjer af et par arme med korslagte hænder under et halvnøgent bryst, den glansløse krusning af blødt hår, et strejf af tænder i en åben mund, et blink af hvidt lys i Gros store stirrende øjne.

Hellige Guds moder – det var hende selv!

I et nu sad Sølver over ende, forfærdet over sin egen bevægelse; thi han vovede næppe at ånde, langt mindre at gå hende i møde – han følte sin nøgenhed som en brøde, ja selve sin vågne tilstand som en forbrydelse.

Men skikkelsen gled frem af måneskinnet, de korslagte hænder skiltes foran brystet, og Gro gik frem med udstrakte arme, famlende og dog magnetisk sikkert som en søvngængerske.

Ja, hun gik i søvne – Sølver erkendte det på øjnenes stive blik, der så frem gennem mulmet som gennem mile. Han gled lydløst ned på gulvet foran hende, ræd for at blive set, dødelig angst for at skulle vække hende; for han vidste hvor forfærdeligt det kunne være at vække en søvngænger, og i sin opskræmte fantasi hørte han allerede det rædslens og vanviddets skrig, der ville lyde fra Gros mund, om hun vågnede og så sig selv i dette underjordisk skumle dyb – dæmonisk ene overfor en nøgen mand.

Det var, som alt indeni Sølver græd i afværgende angst, at ikke Gro skulle vågne. Han krympede sig bedende på gulvet, hele hans sjæl var en hulkende bøn om nåde, om lynsnar frelse, nu da Gro uafvendeligt skred frem imod ham.

Der lød en hviskende lyd fra hendes åbne mund, hvis læber et øjeblik bøjede sig mod hinanden. Det var som hun stødte ånden fra sig i det ene ord: Sølver.

Men dette at ane sit navn nævnet gjorde med ét Sølver stærk, det tvang ham op fra gulvet, det tog angsten fra hans sjæl, det lod ham juble i alle fuger. I næste nu nåede hendes fremstrakte arm hans egen hånd – han følte den kølige faste hud under sine sitrende fingerspidser, og hans ansigt mødte det varme åndepust fra hendes mund: Sølver – Sølver –

Og grebet af en mystisk viljestyrke tvang han sig ind under samme hypnotiske strøm som hun. Han tvang sig selv fra fornuftens ædruelige brede vej ind på søvngængerens ekstatiske knivsmalle bane. Han holdt op at være vågen, han søgte, han ledte, han stod overfor den, han havde famlet efter, han var selv drevet af en magisk kraft, af et eneste vidunderligt mål, der *skulle* nås. Og hele denne forvandling foregik med ham, blot fordi han følte, det var det eneste middel til redning, for at hun ikke skulle vækkes til bevidsthed og vanvid.

Sølver – Sølver –

Ja –

Sølver – er du – er du – der –

Ja – jeg – er – her –

Ja – det er dig – det er dig – jeg føler dig –

Og du ser mig –

Ja – jeg ser dig –

Og du vil være hos mig –

Ja – jeg vil være – jeg vil være hos dig –

Sølver svarede hende i samme hvisken, hvori hun selv åndede ordene frem. Hans hænder famlede over hendes og op over

hendes nøgne arme med en usigelig forsigtighed, som var hendes hud belagt med uendelig fine guldblade og han var angst for, at de skulle klæbe ved hans fingre. Men endelig lukkede sig hans favn om hendes hals, og han følte en underlig knitren i sine fingerspidser, da de rørte hendes tørre silkebløde hår. Hans mund kom nær til hendes og blandede sin varme ånde med det pust, der ligesom koldt kom fra hendes læber. Han drog nøjagtig ånde i samme takt som hun – det var, som bøjede hans nøgne hjerte sig mod hendes, så de med ét berørtes – da brændte blodet ud i hendes kinder og strålede over i hans, skønt de ikke lå til hinanden. Og blodet tændtes i hele hendes hud, og Sølver skjalv et øjeblik for, at denne antændelse skulle være begyndelsen til opvågnen.

Hans hjerte lyttede i angst. Men blodet blev ved at bølge i Gros legeme – hun knugede ham tæt til sig, og gennem det bløde klædebon følte han hendes bryster svulme og knoppes, som skulle de bore sig ind i hans kød.

Sølver – jeg elsker dig –

Gro – jeg elsker dig –

Da greb den vidunderlige svimmel ham ganske, som skulle han i hendes arme styrte ned fra et milehøjt tårn. Han åndede hendes ansigt over med ulegemlige kys, som lukkede hendes læber, som fugtede hendes pande og derfra steg ned lig en læskende vårregn, hvorfor hendes øjenlåg sænkede sig. Og først da hendes øjne var lukkede, følte Sølver sig tryg – han forseglede dem med et virkeligt kys og hviskede højere end før, nu da hendes søvngængervandring havde nået sit mål i hans favn og han var sikker på, at hendes elskovsdrøm var for fast til at brydes:

"Gro – jeg elsker dig –"

"Sølver – jeg elsker dig –"

"Hvor længe har du elsket mig, Gro?"

"Længer end jeg har kendt dig, Sølver."

"Hvorfor sagde du det ikke, Gro?"

"Sølver, jeg siger det aldrig."

Så bar Sølver sin vidunderlige byrde til sit leje. Først var den let som det barn, den hellige Kristoforus bar; men for hvert skridt han tog, steg havet i hans eget blod, og byrden blev til en tungtåndende kvinde, mere og mere virkelig, mere og mere knugende. Og dog tog han om hende, som man tager om en fuldmoden valmue for at skærme den mod vinden, at den ikke skal afblades. Men da han lagde hende på lejet, og hans hænder nænsomt gled ned over hendes hele skikkelse, var det med samme følelse som den, hvormed man slanger sine fingre gennem sitrende blå luer.

Ja, som en lue lå hun her på hans leje, en slumrende lue, der sitrede mod hans ansigt, mod hans hjerte, mod hans manddom. Alle de forvirrede tanker, der myldrede frem af hans hjerne, blussede bort som gnistrende fnug over denne lue: Han erindrede ikke de tusind tilbedende bønner, han havde sendt mod dette jomfruelighedens alter, ikke sit fængselslivs fastende askese, der var blevet ham hellig, han mindedes ikke tid eller sted, ikke sine egne løfter, han følte kun sit væsens hvirvlende brand, følte, at her var elskovens blå luer hede under hans hænder, slikkende og gribende om hans hjerte, der gled bort i sød svindende fortabelse. Hele hans tilværelse lå i sort nat, kun glimtvis belyst af elskovens flammende instinkt: Det var som murene pustedes bort og han et nu så stjernerne myldre frem

som stirrende øjne – så koglede mulmet på ny – derpå så han sin falk dale i svimlende flugt med sit bytte under sig – som var han selv denne falk, der med ét fløj i vandet og hørte bølgerne klukke mod sit bryst – så lå han igen på det faste flisegulv med armen slynget om den unge sovende kvinde – hun sov virkelig, og hun holdt sine arme så stærkt om hans hals som den druknende, der ikke vil slippe taget i sin redningsmand.

Og Sølver indåndede hendes unge nøgne duft og fæstede sin mund på hendes, og alt blodet skød frem i det samme – hvert korn ville kysse, hver blodsdråbe blev en begærende mund, der ville mødes med hendes blods tusinde munde. Og sanseløs – vældig – greben af naturens guddommeligste kraft – uden frygt for at hun skulle vågne – uden herredømme over sig selv og dog stolt som en verdenshersker – dreves han som en solstråle mod sit mål, når den tvinger blomsten åben og begraver sig i dens duftende indre.

Sølver forenedes med Gro.

Og under deres vidunderlige forening blev de sitrende blå luer mindre og mindre, blafrede en enkelt gang, før de helt døde hen. Kun hjertet hamrede højt for at vidne om det voldsomme højtryk, livet havde taget. Men efterhånden var det, som om alle blodets bække rislede tilbage fra deres stormgang og pånу sugedes op og fyldte hjertet, så det blev stort og stille.

Gro slumrede videre – rolig som havet, der har lukket sig over sit offer og ladet en funklende diamant synke til bunds i sit løn- domsdyb. Men Sølver følte sine sanser vågne på ny: Verden genskabtes omkring ham – stykke for stykke – stilheden blev til og med den hørte han de huggende dump af urets lodder, som var de flyttet ind i selve rummet til ham. Han så månen i færd

med at liste ud af gluggen – han hørte en flagermus hvine udenfor. Og uden at kunne skelne noget bestemt, var det alligevel, som så han hvælvingen lukke sig over rummet fast og snævert, med hver sten hvilende pålideligt på plads.

Hvad nu? Skulle han lade Gro sove, til dagen vækkede hende og hun så sig i hans arme? Sølver kyssede smilende hendes pande og følte et øjeblik sin egen triumf ved at tænke på dette gensyn. Men straks efter blev han god og øm og bøjede sig over sin elskede i den dybeste bekymring. Hun måtte ikke vågne i forfærdelse, ikke græde igen som hin første morgen, hun var hos ham. Hendes gyldne kærlighedsdrøm skulle ikke afsluttes af nogen brutal opvågnen i fængselsluft. De fineste strenge havde sitret i hendes sjæl og ved nat sunget sig frem til ham, ham, hun elskede ubevidst med alle sit hjertes usporligste anelser. Denne elskov måtte ikke brat afbrydes og visne som den plante, hvis hjerteskud rives itu. Hun skulle tilbage til sit jomfruleje og leve videre i sin drøm, til blomsten en dag skød frem af svøbet. Og sikkert måtte det ske snart, at hun følte kærlighedens sol varme også sine vågne tanker og så den stråle frem på sin bevidstheds himmel.

Og Sølver rejste sig fra sin vidunderlige søvn, og han bøjede sig beskyttende over Gro og svøbte det lange bløde klædebon ned om hendes kølige nøgne fødder.

Da han stod på gulvet, mærkede han ret, hvor stærkt og tungt lodderne gik lige ved siden af ham. Han famlede efter lyden og fandt, at panelet ved lejets fodende var åbnet, idet en fylding var drejet tilbage fra rammen. Ad denne vej måtte Gro være kommet.

Og ad den vej bar Sølver hende tilbage. Ledet af et klarsynet instinkt, som om han kendte alle gange og afsatser fra sine natlige tankebesøg, gik han uden at betænke sig ind i det hemmelige rum bag panelet, fandt opgangen til hovedtrappen, steg bestandig opad, drejede igennem korridorer, gik under det tunge tæppeforhæng, åbnede den sidste dør og mærkede først, han havde båret en byrde, da han slap den.

Og den ømmeste glæde betog Sølver, da han så hende hvile på hendes egen seng – uskadt – stedse sovende sundt og trygt – men stemplet af hans elskov som en rosenobel, der på den modsatte side af sin store stiliserede rose har fået præget billedet af sin konge.

Månen kastede sine flimrende sølvstjerner rundt omkring i det lille rum. Med sød undren betragtede Sølver bedeskamlen og den brune rosenkrans – uden kors.

Og da han gik tilbage til sit fængsel, følte han sig som gårdens herre. Og dybt ned i sit kælderrum fornam han som en syngen i alle sten et ekko af Gros sunde besvangrede søvn.

18

Sølver sov stærkt og længe til højt op på den lyse dag.

Kort efter at han havde forladt sit leje, trådte Sten Basse ind ad den smalle dør, som han lod stå efter sig.

"Junker Falk," sagde han, "nu er denne dør åben, og I kan gå, når I lyster."

"Hvad skylder jeg denne nåde?" spurgte Sølver spottende og trådte tæt hen til sin fjende. – "Er øjet måske lægt allerede?"

"Ja," svarede Sten og skubbede baretten op, så det syge øje kom frem, klart som det andet, men endnu meget rødt. "Jer forstandige tale i aftes var en god øjensalve."

"Og hvad vederlag byder I mig for det lange fangenskab?"

"Vederlag?" spurgte Sten med et skærende smil. "Vederlag? Giver I utak, fordi jeg har lukket den gravdør op?"

"Således lukker I den ikke op. Går I, skal jeg lukke den efter Jer."

"Det får vi at se", sagde Sten og steg op ad trappen. "Halløj!" skreg han. "Tag den dør af hængslerne og bær den bort!"

"Så!" vedblev han og vendte sig mod Sølver. "Nu er buret åbent, og I er en fri fugl. I er galen, om I bliver."

Dermed gik han sin vej.

Men den lumre middagsluft smældede ind ad det store dørgab i gennemtræk mod gluggen. Det var, som om høstvinden, løvet, de sejlende skyer lagde vejen gennem hans fængsel og kaldte: Vil du med!

Denne friske luftning var ikke til at modstå; den skyllede al trods og hævnlyst bort. Det varede ikke længe, før han fulgte

kaldet. Han steg op ad kældertrappen og trådte ind i den lange stengang – den rå luft gik ham i møde og ønskede ham velkommen. Før han vidste af det, stod han barhovedet ude i gårdens solskin, givet tilbage til luften og lyset.

Hvor åndede han op i dette solbad, der rislede ned over hans hår, hans hals, dybt ind under de mørkefyldte klæder. Murenes røde sten skar ham i øjnene, han løftede sit blændede blik og så højt op i en blå himmel, hvor små hvide fjerskyer drev milehøjt over hans hoved.

Og det var som denne himmel steg ned til ham og løftede ham op, tog ham under armene og drog ham højere for hvert åndedrag.

"Nå, vej fandt I ud endda – velmødt! velmødt, lille junker!" lød Sten Basses stemme tæt imod ham, og han så sin fjende iført en skiddenrød vams med alenlang hundepisk i hånden. "Vil I hjem, kan vi slå følge."

Sølver vendte sig bort. Synet af mennesker æklede ham og allermest af Sten. Han ville hverken tænke eller tale, ikke mindes om sit hjem eller hvad der var foregået, men kun beruse sig i luft og sol og himmel, han ville ud og lade sit blik svimle over brede bølgende marker, over grænseløse vidder.

Han vidste ikke, hvordan han fandt udgangen, men han hørte broen gungre under sine fødder og så gravens bløde blinkende vand gennem plankerne. Men Sten fulgte tæt efter ham med sine hunde, og imod ham kom gårdfogeden gående, en firskåren kæmpe, klædt i sort krøllet hundeuld, sortsmudset af lød med en bred skægfri overlæbe under en trekantet benskarp næse og med en dyb dalfure mellem de hvasse rødsprængte øjne.

Sølver så ud over det bakkede land, hvis høstede marker bar kornet i små runde tuer. Så vidt, næsten endeløst lå det for hans blik, at det tyktes ham, at træer og krat ilede bort over bakkerne, sprang fra jordbølge til jordbølge over glimtende mosevand, mens stålblanke hjulspor løb bort til verdens ende. Og der kom søen frem, kruset og stærkt dunkelblå, og derude lå Æbelø som en mørkegrøn løvkuppel, skudt op af den friske sø.

Sølver valgte vejen langs søen for at styre mod sin egen gård. Sten Basse holdt sig stædig på siden af ham og slog af og til høje knald med sin lange hundepisk. Bagefter kom den tunge gårdfoged humpende.

"Hvem har skøttet mit gods og min jord, mens I holdt mig fangen?" spurgte Sølver brat og vendte sig mod Sten for at få ham til at standse.

"Det har jeg," svarede Sten ligegyldigt og gik bestandig videre. "Jere folk er rendt fra gårde. Så tak I mig, at jeg tog mig af driften."

Sølver æggedes af hundepiskens smæld. Han fik en ubændig lyst til at rive ham den af hånden og slå ham til jorden. Men i det samme strøg gårdfogedens svære legeme tæt forbi ham: Sten havde sørget for god bevogtning. Og tillige, da han rettede øjet mod den frie strålende himmel, faldt det sollyse minde om sidste nats uendelige lykke ned i hans sjæl, så han smilede, og al hævn tyktes ham tåbelig.

De gik længe stiltiende videre. Sølver åndede som en nyfødt. Han frydede sig over at finde sit syn skarpt som før. Markernes få og fjerne lyde nåede hans øren som indsvøbt i tykke lag luft. Langt borte så han en tøjrekølle falde, men hørte først rammet længe efter.

Vejen førte forbi det lille kapel med den forfaldne kirkegård. Plumpe trækors, samlede af et par lægtestumper, var al den pynt, der sås på de indsunkne grave, hvor mosset bredte sig og ugræsset stod stridt eller alt var skjult af det høje filtrede trådløv af "jomfruen i det grønne."

En sødlig vammel lugt af solhedet ambra bredte sig derfra. Uden hegn, uden træer lå gravene der som en klump vanføre tiggere udenfor kapellets tærskel. Et enkelt af de skæve plumpe kors bar et dårligt indskåret bogstav eller et simpelt bomærke af krydsede streger.

Sølver ville bøje uden om den sørgelige plet; men Sten blev det var, smilte spottende og tog ham under armen. Uden forklaring drejede han midt ind på den hullede og sammenskredne kirkegård. Hundene løb snusende foran.

"Hvor er mandhaftigheden blevet af, lille junker?" spurgte han i sin hårde hæse tone. "I bliver bleg om næsen. Kan I mærke ligstanken? Ja, her sætter de dem ned, så mulden knap dækker de rådne vomme. Men et kors skal de alle have, et kors, at de kan stå op igen, helst et kors med bogstaver og navn, at Herren kan kende sine. De fineste forlanger blykister, men jorden æder dog dem selv, længe før rusten æder lovtalen af deres kistelåg. – Bjørn, hvad roder du efter? Væk derfra! Det er ingen rævegang. Hold dig til de levende og vær ingen ådselhund!

Tjen mig i at se på dette kapel, lille junker. Om nu I var død i Eders hul og puttet ned her, tror I vel, nogen havde savnet jer? Den tynde væske, som I er stolt af flyder i Eders årer, hvad duer den til andet end til at gøde marker? Ja, endnu stolprer I afsted på Jere levende knogler, men jorden er sulten. Et par dage før eller senere åbner den sin rakkermund for at gnave Jere ben.

Mands liv er ingenting, og mands død end mindre. Lad dem slænge deres rester ned i den fælles kule eller hver i sit hul som her. Men aldrig får de mig til at forgylde gamle skrin op eller bygge højalter over rådne ben. I går kom en sølle klerk – ham, der snuste efter Jer, lille junker – og klagede over, at kapellet ramler sammen. Men *jeg* har ikke bygt det og *jeg* gør intet derved. Nu skal vi se!"

Mænd og hunde stod foran porten til kapellet. Sølver var fulgt med uden modstand, træt af den friske luft, fortumlet af solen, lammet af den stærke skrigende magt i Stens tale.

Sten sparkede de trøskede portfløje op og gik ind. Han kastede et flygtigt blik på de grelt bemalede gjordbuer, på det skummeltgrønne lys over det grå stenkors på alteret og vendte sig straks til siden mod den åbne begravelse, hvorfra der udstrømmede en klam skimmelstank af mange rådnende ting. Bag det plumpe jerngitter sås det gamle træskårne relief styrtet ned i det ene hængsel; dets Golgatha-figurer var næsten ukendelige af støv og spindel. Ruderne i det eneste lille buevindue højt oppe var faldet ind, og regnen havde kastet sine svamp- og rustpletter rundt omkring på de opstablede kister derinde. Sten ruskede det rustrindende jerngitter op og sparkede til den uformelige dynge af skrin i alle størrelser og stoffer – af jern og bly og klædebetrukket træ.

"Hej!" råbte han og fløjtede i det samme, så hundene sprang op ad ham og gårdfogeden fulgte efter. "Hej! Kom her, foged! Lad os rydde op! Jeg vil ikke længer tåle formaninger for denne benkules skyld. Lad dem få fred engang i jorden! Kom hid, foged, og tag fat! Vi tømmer det hele pakhus – vi tømmer det i den store kule derude. De trænger til at luftes ud – og soles –

hvad skal den masse jernskrammel til! Gavn skal det gøre, så længe det er jern og træ – ikke ædes væk af gamle lig! Det meste kan vi bruge endnu – til hakkelsekister, om ikke til andet! Tag fat! – Se her!"

Dermed begyndte Sten at vælte kisterne ud. Og den kæmpemæssige foged tog imod dem uden at fortrække en mine, og uden at slappe den dybe fure mellem sine stærke øjne løftede han dem op, bar dem ud til kulen, brød låget op med en spade, væltede dem om og lod skeletterne rasle ned i den dybe grav.

Arbejdet ildnede højligt Sten. Han lo og skæmtede på sin egen grove måde, smed små børneskrin op, flere ad gangen: "Dødfødte unger og fostre og æg – en Helvedes yngel af alskens fornemme spirer og poder – væk dermed!"

Længe baksede de med en stor jernbeslagen kiste. Den var så tung, at de ikke kunne løfte den. – "Tag indmaden ud! Det hjælper!" skreg Sten. Fogeden klappede op og greb ned. Længe lå han bøjet over kistens indre, så rejste han sig vaklende, bevægede længe læberne på en underlig krampagtig måde og sagde med sin slæbende tørre røst:

"Han har harnisk på – og griner så grimme."

"Hvad? – Er fogeden også en kryster?" skreg Sten og sprang til. "Har han aldrig taget på jern før?"

Han skubbede fogeden til side, bukkede sig ned og greb om liget. Jernhylsteret holdt sammen på skelettets knogler – Sten greb med den ene hånd om det hjelmklædte kranie, at det ikke skulle falde fra.

Således slæbte han den døde ud af kapellet og hen til kulen – han svingede et par gange liget frem og tilbage i sine arme for

at kaste det langt ud –

Hvorfra kom denne erindring som et lyn i hans sjæl? Sten mindedes i et eneste glimt hint øjeblik, da han svingede sin sidste søn i sine arme over den vådeskudte broders grav. Det lig, han nu holdt i sin favn, var tungt af jern, men ellers kummerlig let som et lille barn.

Genkendte Sten i solblinket noget mærke på den dødes harnisk, eller kom vishedens rædsel over ham uden ydre grund – han følte det ikke selv – han *vidste* kun i samme nu, at han holdt sin sidste søn i sine arme – kraften lammedes i hans tag – han og liget skiftede rolle – og nu var det endelig dødens knokkelarme, der greb ham og klemte et hvinende skrig af hans bryst, mens han styrtede med liget ned i kulen.

Sølver og gårdfogeden sprang til og trak den bevidstløse mand op af graven.

Kort efter var de med en båre på vej tilbage til Egenæs.

19

Da Sten Basse blev båret ind i sin egen gård, var det, som døden endelig hoverende trængte sig ind, hvor den så længe havde været bandlyst. Karlene veg tilbage for båren, som bar den selve pesten. En sværm af store fluer fulgte med og stimedes om at sætte sig i mund og øjenkroge. Sølver skræmmede dem bort, men altid kom de igen, og han vovede ikke at lægge noget klæde over det gustne ansigt; for vel kunne han intet åndedrag spore, men huden blev ved at være klam og varm, og Sten var ikke død.

Sten Basse havde favnet døden, den død, han så længe havde fornægtet og trodset. I pansrede knogler havde den grebet ham med sine forfærdelige arme og knuget ham i knæ. Hans eget afkom var steget frem af kisten for at isne visheden ind i hans sjæl, at døden *var* til og for længst havde besejret det stærkeste, det dyreste af hans eget kød og blod.

Stille holdt de foran den høje gårdtrappe. Ingen tænkte på at gå videre og bringe datteren buddet.

Sølver knælede ved båren og badede den bevidstløses mund og pande med frisk vand fra brønden. Blodet var trængt ud af det dårligt lægte øje og sivede størknet ned ad kinden. Sølver viskede det bort og så i det samme, at der fo'r et glimt af liv gennem alle pandens og mundens furer – de gråblå læber skiltes og snappede efter luft.

Døren blev revet op, og Gro stod på tærsklen i sort fløjl, der blånede som røg i den stærke sol. Det gyldne hår gnistrede i strømme om det hvide ansigt.

Da Sølver rejste hovedet og mødte hendes blik, blev hun flunkende purpurrød; så voldsomt skød blodet frem i den hvide hud, at selv hendes hænder blussede i det øjeblik, hun førte dem op foran sit bryst.

Hendes øjne flammede mod Sølver, og han forstod deres vilde ordløse anklage: Dræbt – dræbt min fader! Men han rejste sig sikker, næsten smilende og bøjede sit hoved rystende til et nej.

Han så Gro hulkende strakt hen over båren – som et sort sorgskrud over den dødsmærkede, hvis tynde gråsprængte hår så ud, som det af sig selv skulle falde fra issen.

"Gro," hviskede han og bøjede sig ned til hendes øre. "Eders fader er ramt, men ikke af mig. Ihvor det end går, så ved I jo nu, at vi to hører hinanden til."

Gro drejede langsomt hovedet op imod ham og stirrede på ham med store grådsvulne øjne. Dette blik var så fremmedt og uforstående, at Sølver begreb, at hun ikke blot benægtede, men end ikke erindrede.

Sølver vendte sig og gik, mens de bar den døende op.

Han ville bort fra dette sted, hvor han for øjeblikket intet kunne udrette, han ville hjem og se til sit eget.

Nu da han denne gang valgte en anden vej og gik gennem skoven, følte han en underlig kvælende angst for således at vende hjem til sin tomme gård som et genfærd, der ingen finder at besøge. Skoven selv tyktes ham trang og trykkende – træernes løv var ældet og mørkt – nye højstilkede blomster var skudt op af jorden, siden han sidst trådte på denne bund – selv fuglene var ligesom en ny generation, der flygtede for ham.

Han fjernede sig da fra skoven og søgte langt ud på de åbne marker. Lig visne tæpper og måtter lå de ned over de lange bølgende bakker. Græsset var svedet af solen. Tidslerne strittede op af den magre golde jord, vinden tog ham i ryggen og drev ham frem, kæruldens fine hvide fnugfugle fløj ham forbi og vinkede ham efter, ligesom lærkernes trilren højt i den skyløse himmel, den samme sang, der også var nået til ham i hans fangenskab.

Sølver blev ved at gå, milelangt over tuer og tørv, over mark og mose, over eng og uføre. Solen sved hans tunge vildtvoksne hår og brændte hans nakke, men han ænsede det ikke, han kastede stykke for stykke af sine klæder og gik til sidst halvt påklædt frem med sol over hele sin hud, med lærketrilren over sit hoved og med et kogende brus i sit øre og sin sjæl. Til sidst klatrede han op ad en lyngklædt høj og stod, da han nåede dens top og skuede vidt over lyng og porse og marehalmsklitter, foran selve havets skummende majestæt.

Da jublede Sølver endelig af befrielse. Han sprang ned gennem det tunge sandælte – de lysegrønne riskviste lokkede ved hans fod – han styrtede sig ned, og hans hånd strøg de myldrende bær af kvistene, og som en slurk vin læskede de store blanksorte kragebær hans gane.

Og Sølver rejste sig og gik imod havet, der ligesom dansede ham i møde i løssluppen kådhed. Tøjet faldt af hans lemmer, mens han løb, og han sprang mod den saltfriske brænding som i et par åbne arme – hans mund kyssede de store sydende skumblomster, og et øjeblik efter flød han på havets stærke ryg som en gud på en delfin.

I havet genvandt han sin ungdom og sin frihed, sit strålende håb og sin kærligheds jublende vished: Gro elskede ham! Men endnu var hendes kærlighedstanke ikke steget fra sjælens dybe bund lig en perle mod lyset; endnu groede hendes elskovs vidunderlige blomst i drømmens gyldne skær.

Det var solnedgang, da Sølver efter miles vandring stod foran sin gård – stille og beklemt som den, der længe har været borte og venter at finde skæbnens pinlige omskiftelser indenfor sine enemærker.

Der var intet kvæg på hans marker og intet korn – alt var mejet og bart. Han gik til sine længer og tittede ind: Ingen køer, ingen svin, ingen heste, ingen kurrende duer, da han kastede en sten ind ad deres huller, ingen opskræmte høns i tørvehuset. Men korn var der i alle lader og duftende hø på hvert stænge.

Broen var nede og drønede tungt under hans fjed i den dybe aftenstilhed. Der kom ingen frem for at modtage ham. Gården var tom – forstuen nøgen med afkalkede vægge – alle våben var borte – kun et gammelt bulet bygelhorn hang urørt på sit søm. Sølver tog det – der fløj en tung lodden sommerfugl ud af tragten, da han blæste – tonerne vred sig snadrende ud deraf, klaskede mod alle vægge og mure, men efter det øde ekko opstod der ikke en levende lyd.

Og Sølver gik søgende rundt i de mange rum – kun det nagelfaste var tilbage – alt rørligt gods var bortført, om af Sten Basse eller de rømte karle, vidste han ikke. Kun hans eget sovekammer var urørt. Møllene fløj tykt mellem sengens gule falmede gardiner.

Fra tårnets tinde så Sølver ud over sin øde gård. Vejrhanen stod stille, som havde den ophørt at dreje sig i sin upåagtede

ensomhed.

Da han gik ned ad den smalle tårntrappe, hørte han sagte listende trin foran sig som af en, der hurtigt søgte at smutte ned. Da Sølver råbte an, kom der intet svar, men fjeddene standsede. Sølver steg længere ned; da han drejede om en afsats, så han en gråkappe komme gående op imod sig med lange vadende trin.

"Velkommen tilbage, junker! – Herren til det herreløse gods!" sagde broder Jørgens blide stemme.

"Hvad gør I her?" spurgte Sølver skarpt.

"Intet, junker! Hvad er vel her at gøre? Jeg søgte om en levende sjæl at tale med om Jer. Men her er mindre liv end på en kirkegård."

Sølver følte mistanke til munken. Han slap ham ikke af syne, men fulgte ham ud på broen.

"Hvad vej skal I nu?" spurgte han.

"Til den led!" svarede broder Jørgen med et besværligt nik.

"Har I ingen hænder at pege med?" spurgte Sølver. "Vis mig Eders hånd!"

"Hvorfor, junker?" sagde munken og så stift smilende på Sølver.

"Hvad har I indenfor kutten?"

"Sjældne og dyre sager, junker. Kostbare klenodier."

Sølver rynkede sine bryn, men broder Jørgen fortsatte:

"Har I aldrig set de hellige sakramenter før?"

"Hvor skal I hen med sakramenterne?"

"Ikke til Jer endnu, junker. Men Eders vært dernede på Egenæs har måske brug for dem."

"Tror I?"

"Ak nej! – Det er måske for silde."

Broder Jørgen luskede af, uden at Sølver nærmere forlangte at efterse hans kutteærmer. Han blev på sin gård, til det næsten var mørkt. Han havde klædt sig om og søgt efter noget spiseligt, men kun fundet skimlet brød og stenhård ost. Han følte sig forladt som selve gården, glemt af alle, uden engang et umælende dyr at underholde sig med. Alle hans tanker stundede tilbage til Egenæs – det var der han hørte hjemme, som var hans eneste slægt i verden der. Og han længtes efter Gro som efter sin brud, skønt han kun var hendes drøms brudgom, der ikkun turde kysse hende, når hendes øjne var lukte. Om dagen var han hendes fjende lig eventyrets bjørn, der kun ved nat omskabes til en ung og skøn mand.

Sølver stængede porten efter sig og gik. Han undredes på, at ingen ravne eller alliker kredsede om tårnet som før. Hen over himlen gled en stork med ben og vinger strakte i vandret plan som et sort skarpt tegn mod den mathvide luft – den styrede også mod Egenæs som alt levende fra Sølvers gård.

Sølver gik igennem den mørke aften over de tunge skyggesvøbte marker. Et enkelt vandskår blinkede midt i den sorte tørvejord som et skinnende hvidt spejl. Så rolig og klar var Sølvers egen sjæl.

Da han kom til Egenæs, var broen nede endnu, skønt det var den silde aften. Det betød en pludselig slappelse af den strenge hustugt. Ingen trådte ham i møde, ingen syntes at bemærke hans komme. Det var som døden rugede over al den gård. Kun et enkelt lysskær piblede ud fra det øverste stokværk, ikke som lys, der skal beherske mørket, men som et svagt forkuet glimt af endnu vågende liv.

Sølver famlede sig op ad de mange stentrapper, bestandig uden at møde nogen. En harpiksdryppende fyrrepind oste på en afsats og kastede hans egen sorte slagskygge som en kæmpesilhuet frem over gangens hvide loft. Han gik gennem døre, der klagede højt, over flisegulve, der skreg under hans fodtrin, og stod endelig i et højt kammer, fra hvis hvalv der hang en rusten lampering med tre tynde lys, hvis osende lange tander krummede sig til alle sider som glødende orme.

Mulmet havde samlet sig dybt inde i det tunge klodsede sengeskab, der stod i det fjerneste hjørne. Det røde spærlagen var slået til side og rislede som en blodstrøm ned over en sort fløjlsskygge, der knælede med hovedet skjult inde i sengen.

Sølver trådte til så sagte han formåede. Han bøjede sig ned over hendes gyldne varme silkehår, hans hånd gled op over det unge dejlige hoved og ville drage gardinet helt til side, at han kunne se den syge. Da kom den i berøring med noget iskoldt eller luehedt, noget, der sugede blodet fra hans hånd, så den stivnede. Han bøjede sig frem og så Sten Basses voksgule hoved, allerede skrumpet ind og formindsket i døden.

Og grebet af dødens knugende andagt bøjede han knæ – løftede ligets ene frie hånd, der var tung som metal, kyssede den og lagde derpå begge hænder for sine øjne.

Længe lå han således, smittet af Gros dumpe sorg. Den mand, der havde hånet og skadet ham så blodigt, og hvem han selv havde hadet som sin dødsfjende, lå nu der som en livløs ham, for hvis henfarne sjæl han trods alt følte medynk. Og Gro lå ved hans side, isnet af døden, uden tanke, uden gråd, næsten uden liv, og dog med kærlighedens usynlige frø sået i sit skød.

Han vågnede ved at føle sig betragtet og drejede sit hoved til siden. Gros øjne var fæstede på ham som på en fremmed, stive af forundring, tindrende af en mystisk glans. Hvorfor lå denne fremmede ved hendes side, den mand, hendes døde fader havde pint og forhånet? Og dog var hans øjne duggede af medlidenhedens tårer, og hun følte, at denne mand kun længtes efter at tage hendes hånd og klappe hendes kind.

Sølver så på hende med sin inderste sjæl. Han knugede i sine hænder det lille måneskinskors, han bøjede sig og kyssede det, og et glimt af dets blanke sten strejfede Gros øjne, og hun strakte armene ud og tog korset fra ham, og hun stirrede ind i det som i kendte øjne, hun vidste ikke, hvordan det var kommet i hans hænder, men også hun bøjede sig og kyssede det, og hendes sjæl hældede sig imod hans som mod en fjern, fjern sjæl, hun engang havde kendt, men næppe kunne huske.

Og de knælede begge ved hinandens side, hver med en af den dødes ishænder i sine.

20

Sten Basse blev jordet i selve det gravkapel, han havde vanhelliget. Det blev restaureret og alle kisterne sat tilbage i bødet stand. Således sonede han efter døden sin brøde. Men ingen var modig ved at se ind i det skumle rum, og folkeovertroen foregøglede sig uhyggelige spøgelses-optrin, hvor alle de forurettede genfærd tog hævn over den formastelige gravrøver, der nu hvilede i deres egen midte.

Sølver gik ud og ind på Egenæs, som var han arving og herre til gården. Det forlød også blandt folkene og hovbønderne, at han var trolovet med jomfru Gro.

Dog var der intet ord skiftet mellem dem om dette. Sølver stod hende bi i stort og småt, og hun lod sig trygt lede af hans styrke og kløgt. Fra den nat, han havde knælet hos hende ved faderens afsjælede legeme, var hun knyttet til ham ved et navnløst bånd af taknemmelighed, af fællesfølelse, af en indre anelse om at deres skæbner skulle følges. Men ingen elskovsbevidsthed farvede hendes sind.

Hun længtes mod hans stærke håndtryk, fordi det rankede hendes vilje til modstand mod den håbløse sorg. Hun kunne tænke sig at hvile ved hans buede brede bryst, men kun fordi hun der måtte kunne sove ind i tryg glemsel. Og når hun i et flygtigt strejf lod sine øjne dvæle i hans, var det vel med den ømme glans, som følelsen af en andens godhed, navnlig når den synes uforskyldt og uegennyttig, kaster i sindet, – men aldrig med nogen forelsket hengivelse. Kun var hun glad over at vide sig betragtet af disse rolige faste klare øjne, hvorfra

bryndens røde spøgelse, der hin dag havde skræmt hende på Æbelø, for længst var manet bort. Hun troede i Sølver at have fået skænket en ven over liv og død, en ven, der ikke kunne begære eller begæres, en broder, som var uendelig mere betryggende og tro end nogen elsker.

Det første bevis på hendes dybe tillid fik Sølver, da hun dagen efter faderens død rakte ham alle dennes nøgler til rum og gemmer. Hun vidste, at han var grovelig forurettet af faderen – til gengæld ville hun nu give ham råde og ret over alt sit gods.

Og Sølver overtog gårdens drift og styrelse og traf alle forberedelser til Sten Basses jordefærd. Han lod hallen betrække med sort, vaskede og klædte selv den døde, lod kapellet skyndsomt istandsætte, sendte bud efter klosterbrødrene til dag- og nattevagt og lod kerterne stråle fra gry til aften og fra aften til gry.

Gro trøstede han – ikke med ord eller kærtegn, men ved sin blotte nærværelse i kammeret. Når han trådte ind, lys i sin stolte livskraft, var det som sorgens skumle dæmoner forsvandt – de manedes ikke bort af hans stemme, men de flygtede for selve den livets dag, der strålede af hans skikkelse.

Han lod ikke Gro være længe ene, han gav hende de hundrede opgaver, han fik hende til at se de pligter, der kaldte på hende fra alle kanter, og gav hende det ansvar, at intet måtte ske, som ikke hun skulle lede.

Og hver dag førte han hestene frem, og blot hun hørte deres vrinsken, løb hun ned for at stige op og ride med ham langt af led. De jog gennem skoven, så den bløde muld sprøjtede op under hovene og løvet piskede dem om ørene, de galopperede afsted uden at ænse vej eller mark, red gennem sæd og mose,

entrede bakker og høje, så hestene stod i sved og skum. Og til sidst styrede de lige mod det brede hav, de drev gangerne ud mod de lange bølger, til vandet steg over bringe og lænd, til det skummede og piskede om de vældige kroppe og brød sig som imod et par knejsende havdrager. Så vendte de sig mod hinanden og lo, så det hvinede lig ørneskrig over havet.

Men ved solnedgang plejede Sølver at føre hende over broen, over graven til rosengården, der lå på skrænten af den modsatte bred med tusind stærke blomster blussende mod syd. De vilde æbelrosers grønne tykke hæk duftede syrligt og sødt. Spredt i det høje græs stod enkelte spinkle buske, hvorunder de plejede at hvile. De bugnede således af overmodne roser, at bunke faldt på bunke af duftende blade, blot deres ånde strejfede dem, og strøedes over deres hår og klæder.

Sølver betragtede bestandig Gro: Hans øje spejdede, om ikke det engang kunne gribe drømmens hvide blink i hendes øje og få elskovens skjulte rose til at bryde sit grønne hylster og rødme frem til virkelighed. Han higede så inderlig efter engang at se sjælens dag- og natside smelte sammen i dæmringens vidunderlige gyldenlys.

Men Gro besvarede ikke hans øjnes stirren – hun bøjede sit hoved til siden, så de lange silkevipper skjulte blikket og sænkedes ned mod den bløde runde kind, hvis kontur blev mere rytmisk, jo længere hun drejede hovedet bort.

"Gro, hvorfor ser I aldrig på mig?"

"Jeg ser jo på Jer, Sølver."

"Ser I med Eders kinder, Gro?"

"Jeg ser Jer alligevel, Sølver. Jeg ser Jer med den yderste krog af mit øje."

"Skal jeg prøve Jer, Gro? – Hvad ser I vel nu?"

"I rynker bryn og spænder næsebor."

Sølver lo. Så bøjede han sit ansigt ind under hendes: "Se på mig!" Men Gro kneb øjnene sammen som for stærkt lys og virrede med hovedet: "Nej, Sølver – ikke således. I ser for stærkt, I ser for dybt – I ser så dybt, at det gør ondt inden i mig. Nej, sæt Jer således – Sølver, tag Eders øjne bort."

"Er I bange for mig?"

"Nej, nej – hvorfor skulle jeg være bange? Men jeg ynder ikke, at I altid vil læse i mit hjerte, at Eders øjne gransker efter en skrift, der ikke står skrevet. Min egen ven og broder, jeg er ræd for Eders øjnes sugen – hvad er det, de vil suge frem af min sjæl?"

"Den forårsdag vi mødtes, Gro, de hvide konvallers duft, vore sjæles gyldne møde."

"Ak Sølver – jeg mindes det næppe. Jeg synes kun, jeg har kendt Eder altid, at I alle dage har været mig mild og god. I den sidste tid har jeg følt det i mit hjerte og mine kinder, som når min moder klappede mig, og det er dog så længe, længe siden –"

"Gro, sig det kun, I er bange for ordet, men ikke sandt – sig det kun – I elsker mig.

– I tier, fordi det er sandt."

"Nej, Sølver. Jeg har aldrig følt det."

"Så har I drømt det, Gro."

"Drømt –"

Gro blev blussende rød som de rosenblade, hun smuldrede mellem sine hænder.

"Drømt – drømt – Å Sølver, hvad har jeg drømt? – Hvad ved I om mine drømme? – drømt er drømt – og mine drømme er mine, mine alene –"

Et eneste nu sendte hun ham et sky og skælvende blik, så sitrede gråden ud under de nedslagne låg.

Men Sølver begreb, at han havde ramt. Men med det samme fortrød han, at han havde kastet dette blik ind i hendes sjæls helligdom. Det var som det nyfigne blik, ridderen sendte gennem et nøglehul for at belure Undine sin hustru.

Længe sad de tavse. Sølver vovede ikke at se hende græde. Og skumringen sank ned over Gros løndom og dækkede den dobbelt blødt med sit milde tungsind. Og Gro blev atter sig selv, behersket og rolig. Da sagde hun med sagte, men fast stemme:

"Sølver – hvis I kun er hos mig for at vække mig til elskov, så beder jeg Eder – rejs og kom aldrig igen! Aldrig kan jeg se Jer med kærligheds øjne. Elskov tykkes mig som en glødende klinge, der brænder øjet ud, idet den farer forbi. Der var en dag, da I førte Eders attrås flammende jern forbi mit syn – siden da er det brændt ud. Jeg er blindet, Sølver, jeg er blind for Eders øjnes begær og alle de luende bønner. Jeg har hadet Jer, foragtet Jer, trodset Jer – men I gengældte ondt med godt, og nu gengælder jeg godt med godt. Se ikke på mig med elskovs øjne – prøv ikke at vække alt det døde i mig til live. I synes mig jo kær, som var i Jer min barndoms stolte broder vendt hjem – Eders ånd er hans – jeg troede ikke så megen mildhed kunne rummes i en mands vilje. Lad det da blive derved – vær hos mig som min broder – eller forlad mig som min broder – men tal aldrig om elskov, hverken med ord eller øjne, thi jeg kender intet svar."

Gro havde talt. Og hendes stemme forsvandt og gik ligesom over i den sagte susen i vandpilene ved deres fødder. Selv lænede hun hovedet i sine hænder og skjulte sine øjne.

Men Sølver svarede bortvendt, idet hans øjne fulgte en svane, der langsomt gled forbi som en hvid skygge på gravens violette vand, idet den nejede sin hals til lydløs hilsen for den skønne Gro:

"Hvad hjælper det da, Gro, at jeg bliver her som denne svane, der sejler rundt og rundt i den samme grav om den samme røde borg – den glider og glider og finder ingen ende på sin sejlads – og dog når den aldrig havet og ind i borgen ikke heller. Intet over- eller underjordisk vand fører derind. Fra hin nat, da I ydmygede mig, Gro, har min sjæl kredset om Jer som om lykkens gyldne borg – men altid finder jeg den stænget. Ingen strøm fører mig til Eder. Hvad hjalp det da, om jeg blev? Hellere må jeg forsøge at lette til flugt, om mine vinger kan løfte mig op, og jeg fra tårnet kan trænge ind i borgen. Ak, Gro – I ryster på hovedet – i al Eders skønhed er der intet håb – ingen vil I lade eje den strålende skat, der glimter i Eders øjne, skinner i Eders hår og fylder Eders sko med Eders fødders kostelige guld. Hvad hjælper det da, at jeg ser Jer ansigt til ansigt, at jeg sukker, når mine suk kun er tåbelig klynken for Eder? Ofte ønsker jeg mig tilbage til fængselskælderen bag muren dernede – aner I alt hvad jeg har længtes mod Eder der? Der blev min længsel aldrig modsagt. Ved I, hvad jeg har drømt om Æbelø, på hvis bred jeg blev brændemærket af Eders hånd? Hvad hjælper vel flugt, når jeg altid må vende tilbage? På Æbelø kunne jeg bygge min eneboer-celle og hver dag bede til Eder."

"Sølver – der må I ikke bygge og ikke bede. Sølver, den ø er hellig – den er uplettet af mennesker, den er fremtiden viet." Og Gro pegede ud over søen mod den lille slumrende holm, der lå skudt op af vandet lig en vugge for fremtidens barn, udøbt og uindviet. Ingen klerk havde bestænket den med vievand. Men søen havde bygget den af årtusinders dynd, søen havde beplantet den med blomster og træer, søen havde kysset alt livet derpå. – "Sølver," vedblev Gro, "lov mig et eneste: Der må I ikke ty hen, Æbelø må I lade ligge hellig og ren."

"Gro, det lover jeg Eder: Uden Eder vil jeg aldrig gæste den ø. Engang sagde jeg: Øen er min – nu siger jeg: Øen er Eders. Eders fod alene skal betræde dens uplettede bund. Tag derover, når I nogen tid vil tænke på mig – træernes sus skal nå mig, ihvor jeg så færdes, og øens fugle skal flyve mig op og bringe mig bud."

Og begge stirrede de længe over mod den lille jomfruelige ø, der ventede på sin indvielse og sin herre.

21

Sølver tænkte for alvor på at drage bort. Ungdommens flyvende udve sad ham i kroppen som den luft, der fylder fuglenes knogler og gør dem lette. Han følte en ubændig trang til en dag at bryde alle sine egne følelsers bånd og alle sine minder og give sig stormen i vold til strandhugst på nye ukendte kyster. Hælde al føleriets opsamlede dovne cisternevand af sin sjæl for at fyldes til bunden af nye regnskyl.

Hvad vandt han ved at blive? Gro stred mod magten i sit eget hjertes dyb. Og endnu kunne måske dagens luende sol bringe drømmens svage puppe til at visne, så aldrig nogen sommerfugl brød hylstret for at juble i dagens lysvæld. Men var Sølver borte, ville længslen støtte drømmens usynlige vækst og bane den vej til bevidstheden.

Hallo! – det gjaldt om at komme bort, at flyve med storkene mod syd, at hvirvles hen gennem skoven som det faldende blad, at fare længere end det, at ride over sø og land.

Den sene september spredte metalfarver over alle skove. Farverne skreg op mod hverandre: Det orangegule stødte sammen med det spanskgrønne i hvinende disharmonier, vildvinen blødte, lønnen blev bleggul som et lig, bøgen raslede som en solbrun vindtør mumie, kun fyr og gran holdt stille som en mørkegrøn falanks af bannerbehængte lanser. Men i løvskovene raslede det som af våben og metal, det var som tusind harnisker, der løsnedes i deres masker og ringe, og hver ring og hvert skæl dryppede til jorden med klinger metallyd.

Sølver drev rundt i al denne krigeriske opløsning. Han vadede gennem dynger af blade, der i det flygtige solskin funklede og klirrede lig bunker af tynde guldbrakteater. Det var som store hververpenge, høsten slængte for hans fod for at vinde ham i sin sold. Han gik til søen og syntes, den vuggede lutter blinkende blå brynjer på sit bryst, og fjernt ude flød Æbelø som en kobberrød stormhjelm.

Og midt i denne efterårsfanfare fra skov og sø hørte han med ét en ægte durende lyd af et virkeligt valdhorn. Den fyldte skoven med gjaldende velklang og mangetunget villigt ekko. Sølver lyttede og spejdede, og hen langs søen så han et rødt punkt komme nærmere og nærmere og vokse og vokse, og til sidst red frem imod ham en purpurstandart med gylden kongekrone blinkende om den solbeskinnede od, og bag efter fulgte kongens hærmand med opbud, som red sønder på lig en flod, der svulmede større og større af tilstrømmende bække.

Sølvers hjerte skjalv af lyst ved alt dette blinkende og hoppende tros. Lanser lyned, og hjelme lued, rustningsknæ og skinner stak frem af højfarvede våbenkjortler, der lignede en hel efterårsflora af stokroser, skabioser og asters. Hestene prustede og vuggede deres spraglede fjertoppe op og ned i festlig forvirring. Næsten hver rytter førte sit lille banner fastspændt til sadlen: Der var guldskællede lindorme, langtungede leoparder, klostrittende løver, liljer, falke, bispehuer og gyldne søblade på havblå grund.

Og krigsrusen greb Sølver, da kongens hærmand red frem imod ham, stor og skulderbred med det vældige skæg helt ned til bæltet, og slog ud med hånden: "Hvorfor tøver I? Vi venter på ingen, men krigen venter på os."

Og mens skaren muntert red gennem de visnende skove, ilede Sølver hjem som en stormvind, fik sin hest af stalden, sine våben lagt an, og så red han derfra med befaling til sine få karle at ruste sig og ufortøvet følge efter.

Hans hest slog sine hove i Egenæs-broen og stejlede foran opgangsdøren inde i gården. Sølver hoppede selv af hesten, men havde ondt ved at bære det meget jern op ad trappen. Alligevel klang hvert skridt som musik i hans øre, og han råbte til Gro, der sprang ham i møde:

"Gro – Levvel! Nu flyver din svane herfra. Kroppen er vel tung i sin ham af stål, men det får bære endda. Levvel! Husk på vor ø: Stævn mig did når du vil. Vinden skal finde mig, hvor jeg er. Og sig de vilde fugle, når du længes og kalder mig hjem."

Gro veg sky tilbage for den svære skikkelse, hvem harnisk og kjortel gjorde endnu anseligere. Men Sølver betænkte sig ikke, han bøjede sig frem, så det knagede i alle led, og kyssede det silkegule hår for hendes pande. Så bragede han ned ad trappen, måtte lade sig hjælpe i stigbøjlen af en svend, men sprængte et øjeblik efter derfra.

Og Gro steg alene op ad de tunge smalle trapper. Og det var, som rustningens klirren havde rystet al lyd ud af den hele gård. Alting tav og alting blev dødt. Mens hun steg højere og højere, gik hun ind i en forladthed i gange og rum, der var endnu større end hin aften, hendes fader døde.

Fra tårntinden så hun ud over det store land, og hun hørte valdhornene dirre som naturlyde fra skovenes dyb, og hun så ryttere vrimle omkring på alle veje. Det var, som om alle sommerens sidste blussende blomster red derfra, og tilbage

blev kun de visne skove og de øde forladte gårde, der blikkede til hinanden gennem de afbladede lunde.

Og hun fulgte de bortridende længere, end hendes øjne endnu havde fulgt nogen. For lanserne blev ved at blinke og kapperne ved at skinne og hornene ved at skingre et sidste farvel.

Et eneste nu følte Gro et sting af savn, – som skulle hun sende en falk efter ham og kalde ham hjem. Nu skulle hun jo være uden beskytter, uden værn, ja tilmed selv være beskytter for den gård, Sølver lod tilbage.

Da klemtede de sprøde hastige klokker fra kapellet som en underlig hostende klang fra de døde. Gro mindedes sin fader og følte hans trodsige stolte foragt højne sit bryst: Lad rejse, hvo vil! For den stærke sømmer det sig ej at sørge. Den stolte knuser hver blødagtig længsel under sin hårde hånd.

Gro var alene, men Gro var stolt nok til at ønske, at ingen Sølver ville vende tilbage.

Men i Sølver sang det, mens han red frem til møde med

kongens hærbud:

Jeg rider alle blomster ned,
jeg rider som storm i skove.
Min egen sygnende hjertefred
skal trampes af hestens hove.

Jeg rider de falmende blade af
erindringens efterårslunde –
der følger et kobbel mit stolte spor
af hadets halsende hunde.

Til side, grene! knæk dig, kvist!
de tjørne skal ej mig standse –
jeg flyver gennem det tykkeste krat
så let som en susende lanse.

Jeg kaster bag mig løgn og last
og løfternes falske mønt –
den kæde af koglende elskovsord,
mit hjerte havde begyndt.

Jeg rider de hvide blomster ned,
der skummer på løvets bølge –
jeg rider over min hjertefred,
så langt at ingen kan følge.

De røde blomster skinne som ild,
som lys mellem skovens stammer –
o blus, I blomster! blus til brand
som tornebuskens flammer!

Jeg rider gennem bål og brand
med gnistrende næsebor –
jeg søger kampens åbne mark,
hvor ingen giftblomst gror.

Jeg rider den stærke gud imod,
der kommer på stormens vinger.
Jeg favner hans himmelkappes flig,
vore tanker krydses som klinger!

Jeg red af min ensomheds skumle skov
fra tvivlens lurende slanger –
jeg rider den åbne gud imod,
der kommer på stormens ganger.

22

Gro var alene.

Mod syd gik fuglenes træk, mod syd gik landets våbenføre mænd og selve den mægtige vind fra nord. Løvet faldt om Egenæs, der dag for dag dukkede mere ensom frem over sø og mose og marker. Sangerne forsvandt fra de nøgne buske, selv linden i gården stod bladløs, og alle bierne havde med vokssegl låset sig inde i deres kube.

Højt fra sit vindue stirrede Gro ud over det øde land, hvis muld sortnede mere og mere, hvis grønne visnede og blegedes. Solen stjal sig flygtigt frem mellem forrevne skyer, blinkede i en fjern, hvid kirkegavl, luede i de nøgne grenes røde hyben og faldt ind gennem vinduets små matte ruder, silkegrønt og sagte varmende som en lunken ånde over Gros fine kind.

I denne vinduesfordybning havde hun levet sit meste liv – et liv som de urter, hun havde plantet i mange lave trækasser, og som endnu holdt sig sygeligt grønne og bar deres fint rødmende blomster mod syd, hvorhen hun bar sit eget lille silkehårede hoved.

Her var hendes udsigt over verden, randet af flade bakker, der sank og steg, så den ene tittede frem hinsides den anden, til de lige i syd alle tabte sig i en blød blånende linje, der var havets grænse.

Indenfor denne vide horisont fløj hendes blik som en falk, der ikke vover sig ud over havet, men altid vender tilbage til den samme høje rede. Hun kendte intet udenfor denne synskreds, hun vidste intet om de store afstande, om Jordens flugt i

himmelrummet, forstod ikke måneskifternes årsag eller grunden til Solens vekslende magt. Men hun så på sol og måne som på store sikre jærtegn og var fortrolig med selve deres daglige stilling og gang. Hun vidste nøje, hvor Solen hver dag skulle stå ved sin opgang og sin nedgang, hun fulgte Månens vækst fra aften til aften og så stjernerne forskyde sig over den dybsorte nattehimmel. En højtidelig andagt betog hende, når hun ved midjenat så stjerneskuddene flyve over himlen som gyldne rids af en usynlig punktergriffel.

Og hun vidste, at hinsides horisonten ude på havet flød der snekker som store vandfugle med spilede vinger over fladen, og at disse snekker kunne føre til kongestaden, hvor borg lå bag borg og tårn knejsede over tårn til en strålende by, hvor menneskene vrimlede, hvor instrumenterne klang natten ihjel og lysene fordrev mørket og damer og herrer gantedes i et slynget elskovsvirvar. Og hun vidste, at langt imod syd skinnede hvide telte med brogede vimpler og bannere, og der samledes rigets våbenføre mænd til klirrende slaglinjer, som skød sig frem mod fjendtlige stålmure og brødes og brast under sværdslag og skud, der for frem som ildkugler i vældige buer og pløjede op i det levende i menneskehav … Og når hun anspændt lyttede, var det som vinden kunne bære til hende milefjern lyd af våben og råb.

Men når hun i de mørke efterårsaftener stirrede ud fra sin gård, strittede de høje popler derude som truende galger, krager og ravne baskede derom med hæse skrig, og et enkelt lys piblede frem fra en jordklinet hytte hinsides graven. Da påkom der hende et usigeligt tungsind for dette lille lys, der blafrende kæmpede inde i det lave usle rum med et par bange

menneskesjæle omkring sig, mens mørket lå udenfor og ovenfor og truede med at begrave det lille lysskær under sine milehøje skyggeblokke.

Hvor var menneskelivet svagt og forsvindende som dette lille lyskorn i en ørken af mulm. Hvor let kunne det ikke trille ned i mørkets bundløse dyb og blive borte – i graven – ja i graven sluktes de små kummerlige gnister, mens universets uendelige hav af mulm skyllede frem fra alle sider …

Og kun med knugende angst vovede Gros tanke i natten at flagre til den gitrede kirkerude, bag hvilken hendes fader smuldrede under sit kistelåg, som aldrig nogen hånd skulle løfte.

I disse øjeblikke trængte hun til Sølver, til den stærke vilje, hvorfra lyset vældede frem, og som ved sin klare tale kunne få livet til at skinne, blodet til at rulle som levende sølvårer i en fjeldskakt, – som kunne få hjertet til at attrå, handle, lægge planer, der kun ventede på morgen, den usvigeligt sikre morgen, for at blive til virkelighed.

Efter Sølver længtes hun, når hun lå mørkeræd i sin seng og gøs for det vindtræk, der sivede ind gennem vindue og ud gennem dør. Hvad hjalp det, hun skoddede rude og boltede dør, når nattens isnende spøgelsesånde alligevel trængte ind?

Efter Sølver længtes hun, når ubestemmelige lyde holdt hende vågen, og hendes hjerne sydede i angst for at tyde dem. Straks hun tænkte sig Sølver komme – gjalded hans kraftige fodslag, så stenene klang og bjælker og vægge knagede, så man hørte, hvad alting var af.

Fra Æbelø holdt hun sig borte i mange dage, for hun nærede en underlig frygt for, at jorden derovre skulle være Sølver

gunstig og fordoble hendes savn. Men ofte gik hun ud på muren mod søsiden og så over på den lille ø, hvis sivskov nu kun kransede strittende træer og kviste. Men når vinden bar til derudefra, bragte den hende en sød vellugt, der fik hende til at lukke sine øjne halvt og ønske sig derud.

En stille gråvejrsmorgen roede hun derover. Sivene strakte sig ud imod hende, nikkede og nikkede og drejede sig indad, da hun fandt den lille havn og lagde båden til land. Den søde vellugt omgav hende nu på alle kanter, det visne græs myldrede af sene violer, slåenbuskene strittede med rimbidte bær, og utallige hybener og snebær dryssede som en regn af store røde og hvide perler ned over hende, da hun gik ind under det tykke krat.

Her havde ingen fod trådt. Kun vinden havde slået dybe plejlspor ned i den visne bund, som halvt var dækket af gammelt løv. Og pludselig stod Gro indhyllet på alle kanter som af en mur af krogede træer og ellekviste og den knejsende bjørneklos høje tykke stængler, der endnu bar sine blade som slingrende pjalter. Et eneste vindstød fra oven fik en regn af vilde æbler til at trille for hendes fødder – de duftede, som aldrig nogen frugt havde duftet før, og Gro lagde sig på knæ og begyndte at samle de små æbler, hvis ene kind var blåfrossen rød midt i den sure grønne farve.

Og med skødet fuldt af frugt gav hun sig til at søge de mørkeblå violer. Hun fandt og fandt, og i et nu blev sindet lysnet som af en forårsluftning, og hun mindedes vidunderlig stærkt sit allerførste møde med Sølver – det måtte være dette minde, som fik forårsviolerne til at spire – og i samme nu blev

hendes hjerte forunderlig varmt, rigt og svulmende ved tanken på Sølver – hun længtes og tænkte: O, gid han snart kom igen!

Vinden fik et øjeblik træerne over hendes hoved til at svaje – hun hørte et smækkende vingeslag – og en fugl strøg bort.

Hun blev blussende rød over sin egen tanke: Var det et bud, hendes længsel sendte afsted? Det var jo mod hendes ønske og vilje – hun *ville* ikke længes – ikke kalde tilbage – ikke elske! Hun rejste sig vred og søgte efter det sted, hvor Sølvers bryndeluende blik havde indsuget hendes nøgenhed. Men hun kunne ikke kende, hvor det var. Så tog hun alle sine violer og strøede dem som blå dråber i det blå vand, og alle æblerne lod hun trille af sit skød tilbage i det visne græs. Jorden skulle sluge sin egen frugt og alting visne og rådne på den lille tryllebundne ø. Thi Gro ville ikke længes og ikke elske.

Med fortørnet hårde åreslag drev hun båden bort fra Æbelø.

23

Det blev vinter, og ad de frosne veje vendte krigerne tilbage. Men Sølver kom ikke. Ingen af de ryttere, hvis heste gungrede på den frostslagne jord, holdt foran Egenæs. Og heller ikke på hans egen gård hørtes der fra ham, skønt felttoget var endt for længst.

Da den naturlige tanke en dag uventet påkom Gro, at han kunne være faldet, knyttede hun sine hænder og slog sine kinder: Nej – nej – nej!

En morgen, da hun åbnede sin rude for at fodre duerne, der plejede at hoppe helt ind i karmen, fik hun øje på en due, hun i måneder havde savnet. Den sprang grådig op på hendes hånd og nippede bygkorn. Hun greb den om vingerne og betragtede den nøje genkendende. Da rødmede hun dybt og snappede hastigt om dens højre vinge. En lille rød silkesnor greb ind mellem fjerene, hvor hun fandt en lille strimmel pergament med snirklede minuskler – med bud – med budskab fra Sølver:

> Til Gro derhjemme.
> Jeg går nu over den flod Rhin. Jeg går at tjene kongen af Frankerig. Thi den, som ikke kaldes, kommer ikke.

– Gro jublede over dette bud, for hun vidste, at det kom hurtigere, end nogen storm kunne have fløjet, og altså var Sølver i live. Og hendes stolthed frydede sig over, at hendes mistanke havde været ugrundet hin dag, da fuglen fløj op fra

Æbelø. For Sølver havde ikke fået bud fra hendes kaldende længsel.

Vinteren blev streng, og is i søen umuliggjorde ethvert forsøg på at ro over til øen. Men Gro gik og længtes efter, at isen helt skulle slå bro over til hendes lille rige, så hun kunne gæste det igen.

En morgen stirrede Gro over mod Æbelø. Solen stod netop lavt derude. Luften var tyk af snerøg, og solen skimtedes kun som en gulhvid lyskugle, kold som en snebold, halvkvalt mellem tykke tågedyner. Gros ånde stod ud i luften som to lange hvide sitrende spyd. Den hvide rim strittede ud af alle hårene på hendes mårskindspels.

Gro så over mod Æbelø. Den lå som klædt i skinnende hvidt løv med kuplede buske og snetætte træer. Den lokkede som en vidunderlig hvid og skinnende have med buehvalv af tykke krystalgrene.

Så gik hun ud over søen, hvis stålblanke is var vindfejet for sne. Hun ønskede, at ingen hindring, ingen flage måtte standse hendes gang. Og virkelig blev hun ved at gå uden at finde våge i isen. Enkelte huller havde sneen stoppet, og Gro satte sin fod så let, at alting bar.

Sivene stod ranke som hvide sølvklinger, og her skød øens sne sig frem over isen som et tæppe for at modtage øens dronning. Da Gro trådte på land, sank hun ned i dybe driver som i dun, hun vidste ikke hvor langt og følte intet hårdt under foden, selv da hun stod.

Hun lænede sig til et rankt træ, der stod som en krystalsøjle midt i den tindrende sne. Det bar fine snestjerner selv på de

mindste kviste. Da hun støttede sig til stammen, dryssede de ned over hendes hals og ansigt og blev liggende der uden at tø.

Gro drog ånden langsomt i den snetunge luft, der havde kvalt hver luftning i sine bløde dun, og som næppe ville strømme ind af næse og mund. Hendes hoved var tungt af forvirrede tanker. Nat på nat havde hun drømt om Sølver, og nu sidste nat var hun vågnet pludselig og havde fundet sig gående i sit kammer, frysende, nøgen, mens hun hørte den sidste klang af sit hjertes ubevidste bekendelse: Sølver – jeg elsker dig.

Der var forandring i hendes indre. Time efter time kunne hun sidde dorsk og halvsovende og lytte til hjertets uregelmæssige banken – der var noget, som sugede dybt derinde – sugede kraften fra hende selv, fra hendes stolte vilje, noget, der magtstjal hendes tanker og bøjede dem mer og mer om dette ene navn, om dette ene minde.

Hun var så træt, så underlig knuget til mode. Altid ville hun nu helst lukke sine øjne og synke hen i denne vegetative dvale, i hvilken blodet sysler af sig selv lig vandårer i den mørke jord, da alle legemets indre organer føles at virke stilfærdigt og selvfølgeligt – intet tager fejl af sin funktion, uafhængigt af viljen griber det ind i det store usynlige kredsløb og fører væsker og ernæring, hvorhen de skal, efter store stumme love.

Og Gro sank ned i den bløde sne og lukkede sine øjne under det hvide sollys, der mælkeblegt og lunkent var sivet ud over den hele himmelkuppel. Sneen greb om hende som bløde forsigtige arme, sneblomsterne dryssede over hende, duftende som frisk æter. Mod deres skinnende hvidhed syntes blodet i hendes kinder at rødme som mandelblomster. Det var en egen

salig svimmel således at flyde ind i sig selv, at høre sit blod synge, sine millioner af celler virke og sysle mellem hverandre.

Hjertet slog så støt og stærkt, undertiden slog det et hårdere hulkende slag, truede et øjeblik med at standse og flød så videre.

Engang holdt det inde usædvanligt længe – det var som hun skulle kvæles – hun slog øjnene op i angst – hjertet snublede videre – men i det samme fornam Gro dybt under sit hjerte noget, der gled, noget, der rørte sig, noget, der levede som et liv i livet, et væsen i hende selv.

Hendes stirrende øje så lige foran sig en lille kvist, hvoraf sneen var drysset. Den bar i spidsen en lille frisk grønbrun knop og tæt derved – vidunderligt at se – en lille bitte fuldt udsprungen rødmende æbleblomst. Mens alle skud var frosne af og alle blade dræbte, mens livet trak sig dybere og dybere ind i de inderste celler, hvor saften endnu sivede som en levende lille strøm, havde denne ene blomst foldet sig ud i et for tidligt skud, klækket frem i ly, i sol og i lunende sne.

Og Gros øjne duggedes af en underlig sød følelse, hun aldrig forhen havde kendt. På ny lukkede hun sine øjne og sænkede sine tanker dybt ned i sin egen organisme. Da var det, som følte hun sit blod i alle dets rislende forgreninger, som så hendes indre øje ned i det skjulteste mørke og anede, hvad der sugede og levede af hendes hjerteblod, og hun lyttede dybt ned i sig selv, og hun greb et nu, som et svagt, et hastigt kimende ekko af sit eget langsomme hjerte, et travlt levende lille hjerte, der dikkede højere og højere, så det til sidst overdøvede hendes eget. Og en sanselig sitrende jubel betog hende ved i dette øjeblik at vide, at hun bar liv i sit liv, at hun i sit legeme

indesluttede spiren til et nyt liv, der ikke helt var hendes, men var kommet til hende for at vokse og leve af hende.

Og anelsen af det vidunderlige mysterium, der var fuldbyrdet i hendes moderskød, greb Gro som en rus, en svimmel. Hun løftede sit hoved og kyssede den lille rødmende æbleblomst på den snehyllede kvist.

24

Men da Gro roede hjem fra Æbelø, fyldtes hendes sjæl af en knugende tågeklam rædsel: Hun havde ikke taget fejl – hun var svanger – hun skulle være moder! Men hvem var hendes barns fader?

Så brat kom dette spørgsmål over hendes naive sjæl, at hun et øjeblik indbildte sig, at det kunne være skæbnens straf for hendes længsel efter Sølver. Denne længsel var jo attrå og attrå var synd, ikke mindre synd end elskoven selv. Hendes savn var steget til brynde i blodet, og nu var hun besmittet af sin egen brynde, besvangret af sin egen synd, Guds straf kom over hende, og snart skulle den blive synlig for alverden.

Men Gro indså straks sin tankes tåbelighed. Og kun et øjeblik dvælede hun ved mindet om den eneste af alle jordens kvinder, der havde undfanget ubesmittet. Det var formasteligt at stille sig ved siden af den eneste rene, Guds moder Madonna, den velsignede blandt kvinder.

Da Gro steg op ad trapperne på Egenæs, tyktes gangen hende tung, og blodet skød til hovedet. Dæmpet blev hun ved at tro at høre fosteret dikke, og hun forstod sit eget væsen og dets forandring i den senere tid.

Hun gik hen og knælede på sin bedeskammel. Hun bad så mindelig, at Guds moder ville opklare hendes forstand og skaffe lys, så hun ikke skulle gruble sig afsindig over mysteriet.

Så lod hun sin amme kalde og spurgte hende straks, om nogen kvinde kunne blive svanger uden vidende og vilje, uden mands elskov. Den svære rødmossede Edele slog en frisk

klingende latter op og sagde: "Kors nej!" Gro så irettesættende på hende og spurgte, om aldrig det var hørt, at trylledrik kunne gøre en kvinde svanger. Edele sænkede sine kraftige bryn og sin endnu kraftigere stemme og svarede i en forskrækket hvisken: "Nej, kors nej!" idet hun slog kors for sig.

Men da ammen havde stadfæstet Gros anelse til vished og endnu engang fik det alvorlige spørgsmål: "Hvem har besvangret mig?" – da brast den skikkelige bondske amme i den mest respektstridige latter:

"Sådant er der kun to, der ved. Sådant plejer ikke let at gå af minde. Har den nådige jomfru glemt, til hvem hun har haft elskov?"

"Til ingen!"

"Sådant ved dog enhver, at det var den høje junker fra den anden side søen."

"Jeg har hverken kysset eller favnet ham."

"Men på Eders leje har han været –"

"Edele, vogt din mund!"

"Eller I på hans!"

"Edele –!"

"Kors – uden vidende eller vilje er det sket. Har I da ingen nat været under tag med ham?"

"Nej!" – Gro blev rød – "Jo!" sagde hun i det samme og kastede sig ind til Edeles bryst. "Jo – jo –"

Nu forstod hun det forfærdelige. Tårerne brød frem af hendes hjerte og meddelsomheden af hendes sjæl. Hun fortalte alt til sin amme, om den første nat hun blev spærret inde i hans fængsel, men med klart instinkt vidnede hun, at den nat havde Sølver ikke rørt hende, dertil var hans omhu alt for hellig; men

så fortalte hun om de mange senere nætter, da hun havde drømt om den ensomme fange, der straffedes for hendes skyld: Når hun lå i sin mørke seng, var der kommet over hende en forunderlig nysgerrighed efter at tænke sig hans lod dernede, og alt som søvnen tog hende og drømmene forjog de bitre hårde tanker, blev hendes hjerte mildere, og solen skinnede over hendes drømmesyner som hin forårsdag over de konvalgrønne skove, og mangen nat eller morgen var hun vågnet med et besynderligt hedt savn i sine tanker og med sin mund besmittet af friske drømmekys, og da var hun gået i rette med sit eget svage hjerte og havde opflammet sig selv til trods og had, så hun intet havde gjort for at mildne fangens skæbne.

Nu begreb hun den lønlige nattevækst, hendes kærlighed havde fået: Som en urt, der spirer i månelys, havde den suget lys af de halvklare drømme; men dagens sol havde med sit stærke skin afsvedet den spinkle farvefine blomst, hendes elskov skød ved nat, og kun dens dybe rødder havde levet dybt i uigennemtrængeligt mørke for i næste drøm at vove sig frem i blomst på ny.

Men hvorledes havde Sølver kunnet gæste hendes drømme? Og hvordan havde han kunnet råde over den jomfruelige elskov, hendes søvn gav næring? Havde han sneget sig ind i hendes nætter og magtstjålet hendes kyskhed, mens hun sov? Gros inderste fibre dirrede af harme – –

Da kom Edele hende til hjælp og skaffede den sidste klarhed. Hun vidste, at jomfru Gro havde gået i søvne: Folkene havde talt om trappernes hvide nattespøgelse – en nat havde hun selv set det og genkendt jomfru Gro, som forsvandt ad en hemmelig

trappe til fængselskælderen. Edele havde fortiet det i den tro, at det var frivillig søvngang hun gik til den unge junker.

Således fik Gro opklaret grunden til sit svangerskab. Hun sitrede af blu ved tanken om, at hendes drømmes længsel havde haft den forfærdelige kraft at kunne drive hende mod den ensomme fange, og hun skjalv i sin inderste sjæl ved at mindes den sidste salige drøm, hun havde haft natten før sin faders død.

Nu skød hendes elskov pludselig for dagen som en vidunderlig blomst, der sprang på én gang med tusind duftstærke knopper. Nu var det umuligt at hæmme og dølge – ustandseligt steg de frem som hvide liljer med højt oprullede kronflige og gyldne støvlanser fra den nye livskilde, der vældede i hendes moderskød. Hun havde søgt at kue hver spire, ved sin faders kulde og i dagens ædru stolte trods at kvæle hver trang til elskov, hver lyst til bekendelse for sig selv. Men nu fandt hun sin hele stolthed for længst undergravet og alt sit væsen gennemsyret af elskov fra inderst til yderst. Og nu da solen faldt på hendes hænder og ansigt, var det, som hun følte sig gennemluet og gennemsigtig af rødt levende blod, hvis mindste korn sang hendes elskovs sejrrige sang.

For Sølver havde hun elsket fra det første vårkys, han gav hendes kind, da de vandrede i de grønne konvaller, elsket i det slag, hun rettede mod hans isse, da han antastede hendes kyske nøgenhed, elsket i de nætter, han uden klage sov i sit kælderdyb, elsket i de ydmygelsens beske øjeblikke, da han trods al hån og harme bevarede sin stolthed, elsket hin nat, han knælede for hendes faders lig og kyssede sin dødsfjendes hånd, elsket fra dag til dag i den tid, de var sammen, elsket den aften,

hun så hans banner ride bort blandt de hundrede andre, elsket i dag på Æbelø, da hun hørte det nye liv synge i sit indre.

Og nu jublede hun, for hun bar ham altid hos sig. Hun havde modtaget hans indvielse til den største af alle bedrifter. Hun havde i besvangringens vidunderlige mysterium optaget et usynligt gran af hans sjæl og legem i sig. Hun havde indgået evighedens pagt med hans blod, og dag for dag skulle hun føle det vokse inden i sig og udfolde den elskedes natur, uigenkaldeligt indpodet i hendes egen.

Gro skulle aldrig slippe sin Sølver, for hun bar ham i sig. Hun bar sin kærligheds levende foster, og hver nat, når hun bøjede sig ind i sig selv som en blomst der lukker sin krone over sin frugt, hørte hun det lysne og synge i alle sine årer, og hun hørte livets safter risle til side, til næring for dette ufødte liv, hvis hastige hjerte kimede, så hun glemte sit eget hjertes slag.

25

Vidunderlige lod at skulle være moder! Hvad er kejsermagt, hvad er guldkroner, hvad er hære og stridsmænd, hvad er riger og lande mod dette herskerdømme: at bære verden i sig selv, at gå svanger med det, der skal komme, at eje i sit moderskød det, der skal leve længer end alt det nulevende, at indpode i det ufødte alle de evige muligheder, hvoraf endnu ikke en eneste er forskertset! Er det ikke den højeste herskermagt – at *skulle* fødes og endnu intet at have forspildt, at have alt til gode, at have alt at tilegne sig, alt at erobre, alt at vorde!

For den kvinde, der skal være moder, er alt i verden småligt uden det eneste ene. Stjernerne ejer ingenløndom, som er værd at granske ved siden af den løndom, der endnu ikke har set dagens lys. Ingen kirke har en andagt, ingen bibel en forjættelse så stor som det ufødte barn. Jordens astronomer har fra oldtid af søgt nye og nye centrer for jordens bevægelse – de dårer! – det er ikke Jorden, ikke Solen, ikke Herkules, hvorom det hele drejer sig – det er om det lille voksende fosterkim i moderliv, at universet cirkulerer, – udødelighedens eneste symbolum.

– Gro valfartede hele vinteren til sin ø. Her vil hun føde sit barn. Jomfruelig længtes Æbelø efter sin hersker, urørt og ubesmittet ventede naturen sin fostersøn. Her skulle barnet fødes, hvor begreber som arvesynd, last og moral aldrig havde slået sine plumpe plakater op. Her skulle klafferen ikke nå det og skadefro spørge efter en lovformelig anerkendt fader. Her skulle ikke verdens børn trænge hen og som onde feer lægge nidske faddergaver på den uskyldiges vugge.

Men alt som det usynlige liv voksede, steg Gros længselsrøst mod himlen og fløj bort mod ham, hun elskede. Ravnene på Æbelø skræmtes op ved hendes hyppige besøg – de fløj op fra de nøgne træer, hvor deres reder dannede sorte knuder af sammenfiltrede kviste – de lettede til flugt og slugtes af himlen – de gik mod sønder – Gro gav dem alle bud – og hver en fløj bort dermed – men uger og måneder gik, og Sølver kom ikke.

Den første vår brød i kviste og knopper. Æbeløs træer og buske luede hver med sin brydningsfarve fra kødrødt til dungult og til kirsebærblåt. Guldstjernen strålede mod stjernen i Gros øje – hun bøjede sig ydmygt og kyssede den lille skinnende blomst, og den betroede hende moderglædens første sitrende fornemmelse. Så myldrede græsspirerne frem, og i ly af dem de blufærdige violer. Gro knælede over dem og nænnede ikke at plukke dem, hun følte sit bryst højnes af en usigelig andagt, hun ikke forstod; thi hun vidste ikke, at netop her, hvor violerne skød frem som undselige tanker, her var hendes egen moder støv i støvet.

Men i hver blomst boede en usynlig sjæl, der talte til hende i duftens veltalende sprog. Hver lille sjæl tilåndede hende sin forårslængsel, og hendes hjerte svulmede af alle disse bekendelser, og hun sukkede sin egen længsel ned i de fine blomster, og hun bad dem kalde med sig, og de kaldte alle, og deres duft steg mod solen, mod det blå, og vinden tog duften og førte den bort, blæste den mod syd, og den nåede ham, den skulle nå; men han mærkede det ikke, for der, hvor han var, der duftede det langt stærkere af langt større blomster.

Men Gro blev ved at kalde, at han dog skulle høre det og vende hjem til den store fødselsfest og tage sin kærligheds ø i

besiddelse.

– Foråret skred frem. Raklerne dryssede fra grene, og bladene skød. Sivene fordoblede deres lansevagt om øen, og træerne tættede deres løvmur omkring den, at intet øje skulle trænge ind i helligdommen, og som løvet voksede og grønnedes, begyndte suset at risle over øen som hver sommer og at synge sine sære sange.

Sammen med Edele gæstede Gro daglig sin ø – ingen anden fulgte med derover – selv hendes farbroder, en gammel barsk mand, der var kommet til Egenæs for at røgte sin myndlings tarv, lod hende beholde det lille kongerige i fred.

Så lod Gro et par hovfolk ro derover og tømre en hytte dybt inde på øen, så træerne lukkede den bort fra sø og udsigt. Den stod som skudt op at jorden, bygget af slanke barkede granstammer. Græs og planter skød højt op ad dens sider, og alle forårets blomster kappedes om at brede tæppe udenfor.

Her hvilede Gro sig og talte dagene til sin forløsning.

I sin side sorte fløjlskåbe sad hun i båden, som Edele roede over. Sivene lukkede sig om hende, træerne bøjede sig frem, de højstilkede konvaller ringede af glæde, og græsset rettede sig under hendes vuggende fine fodtryk for at kysse hendes kåbes søm. I det lille granhus kunne hun tilbringe hele dagen. Edele sørgede for hende og malkede de unge geder, som var ført over og tøjret på øen, og som aldrig havde været malket før.

Til sidst blev Gro på øen også om natten. Edele redte hendes leje og dækkede hende varsomt med mange uldne tæpper. Og så lå de der i mørket, omrislede af det ustandselige sus, der fik alt det unge løv til at hvisle og de lette ranker til at gynge om skovhytten på alle kanter.

I dette løvsus dyssedes Gros tanker ind i en underlig dvale – det bar hende som klukkende bølger langt ud i natten. Og det fjerne ekko af Egenæs' monotone vægtersange blev ved at hviske omkring hende. Og ofte følte hun i sig en drivende trang til at rejse sig og gå, gå over sø og land, gå, til hun fandt ham, gå, til hun kunne lægge sine arme om Sølvers hals og klage fødselsveerne ud ved hans hjerte og lade ham føle, hvad hun led og endnu skulle lide. Hvorfor havde han forladt hende, og hvorfor kom han hende ikke til hjælp, nu da forløsningens strid stundede til?

Men Sølver kom ikke. Og Gro skælvede af forårskulde på den ensomme ø. Og løvsuset blev ved at risle og synge sin enstonige sang om glemsel og forladthed.

I forladthed fødte hun sit barn. Edele var gået fra hende for at malke gederne. Da hun vendte tilbage, lå Gro hvid og forløst og forlangte at få det skrigende barn rakt op for sit ansigt. Og da Edele viste hende det, jublede hun midt i sin svaghed, for det var, som hun så et glimt af Sølvers store blå øjne.

Ja, disse øjne var virkelig til sidst komne til hende: Ud af sit moderskøds mørke havde hun draget dem frem som det helligste, længe gemte minde. Nu var hendes kærlighed legemliggjort – døbt af lyset – skilt fra hende selv. Nu havde hun alt af sin elskede, hvad hun begærede, noget der var skønnere og renere end han, noget, der var løsnet af forkrænkelighed og sansernes drøm og blevet et væsen for sig, en lille guddommelig dreng, der ikke kunne tages fra hende.

Og nu havde hendes længsel fundet hvile. Når hun holdt sin dreng ved sit diende bryst, var der ingen tanke længer for Sølver, ingen spørgen om, hvor han færdedes, intet savn, ingen

trang til, at han skulle vende hjem. Nu havde hun jo sin kærlighed i en ung og, finere skikkelse diende af sit fyldte bryst.

Og drengen voksede og fik blod og farve, mens mindet om Sølver blegedes og trak sig ind i sjælens mørke.

26

Da Sølver gik over Rhin-floden, var det hans agt aldrig mere at vende hjem. Han ville ikke igen tære sit liv i tågernes land eller tale hjemmets tunge mål, ikke ælte den brune muld som et plovdyr eller sygne af lediggang inden klamme mure.

For jernet havde hærdet hans arme og stålet spændt hans bryst. Våbenglimtene havde skærpet hans øje, sår havde tyknet hans hud og feltens frie luft fyldt hans sjæl med krigerisk trang til evig vekslen.

Hans hjerte lo, når han rankede sig i sadlen og hørte læder og jern knirke mod hinanden. Heraldikkens langstrakte leoparder sprang levende frem på de vajende vimpler, og lansehærene bølgede og blinkede som tusind gyldne aks, en vandrende vang, der fik jorden til at klirre under sine skridt.

Det var en lyst at se Rhinens grønne vande skumme afsted mellem maleriske klipper, hvis borge lignede pansrede kæmper, der smilede til hinanden i uindtagelig tryghed. Og domer og katedraler strittede med spir og stenblomster som slanke buketter højt op mod den blå himmels usynlige dronning.

Så drog Sølver vide om i det fremmede land, hvor foråret fødtes tidligt, hvor kirsebærtræerne blomstrede langs alle veje, og hvor vinen bugnede grøn og gylden op ad alle højder.

For første gang i sit liv traf han her *riddere* og *damer*. En tid lang tjente han Bourgogne og blev selv gjort til ridder i Dijon. Indvielsen var som et eventyr med hundrede festlige ceremonier.

Unge blomsterlyse damer førte ham ind i et telt, hvor han klædte sig nøgen til bæltestedet. Uforbeholdent priste de hans hvide faste kød, og den ene iførte ham den hvide skjorte, den anden den højrøde sindalskjortel, den tredje spændte bæltet om hans sider. Så redte fine fingre hans lange gyldne lokker som en manke ned om det solbrune ansigt, og de høviske damer førte ham ud af teltet til ridderne og hertugen.

Nu trådte hver af ridderne frem og rustede ham stykke for stykke med våbenkjole og panser, højre og venstre benskinne, højre og venstre spore og det nøgne sværd, som han måtte kysse. Dernæst gav hertugen ham halsslaget med sin flade hånd og sagde: "Ridder, vær kæk og tapper!" og fremdeles modtog han skjold, hjelm, hest og lanse. For hvert stykke sagdes en symbolsk forklaring: "Herre junker, vi iklæder Eder hvid skjorte, hvilken betyder, at ridderen bør have sit legem skært for alt smuds og al usselhed." Og hver gang aflagde den nye ridder løfte: "Så sandt hjælpe mig alle dage vor herre Gud af Paradis!"

– Så drog den unge ridder – *Sylvestre, chevalier au faucon* – rundt i det store skønne Frankrig, ridende fra *chasteau* til *chasteau*, gæstende sydens mange berømmelige grever, ofte i

følge med navnkundige *menestrels*. Over alt blev der sunget og danset:

Det var i maj
så sød og svaj
med alle vinde milde.
Når solen steg,
jeg gik til leg
ved kanten af en kilde.

En gige sang
bag havehang
af æbleroser røde:
En ridder sprang
i dans og svang
sin dame sig i møde.

[Gammelfransk pastourelle (ce fut en mai etc.]

Sproget lød som fløjtespil og strengeleg og funklede i sine dialekter alt som vinen, der snart blinkede gylden, snart luede som blod.

I Provences rosenluft blev selv nordenvinden lun og kælen og døde som en hvisken i olieløvet. Og Sølver mærkede ikke dens fjerne duft af Æbeløs violer og hørte ikke dens hviskende bud om Gros suk.

Natten var lun, og Månen stod som de elskendes gyldne forpost på himlens skumle tårn. Mod gry steg den ned, og Sølver trådte frem på svalen, stemte sin *viële* i Månens sidste lys

og sang sin morgensang under det lille vindue, om hvis gule lys roserne rankede sig.

Tårnvagt, giv agt
med gud i pagt
og vogt på dine mure!
Vi er i ly,
men indtil gry
om borgen røvere lure.
– Hu og hu og hu og hu!
Jeg så ham nu –
på lur i krattets hasler.
Hu og hu og hu og hu!
Skyd ham, når løvet rasler!

[Gammelfransk aubade (Gaîté de la tor etc.]

– Så red Sølver fra borg til borg, til han langt om længe nåede kongen af Frankrig. Han tog tjeneste i hans hær og kæmpede under den hellige Oriflamme. Som en silkerød lue vajede den over hans hoved, og da bannerføreren engang blev fældet på sin hest, greb Sølver den forgyldte lanse og svang oriflammen som en fakkel over sit hoved.

Da falkeridderen sejrrig var redet gennem slag og turneringer, gik han uden tøven fra krigens strålejer under åben himmel til fredens silkepolstrede alkover.

Han fulgte med kongens hof, der ved sommertide i de store vældige paladser indhyllede sig i erotisk sværmeri som et drivhus i dampe. Hver nat, når damer og herrer skiltes, blev der en kærlighedens hvisken rundt i alle kroge. Det var, som der

legedes: Alle mand skifte kamre. Fnisende terner stod på lur, pager bragte mundtlige billets-doux. Kongen selv gik på elskovsvandring gennem lange skumle korridorer – parfumeret og rosensmykket – foran og bagved en page med nøgent sværd som en art hovednøgle, der forøvrigt ikke behøvedes, for dørene stod ham åbne og alkoverne også. Med bankende hjerte ventede damen sin kongelige gæst, og ternerne trak sig ud i forværelset for at gantes med pagerne. Det var, som om alle døre knirkede i natten og alle høje herrer og høviske damer legede tagfat. Dagens planer iværksattes, erobringer fandt sted. Det hele gjaldt et elskovens gækkeri, et sovekamrenes maskebal, hvor det kun drejede sig om at kende paroler og tegn for at indlades, en lang letfærdig række visitter, hvor latter kvaltes af kys, mens stolte fine damer gav deres elskere foretræde. Men ve den ridder, som tog fejl af gang eller dør! Sværdet lå nøgent ved hovedgærdet, om nogen ubuden ville forstyrre et stævnemøde. Og alligevel morede en medvidende ven sig ofte med at skræmme en frygtsom elsker ud af vinduet eller ind i en iskold kamin ved falsk alarm.

I sådanne nætter gantedes også Sølver i den store rundleg, som havde han alle dage levet og lært i Frankrig. Han elskede musik og sirlig tale og at bære skiftende damers farver.

Om dagen slyngede de elskovsbetagne skarer sig gennem sale og haver som levende guirlander med brogede stærke blomster, hvis duft var elskovslyst og sang og vinens ånde.

Når Sølver sad på gulvet i sin dames kammer og så ternen rede hendes lange sorte hår som en kåbe ned om den hele skikkelse og smykke det med blus af luerøde nelliker, da tænkte han aldrig på Egenæs eller på det fine solgyldne hårspind om

sine drømmes fæstemø. Sølver var hørt op at drømme og smægte. Livet skulle nydes som en hed og hidsig vin, og elskov var en håndgribelig kamp, en dyst med stærke hvide arme og rovdyrs hede ånde.

Han så på *Jehannes* lysende hvide ansigt, der skinnede som den klare aftenhimmel gennem de kulsorte hårskyer, han så den våde vinrøde mund, hvis kys var hedere end den hedeste vin, og hvis tænder var mere bidske end løvindens. Han så de mandelformede øjne åbne sig i korte blanksorte lyn.

Der blev dunket hårdt i døren med lange stærke slag. Sølver rejste sig fra gulvet og greb efter sit sværd. Men damen smilede hvidt gennem sine sorte vipper og sagde: "*Sire chevalier* – her er ingen frygt eller fare."

Ternen forsvandt ud af døren og vendte noget efter tilbage med den besked, at der stod en fremmed svend, som havde søgt fra by til by efter en ridder i kongen af Frankrigs tjeneste. Han skulle kendes på navnet Falk. Endelig mente han nu at have fundet ham, til hvem han bragte snart årgammelt brevskab fra hjemmet. Men dette ville han ikke give i andre end ridderens egne hænder.

Sølver havde rejst sig dødbleg og vaklede til døren i et underligt gys. Det var, som hans glemte fortid stod og bankede ham op og ville stede ham til åsyn med hans egen ungdoms genganger.

På tærsklen stod den fremmede svend, støvet og pjaltet i en grov og tyk vadmelsvams, med en stor nøgen kniv i bæltet og hattens brede skygge krammet dybt ned for ansigtet.

Sølver kendte ikke den rødblissede svend igen, men luften fra Egenæs hang i hans klæder, så han ikke kunne tage fejl. Og med

ét var Sølvers tanker gledet ud af det rosenduftende rum, og han stod igen i borggården på Egenæs, bagbunden, overhældt med brøndens vand.

"Hvor lider din frue?" spurgte Sølver med lavt mæle.

Svenden havde hidtil betragtet ham tvivlende. Men denne danske tiltale fik ham til at flamme af glæde over endelig at skulle fuldføre sin mission.

"Jeg ved intet, herre! Men velmødt endda! I seks måneder har jeg ikke set dansk jord. To nye mål måtte jeg lære, før jeg fandt Jer. Skriften er blevet gammel, men måske den kan tale endda."

Svenden havde krammet et smalt pergamentbrev frem fra sit bryst; det lille vokssegl var skrumpet ind og næsten blevet sort. Sølver vovede ikke at bryde det. Han vendte sig mod Jehanne:

"*Ma chere dame* – vredes I, om jeg læser mit brev her?"

"*Saint Jehan nenny!*" svarede hun. "Læs det kun straks."

Sølver overskar den falmede silkesnor og udfoldede brevet. Men hans øjne duggedes af erindringens tunge gråd. Da han så bogstaverne fra Gros hånd, var det, som de forenede sig til et ungt og lidende ansigt, som udgik der en strøm af sugende klager fra de stumme træk. Ja, hun måtte have længtes og kaldt og lidt og græmmet sig i glemsel. Thi Sølver havde glemt hende i måneder og år og været døv for hendes kalden.

Sølver lå hulkende på gulvet uden at læse. "*Sire chevalier*" – spurgte Jehanne og vendte sig imod ham: "Er der sørgeligt nyt fra Eders land? – Er nogen død? – Er det måske Eders moder?"

For hvert spørgsmål rystede Sølver på hovedet.

Så gik damen hen til ham og greb om hans hoved med begge sine bløde elektriske hænder – hendes sorte hår faldt ned over ham som varm duftende silke. "*Dous ami*, hvorfor græder I?" Og

idet hun pressede Sølver til sit bryst, sagde han: "*Dame*, det er for hende, jeg elsker."

Da tog Jehanne det lille pengamentbrev, så foragteligt på det og sagde, idet hun løsnede sit favntag:

"*Sire*, så megen gråd for så lille et brev? Gå nu – og græd ikke oftere for den I elsker – hos den I elsker!"

Men Sølver greb beruset efter hende og knugede hende til sig i lidenskabelig hede – han ville ikke rives ud af sin stærke fyrige elskov.

"*M'amiëte,*" sagde han – "behold brevet! Det er Eders. – Jeg har ikke engang læst det."

Hun smilede: "Jeg kan ikke læse det. Hvad skal jeg med det lille stykke pergament? Se!" – hun rev brevet over – "to smalle strimler som sålen på en sko. – Berte, læg dem i mine sko!"

– – Den aften dansede Sølver sig svimmel ved Jehannes hånd. Og damen dansede skriften bort på Gros første og eneste længselsbrev.

Men da Sølver den nat sov ved sin dames bryst, rejste han sig med ét i så mægtig en længsel, som skulle han straks gå over lande og floder – de hundreder af mil i hundreder af skridt – for at stande Gro ansigt til ansigt.

Han tog de mishandlede brevstumper af Jehannes sko og gik. Han opsøgte den danske svend og red endnu den samme nat af borg og by.

27

Der lå en borg og spejlede sig i sin egen grav. Dens gavle og tårne steg takkede og tungt sorte mod en gylden solnedgang, den klare luft glødede af glans, og borgens små ruder blussede som hede øjne mod vesterleden.

Hvor var de hænder, der havde lagt disse tunge røde sten i lag på lag og tårnet dem til en borg? Hvor var de mange slægters øjne, der havde stirret ud fra borgens skår? Hvor var den fange, der havde befolket tårnkælderens mulm med sine farvestærke drømme?

Hvert træ, der stod mod den kobberrøde himmel, havde stivnet sine blade i skarp metaltung hvile; de klirrede kun, når en klodset bille tørnede mod løvet i sin flugt. Og højt på tårnet stod vagten støttestiv med armene som fastgroede i brystværnet.

Det var en aften af den gribende stilhed, da livet ikke lever, men verden spejler sin udødelige ro i hver stilnet sjæl som i et hvidt og bundklart spejl.

Da Sølver holdt med sine svende for Egenæs, var der så stille i dem alle, at de uden aftale stod af hestene og tøjrede dem i hvidkløveren ned mod søen. Og Sølver gik alene til gravens bred, satte sig i græsset og stirrede over mod borgen.

Så vide havde har faret, så skrapt havde han redet gennem floddale og over bjerge – dag for dag til nye egne –, og dog havde han aldrig set noget nyere eller noget skønnere end denne borg i kløverduft og aftenrøde. Det var som et gyldent afbillede af alt det kæreste, han havde kendt, det fagreste han

havde drømt, et minde om en halvforglemt moder, der med ét begyndte at gløde i hans sjæl.

Efter flere års utroskab mod sit land og sin ungdom var han atter vendt hjem til sit eget hjerte; for det havde altid boet i disse stille skove, i disse markers ro, i disse stirrende borgruder. Sølver havde tumlet sig i fremmede slag, berust sig i sydens vin og sovet ved fremmede kvinders sanselige bryster, og dog følte han, at han alle dage havde haft sin vugge, sin seng og sin grav i dette milde land, hvis dug nu trillede i hans lange lyse hår og fugtede hans læber med hjemmets vidunderlige kys.

Og Sølver bøjede sin unge mund mod fædrelandets gamle jord, og han skjalv af ærefrygt for alle sine minder, der kun havde rod i denne jord.

– Sølver rejste sig og gik frem mod den optrukne vindebro. Den røde våbenkappe flagrede til side for det skinnende harnisk, han greb sit horn og blæste en hjemkomstfanfare op mod Gros mure.

Men der kom intet gensvar, og dog måtte Gro være derinde, og i den røde aften mødtes hans længsels ånde med hendes ude over det stille slumrende vand i borggraven.

Så kaldte Sølver sine folk til, også Tage, Gros sendesvend, og alle blæste de en skingrende appel, støttet af to dumpe buldrende trommer.

Endelig vågnede vagten af sin stenro på tårnet og råbte dem an. Langsomt kom hans røst som en sten, der falder fra tinden: "Høj! – Hvem der?"

"Hej!" råbte Sølver. – "Giv broen ned og luk op!"

"For hvem?"

"For jomfruens fæstemand!"

"Vor jomfru har ingen fæstemand."

"Så væk hende og sig, han er kommet."

"Vor jomfru er ikke i gårde."

"Hvor er hun da?"

"Hun er på sin ø."

"Hvor?"

"På øen hist ovre!"

"Så søger vi hende der!"

"Vogt Jer, herre! Der tør ingen komme uden hun selv."

– Den nat tilbragte Sølver under åben himmel. Han sendte sine svende tilbage til sin egen gård og blev alene med tage. De lå i deres kapper nede ved søen, og Sølver åbnede ofte øjnene for at stirre over til Æbelø, hvor han indbildte sig at se et lys blinke svagt som en stjerne mellem løvet.

Svenden fortalte mange sære sagn om jomfruens ophold på den øde lille ø. Ingen vidste, hvad hun gjorde derovre. Ofte boede hun der mange dage. Kun hendes amme var med hende. Mange havde set blå blus sitre om øen og troede på hekseri, andre mente, hun holdt sig en elsker derude, en fredløs, hvis spor skulle skjules.

Og Sølver kunne ikke sove for tusind minders genfærd og tusind onde tvivl.

– Heller ikke næste dag lykkedes det ham at trænge ind på Egenæs. Broen vedblev at være løftet, og dog rygtedes det ud, at jomfruen i den tidlige morgen var vendt tilbage. Hendes lille gule bannermærke vajede fra tårnet.

Sølver lod Tage forkynde hende sit komme og bede om en samtale. Svenden blev vel sluppet ind, men holdt tilbage, så

Sølver var uden svar. Så lod han borgen omringe på alle sider og tilgangen nøje bevogte, så længe det var dag.

Men om aftenen sendte han sine folk hjem og blev alene tilbage. I den fosforgrønne nat stirrede han over mod borgens tunge skumle murværk, om ikke håbet skulle lysne og Gro komme frem.

En båd blev staget over borggraven. Sølver lyttede anspændt. Det var Tage, som havde set sit snit til at finde både løndør og båd, hvoraf Gro betjente sig på sine natlige udflugter.

Sølver roede med tilbage og blev indladt i borgen. Så befalede han Tage at gå til ro og steg selv op ad de mange smalle trapper, tryg trods det kvælende mørke.

Alle Sølvers minder slumrede i den tunge luft – det var, som han famlede sig frem gennem minder. Denne vej havde han engang båret Gro tilbage til hendes leje – nu kom han for at bære hende derfra.

Listede det omkring ham? Hørte han sine egne tunge gengangerfjed komme søgende dybt dernede fra kælderen? Eller sukkede alle murene hans gamle elskovs evige klage?

Nu kom Sølver vandrende over års utroskab: For hvert trin trådte han en erindring sønder som et lig – svundne nætters sanselige lyst glimtede som hvide genfærd for hans indre øje – kvindebryster slappedes og falmede – hårlokker ringlede bort som sorte snoge i mørket – kys druknede i klaprende tænders gnidsel – alt blev dødt og magtesløst – hele fortiden manedes i graven – det var, som hans vilje rammede en pæl derigennem. Og nu steg Sølver op, vandrede over sig selv, gik over sit eget hjerte, gik mod sin ungdom, steg mod sin rigeste rigdom, gik mod den eneste ene, der havde skaffet hans sjæl evighed og fået

hans hjerte til at synge, så selv alle stenene i et fængsel sang med.

Der var ingen døre at åbne – kun det tunge tæppe at løfte – og Sølver stod i Gros kammer. Der var mulm så tykt derinde, at han ikke engang kunne skimte noget vindue, og dog åndede han hende ind med kammerets luft og vidste, hun var der. Han kastede fra sit brystgemme en håndfuld ædelstene hen på hendes usynlige leje, og han hørte dem synke blødt og knitre, så lyden tryllede gyldent lys frem for hans øje. Og guldkæderne raslede lys frem på hans bryst.

Og Sølver gik frem og bøjede knæ midt i mørket – den lille franske baret gled bag over hans lange lokkede hår – sværdet faldt klirrende fra bæltet til gulvet – og Sølver lå knælende uden at se, og dog vidste han, at han lå for sine dages mål, for sit livs udødeligste begær.

"Gro" – hviskede han – "her ligger jeg på skilsmissens tusinde dage – knuget af mine egne sansers brøde – lænket af mit eget genopstandne håb. Jeg kaldte engang – og du kom! Du kaldte vel tusinde gange – og jeg kom ikke – ikke før nu. Og dog har jeg vandret alle dage mod dig – mine sansers rus vakte mig til det beskeste savn – min egen glemsel blev en svøbe, der piskede mig hjem her er jeg og forlanger mit rige. Al verdens lyst har jeg nydt – dig har jeg nydt – men aldrig den evige sødme at være dine dages helt, at være kongen på vor kærligheds ø."

Sølver greb frem i mørket og fandt hendes hånd. Hun stod stiv og ordløs foran ham. Hendes hånd var iskold og besvarede ikke trykket fra hans. Der undslap ikke hendes mund eller hjerte noget suk.

"Gro – hører du – Gro, før mig til din ø. Gro – jeg vil! Jeg gæster den kun med dig. Og bliver det kun en eneste gang, så vil jeg høre af løvet og luften din årlange længsel. Gro, jeg stævner dig did. Og går du ikke med, så bærer jeg dig til vor ø!"

Sølver greb frem og løftede hende op. Hendes arme hang slappe ned og lagde sig ikke om hans skuldre og hals; men Sølver bar hende så tæt i sin favn, at hun ikke kunne slippe. En brusende magtfølelse drev ham frem, en vidunderlig anelse af en eventyrnat, hans styrke skulle erobre.

Han bar hende til løndøren, ved hvilken båden lå i skjul af vandpilene ved murens fod. Han lagde hende agter i båden, dækket med sin kappe. Ved det matte stjerneskær genkendte han hendes fine skælvende himmelvendte træk og så den sitrende bleghed over de lukte øjenlåg.

"Gro, nu lægger jeg fra land. Du tier for ikke at røbe mig vejen til dit rige. Og dog skal jeg finde den, Gro. Du hviler der som mit ror. Din egen drift skal drage os over søen. Vor længsel skal styre, og jeg behøver kun at ro for at lande."

Snart bøjede båden ud af den lille kanal, der førte fra borggraven til søen.

Sølver roede lydløst. Det blikstille vand veg uden lyd. Dråberne trillede fra årerne som en sang af blinkende ædelstene. Da Sølver så over bådens kant, undrede han sig såre; for de flød med et stjernedyb under sig så svimlende, som han aldrig før havde set. Vandet lå uden spejl og var kun dyb, dyb bund. Og ned i det dunkelblå dyb sank fosforgrønne tåger som slør over stjernerne.

Sølver så sig ikke til siden, han vidste så trygt, at båden bar i den rigtige retning. Med ét hørte han sivene hviske omkring sig

– den lille havn greb ham med sin krogede tange – skoven gik frem med sine skygger og snævrede søen ind til et lille dugget spejl; men lige til han nåede bredden, blinkede stjernerne under hans øjne.

Så gled båden til hvile, og Sølver var på Æbelø.

Gro lå bestandig ubevægelig med lukkede øjne. Men Sølver lo af jubel, løftede hende i sine arme og bar hende ind mellem de susende træer. Jorden gyngede under hans fødder, men han bar hende, til skoven havde lukket sig tæt omkring dem, til søen var borte og stjernerne igen sad højt oppe på den løvdækkede himmel.

Han knælede ned for hende, kyssede hendes fod og sagde:

"Gro, jeg hilser dig – dronning over dit eget rige – dronning over din Sølver!"

Og han følte hendes fod skælve for kysset, og han rejste sig og støttede hende i sine arme.

"Gro – jeg ved, at jeg er i din trylleverden – men jeg er ikke ræd. Hvad end du har drømt og tænkt og koglet herovre – jeg føler, at luften er mig god, at denne jord og disse træer kender min sjæl gennem dig. – der hviskes om, at du har din elsker herovre – ja, jeg ved det – og jeg jubler – thi jeg var din usynlige elskede – den fredløse, hvis spor skulle skjules – jeg var din elsker – din øs usynlige konge."

Da klang – koldt og fast – det første ord fra hendes mund:

"Nej, Sølver!"

Og hun begyndte at gå, og Sølver fulgte hendes hastige fjed i stønnende forventning. De gik gennem det tykke mørke, og hendes øjne så for dem begge. De stødte mod faste planker –

Sølver sansede granvæggens harpikslugt – en dør gik op – og de stod i et taglukket rum.

Da stivnede Sølvers hjerte, for han hørte det ånde derinde. Og i en opblussen af skrigende tvivl lod han sig drage af Gros hånd til den sovendes leje.

Og Gro kastede sig over lejet, idet hun hviskede: "Nej, Sølver – dig var det ikke. – Her hviler min øs konge, og her hviler han, jeg har elsket, siden du drog bort."

Sølver faldt forover i et rasende anfald af had, i skinsyge og fortryllet rædsel. Da sitrede rædslen bort under hans hænder, og hadet blev til sød og salig jubel: Thi han følte mellem sine fingre et barns bløde hår, et barns sunde sovende hoved.

"Her, Sølver, er alt, hvad jeg elskede i dig."

Alle træer susede om Gros og Sølvers leje. Alle blomster voksede tommevis i mørket. Den ubesmittede ø tilhørte sin unge sovende prins. Og de to, der tilsammen ikke kendte frygt, askese eller syg religion, de hilsede stjernernes gyldne hærskarer over deres kærligheds grønne ø og sov ind med udødeligheden midt imellem sig.

Og jorden og Gud var glad for to lykkelige mennesker.

Om "Æbelø"

Forfatter: Sophus Michaëlis (1865-1932).
Org.udgave: *Æbelø, af Sophus Michaëlis.* Forlagt af Brødrene Salmonsen (J. Salmonsen), København 1895. Denne udgave er baseret på førsteudgaven.
Redigeret af: Kim N. Jensen.
Forside: Efter Dante Gabriel Rosetti (1828-1882): *The long hours go and come and go* (ca. 1862).

ISBN 978-87-7628-120-5
2. ebogsudgave, tidligere udgave ISBN 978-87-7979-344-6 (Ølstykke 2014).

www.ebib1800.dk

